Varpukas

1940 4.Nr

Krāsojiet tikai ar vislabākām drēbju krāsām

»OZOLZĪLE«

paciņās un tabletēs, kuŗas nebrūk un nebalē

Fabrika Rīgā, Dzirnavu ielā Nr. 115 **Tālrunis 26973**

M. Grasmaņa sēklu tirgotava

īpašnieks F. Arkliņš, Jelgavā, Katoļu ielā 18, tālr. 266

Dārzaugu, puķu un lauksaimniecības

SĒKLAS

Dārzkopības piederumi un riki. Augu kaitekļu apkarošanas līdzekļi. Biškopības piederumi un stropi.

Mākslīgas bišu šūnas.

Pērk bišu vasku un vecas bišu šūnas un maina pret mākslīgām šunām uz ļoti izdevīgiem noteikumiem

---

J. KAULIŅA

Bērnu apģērbu un galanterijas preču tirgotava

Rīgā, Marijas iela № 9, tālrunis 20437

Pasta tek. rēķins 11217

Piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus, jaunos v'dusskolu, mazpulku un tautas tērpus, dažādu veļu un sīkas preces u. c. Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas

Laipna apkalpošana **Glīts darbs**

Pulksteņi, zelts, sudrabs, alpaka, kristals, gravieru izstrādājumi

O. PĒRKONS un A. KUCEJEVS, RĪGĀ

Veikals: Matīsa ielā Nr. 8. Tālrunis 93934

Darbnīca: Brīvības ielā Nr. 115. Tālr. 93089

PASŪTĪJUMI UN IZLABOJUMI

SĒKLAS

dārzāju, lauksaimniecības, koku un puķu, **dāliju saknes, kannolu tegonijas, 50 šķirnes visjaunākos dižciltīgo gladiolu šīpolus, vasarā un rudeni ziedošās baltās lilijas, krāšņuma kannas, dārzkopības rīkus,** miglotājus, bišu šūnas, piedāvā:

M. BUNTE sēklu tirgotava Merķeļa ielā 2 (Kr. Barona ielas stūrī) **Rigā**

Izsūtu cenu rādītāju

Pušķo savu namu — Tavs nams — tava pils!

Fr. Lassmaņa sēklu tirgotava

piedāvā nupat pienākušās

PALMU un KARALISKO LILIJU SĒKLAS,

katram viegli izaudzināmas

Pirmklasīgas **dārzaugu, puķu** un citas **mājturibā vajadzīgas sēklas**

Cenu rādītāji uz pieprasījumu

Mazpulks

4 (111.) Nr. 1940. g. 15. aprīlī X g. gāj.

Maize un vīns

ANDREJS EGLĪTIS

Maize un vīns tev uz galda,
Māmuļa lūgšanu dzied —
Dzimtenes robežām apkārt
Saulaini pūpoli zied.

Laimīgā latviešu tauta
Miera un draudzības zīmei
Saulains tai debesu stars.
Rokās balts pūpolu zars.

Aprīļa mēnesī...

R. DZĒRVE, Latvijas mazpulku priekšnieks, LLK priekšsēdētājs

Ir pienācis atkal aprīļa mēnesis. Aprīļa mēnesī mēs ar vislielāko skubu gatavojamies zemes darbam — jaunam sējas laikam, mēs sakārtojam darba rīkus, izvēlamies katrai kultūrai piemērotu augsnu, šķirojam un pārbaudām sēklu. Mūs pilda jauns spars, un cerības saviļņo mūsu krūtis, gatavojoties jaunam darba cēlienam, pilnam grūta darba un smagu cīņu.

Darbu mēs esam mācījušies ne tikai strādāt, bet arī mīlēt un cienīt. Cīņā un darbā ir audzis un rūdījies mūsu spēks, veidojusies un nostiprinājusies mūsu stāja. Mēs esam pierādījuši, ka protam strādāt un grūtības paciest un pārvarēt. Mūsu augšana Latvijai ik dienas ir kļuvusi jūtamāka un redzamāka. Mēs esam laimīgi, ka šinī laikmetīgā brīdī arī mēs savus spēkus varam svaru kausā likt, ziedot arī savus spēkus tautai un valstij upurus nesot. Mums šogad jāveic visi uzdevumi, lai mūsu darbs izdotos labāk kā nekad. Par visām lietām mūsu garīgai nostājai ir jābūt stingrai un nepārprotamai. Vienmēr mēs esam bijuši lepni uz savu stingro raksturu un lielo gribas spēku. Tagad tam jāparādās jūtamā un redzamā veidā.

Mēs zinām un apbrīnojam mazpulku dalībnieku - zēnu lielo centību kļūt par krietniem tēvijas sargiem. Šinī sakarībā tad nu arī šinī gadā būs izcila vērība jāpiegriež stājas mācībai un šaušanas sportam ar mazkalibra šautenēm, kādas tagad ir gandrīz katram mazpulkam, un kam to vēl nebūtu, tiem nepieciešami tās jāiegādājas. Šaušanas apmācības ir palīdzējušas un turpmāk vēl vairāk palīdzēs izkopt jaunatnes ārējo stāju, attīstīs drosmi un pašapziņu.

Vecākiem mazpulku dalībniekiem liela vērība būs jāpiegriež šogad no jauna ievestām nodarbībām — valsts aizsardzības mācībai. Te ietilps sakaru dienests, apkārtnes novērošana, partizāņu dienests un t. t. Šis jaunievedums vairos mūsu spēku un sekmēs mūsu valsts drošību.

Mazpulkiem pašreizējos kara laika apstākļos liela vērība jāpiegriež arī saimniecisko grūtību pārvarēšanai. Jāpalīdz vecākiem taupīt, sagatavot un lietderīgi izlietot kurināmo materiālu, kur vien iespējams sagatavot zemes malku, salabot darba rīkus, izgatavot pašu mājās arī pēc vajadzības jaunus rīkus. Taupība jāievēro arī pie drānām, apaviem un skolēniem pie mācības līdzekļiem.

Darbs lauciņos un lauksaimniecības kultūru izvēle pieskaņojama valsts vajadzībām. Šogad mazpulku dalībnieki lielu vērību piegriezīs cukurbiešu audzēšanai, jo šī kultūra valsts saimnieciskā dzīvē ļoti svarīga. Liela vērība piegriežama arī eļļas un ārstniecības augu audzēšanai un vākšanai, jo ir lielas grūtības, ievedot no ārzemēm ārstniecības līdzekļus.

Ar apzinīgu darbu jācenšas pacelt — dubultot mazpulku lauciņu ražas. Ar neatlaidību turpināms darbs t. s. «mazpulku draugu» saimniecībās, kas jau pagājušā gadā deva ļoti labus panākumus. Pilsētas mazpulku dalībnieki, sekojot Prezidenta aicinājumam, šogad ar prieku izies lauku darbos, strādājot gan par lauksaimniecības mācekļiem, gan darba nometnēs, gan arī par jaunlīdumniekiem.

Mazpulku dalībnieki vēl vairāk mācīsies izprast, ka katras grūtības, tāpat arī pašreizējās, pārvaramas tikai ar neatlaidīgu darbu. Arī šogad mazpulku dalīb-

Mācīsimies paši pagatavot nepieciešamos darba rīkus

niekiem aktīvi jāpiedalās meža dienās, spodrības nedēļā, kā arī visos citos pasākumos mūsu valsts labklājības veidošanā.

Nākošā vasarā turpināsies pasīvās gaisa aizsardzības kursi mazpulkos. Šinī ziņā pagājušā gadā mazpulku dalībnieki jau pierādīja lielu veiksmi. Tāpat tiks sagatavoti arī mazpulku veselības sargi, lai tie būtu katrā mazpulkā.

Cerēsim, stipri gribēsim un strādāsim, lai valstiskās audzināšanas darbs mazpulkos ritētu vēl straujāk, kā tas līdz šim bijis. Šim darbam ierosmi un spēku smelsimies savās sanāksmēs, priekšlasījumos radiofonā un savos žurnālos. Mazpulku dalībnieki arī turpmāk neklausīs baumām un nepamatotam satraukumam, jo viņi zina, ka ne katru reizi baumu pamatā ir muļķība, bet gan lielāko tiesu ļaunprātība pret mūsu tautu un valsti. Katrs mazpulka dalībnieks ir bruņojies neierobežotā uzticībā Tautas Vadonim Prezidentam Dr. Kārlim Ulmanim, kas mūs vedis nemitīgi uz priekšu, uz augšu, pasargājis mūsu valsti no briesmām un kara draudiem. Mazpulku dalībnieki audzināti tādā garā, ka tie uz katru Valsts Prezidenta mazpulku Virsvadoņa norādījumu vai aicinājumu raudzīsies kā uz mobilizācijas pavēli.

Neatlaidīgā darbā rūdīta griba, strādāt un kalpot tautai un valstij, uztur katrā mazpulka dalībniekā mošu garu un skaidru skatu uz visiem nākamo dienu uzdevumiem. Mana stiprākā pārliecība, ka arī pārdzīvojamā laikā mazpulku kustība ies dziļumā un plašumā, augs katrs mazpulka dalībnieks un visa organizācija.

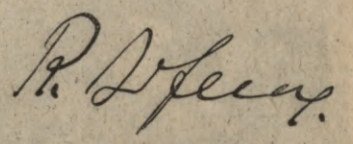

Jaunais arājs dzied

Elvīra Vankina

Griezies, brūnā velēna,
Saulaini most rīti,
Sārtā zelta dūmākā
Bērzu gali tīti.

Griezies, brūnā velēna,
Dūkais soļo knaši. —
Savā zemē dzimtajā
Esam kungi paši.

Griezies, brūnā velēna,
Trītais lemess zaigo,
Vējš nes tēva tīrumā
Zemes smaržu svaigo.

Ģen. Krišjānis Berķis — jaunais Kaŗa ministrs

6. aprīlī Valsts un Ministru Prezidents **Kārlis Ulmanis** par Kaŗa ministru aizejošā Kaŗa ministra ģenerāļa J. Baloža vietā iecēlis armijas komadieri ģenerāli K r i š j ā n i B e r ķ i. 7. aprīlī jaunais Kaŗa ministrs ģen. K. Berķis ieradās Brāļu kapos un, godinot kritušos brīvības cīnītājus, nolika vaiņagu.

Jaunais Kaŗa ministrs dzimis seno zemgaliešu kauju vietā pie Bauskas, I s l ī c e s pagastā 1884. gada 26. aprīlī kā rentnieka dēls. Piedalījies pasaules kaŗā un mūsu valsts atbrīvošanas cīņās. Pasaules kaŗā ģen. K. Berķis cīnījās 6. Tukuma latviešu strēlnieku pulkā. 1919. g. 16. martā viņš ierodas Tallinā. Uz šejieni viņš devies tēvzemes mīlestības skubināts, lai piedalītos valsts atbrīvošanā. Kaimiņu zemē viņš organizē Cēsu kājnieku pulku. Divos mēnešos pulks saformēts un maija beigās ierodas frontē, lai plecu pie pleca ar sabiedrotās Igaunijas kaŗaspēku uzsāktu cīņu ar Latvijas patstāvības apdraudētājiem. Ar to arī sākas ģenerāļa K. Berķa slavas vaiņagotās gaitas mūsu armijā. 1919. gada 6. jūnijā ģen. K. Berķis pieņem kauju, vezdams savu pulku pretī ienaidnieka pārspēkam. Tās ir slavenās Cēsu kaujas, kur jaunais Kaŗa ministrs, vadīdams savas vāji bruņotās rotas, 22. jūnijā guva izšķīrēju uzvaru, lai pēc tās dotos uz Rīgu.

Ģen. Kr. Berķis jaunatnes vidū

6. augustā viņu ieceļ par Latgales divīzijas komandieri. Īsā laikā saformēdams šo divīziju, K. Berķis, sākoties Bermonta uzbrukumam, vada to galvas pilsētas, Zemgales un Kurzemes atbrīvošanas cīņās. Viņa divīzijas un pakļauto pārējo divīziju pulku spēcīgais trieciens 11. novembrī atvaira ienaidnieku no Rīgas, un jau pēc 10 dienām uzvaras zvani skan arī Zemgalē, jo brīva no ienaidnieka pulkiem kļuvusi Jelgava. Šajās izšķīrējās kaujās ģen. K. Berķis parādīja izcilas kaŗavadoņa spējas, varonību, drošsirdību un pašaizliedzību. Ar 1920. gadu Berķa divīzija un viņam pakļautie citu divīziju pulki cīnās Ziemeļlatgalē liela salā un sniegā. Arī šeit kaŗa vadoņa spējas deva uzvaru, un dažās nedēļās viņa pulki bija sasnieguši mūsu valsts robežu un, uz tās nostājušies, atturēja visus ienaidnieka mēģinājumus to pāriet. Miera apstākļos ģen. Berķis līdz pat 1934. gada aprīļam komandē cīņu dienās paša formēto Latgales divīziju, pēc tam Vidzemes divīziju un ar tā paša gada 14. novembri stājas Armijas komandiera amatā. Ģen. K. Berķis ir arī viens no Prezidenta tuvākiem līdzstrādniekiem 15. maija notikumos, gādādams par mieru un kārtību valstī.

Jaunā Kaŗa ministra izcilos nopelnus vērtējusi viņa tēvzeme, apbalvojot ar Lāčplēša kaŗa ordeņa visām trim šķirām un augstākiem ārvalstu ordeņiem. Kaŗa ministrs ģen. K. Berķis apbalvots arī ar Mazpulku organizācijas nopelnu nozīmi.

Visu par mūsu dārgo tēviju tagad atjaunotā Latvijā! — ir jaunā Kaŗa ministra dzīves un darba sauksme.

AUGSIM LATVIJAI

Labo ieraudzīt

Abas labu ieraugiet,
Abas ļaunu izbēdziet,
Abas dubļus izminiet,
Abas līdza noplīstiet!
T. dz.

Gatavosimies nākošās vasaras šaušanas sacensībām

Kad mūsu tēvu tēvi pirmo reizi kājās āva jaunas pastalas, tad viņi noskaitīja šo pantiņu. Vai gan kādas īpašas ticības dēļ viņi to darīja? Vai varbūt māņticības dēļ — kā mēs to tagad teiktu? Ne viens, nedz otrs. Šis pantiņš nav nekas vairāk kā nopietna cilvēka kluss, dzejiski pateikts atgādinājums pašam sev — kad tu, ieāvies vieglās, jaunās pastalās, atkal ej savos darbos, tad katrā solī, kuŗu tu speŗ, meklē saskatīt visu labo; ik soli izbēdz ļaunam, jo tas tavai dvēselei nav rada. Ja dubļi izbrienami, tad izbrien un izmin tos.

Jā, apbrīnošanas vērti mudinājumi teikti paša roku darinātiem apaviem; īstenībā teikti paša sevis noskaņošanai, paša dvēselei.

Tagad, kad mēs dzīvojam paši savā valstī, kad mums pavērtas visas iespējamības gan saimnieciskā, gan kultūrālā pasaulē, kad jaunatnei pavērtas skolas un iespēja mācīties arodus un citas gaišas mācības, mēs tomēr esam tālu aizgājuši no tās skaistās paražas, kaut vai jaunu apavu kājās uzaujot — just sevī arī jaunu apņemšanos visur meklēt un ieraudzīt labo, to labo, kas sastopams citos cilvēkos un darbos mums tuvākā un tālākā apkārtnē.

Ik rītus ar labām domām iziet pa mājas durvīm un ik vakarus ar labām domām atgriezties, lūk, īstā šīs tautas dziesmas vārsmas jēga. Un šī jēga tik teicami saskaņojas ar mūsu Sabiedrisko lietu ministra A. Bērziņa nesen teiktajiem vārdiem: «Kas visu nīst un noliedz, tas nekā laba nav darījis, tas nekā laba arī nepadarīs. Labus darbus darot, jāiet ar gaišām domām un priecīgu prātu pie visa klāt.»

Prieks par savu labo darbu

Vairāk atbildības un darba

E. ĀBOLIŅŠ, 701. Biržu-Muižgala mazpulka vadītājs

Mazpulku dalībnieki — skolu apmeklētāji — strādā gaŗākā un gŗūtākā darba posmā — II mācības pusgadā. Tie, kas skolas gaitas beiguši, darbojas gan vecāku, gan arī svešās saimniecībās. Un tā ir labi, tā tam vajaga būt. Rodas jautājums — kā savu darbu mājā un skolā mēs darām, un kā tas būtu darāms? Jūs teiksat, ka savus darbus, uzliktos pienākumus mājās godam pildat. Bieži tas tiešām tā ir, bet ir arī daudz gadījumu, kur tas tā nav. Nākas dzirdēt no jūsu vecākiem, ka paklausība varētu būt lielāka, čaklums varētu būt lielāks, sirsnība un pieķeršanās darbam dziļāka un patiesāka. Un vēl: iesākto darbu jūs bieži pametot pusceļā, pusdarītu — tas esot apnicis, varbūt arī gŗūti padevies. Jūs domājot — lai tas paliek, gan jau tēvs, māte to padarīs — vakari un rīti tagad gaŗi diezgan. Un, varbūt, arī es pats to vēlāk padarīšu.

Nē! Draugi, tā nevar, tā nav pareizi! Tā rīkojoties, jūs pamazām ieaugat paviršībā, pat nevīžībā un slinkumā. Neaizmirstat: lauku sētā viss prasās padarāms kārtīgi, tīri, glīti — līdz galam. Tikai tad jūs varēsat teikt: lūk, savu darbu esmu padarījis. Es atbildu par savu darījumu!

Un skolā? Vai ir labāk? Diemžēl — bieži jo bieži — nē! Tagad, kad jūsu skaits augtin aug, jūsu rindās ieplūst arī vairāk tādu, kuŗu darbā daudz labāka varētu vēlēties kā mājās, tā skolā.

Jūs solaties būt čakli, skaidru sirdi. Arī ieejot jaunajā gadā jūs to solījāties. Vēl vairāk: jūs solījāties, skolas darbus sākot — cītību un centību mācībās, paklausību vecākiem, audzinātājiem un skolotājiem mājā un skolā. Jūs gribat būt ticīgi un drosmīgi vienības karoga nesēji! Skolēni — mazpulkos! Vai šis solījums jums patiesi dziļi sirdī ieskanējis, vai jūs esat saauguši ar to? Vai jūs esat padomājuši, kādu atbildību tas uzliek jums? Atbildību darbu sākot, darbu darot un darbu beidzot. Jūs zinat, ka skolā jūsu pienākums un uzdevums ir mācīties, uzņemt sevī to, ko sniedz audzinātāji - skolotāji. Bet daudzreiz jūs mācībām nepieejat ar vajadzīgo nopietnību, vajadzīgo atbildības sajūtu. Jūs stundas neesat sagatavojuši, vajadzīgos rakstu darbus neesat izpildījuši, uzdevumus neesat izrēķinājuši. Dažkārt domājat — gan jau to skolotāju kaut kā piemānīšu. Biežāki — mani jau šodien neizsauks! Kāpēc tad katru dienu tik cītīgi mācīties?

Bet daudzreiz gadās, ka tomēr izsauc. Un vai tad ir patīkami? Nē! Tāpēc jāstrādā, jāmācās katru dienu. Cītīgi un centīgi visi uzliktie pienākumi jāizpilda. Jūsu gods to prasa! Jūsu dotais solījums to prasa. Pildat to, un jūs paturēsiet skaidras sirdis! Paveicat pienākumus — Jūs mantosat drošu prātu! Atsakaties no izlaidībām, ko, varbūt, dara viens otrs jūsu klases biedrs. Zinat, atminat un domājat: esmu mazpulka dalībnieks, es tā nedarīšu. Es turēšu un pildīšu doto solījumu līdz galam, kamēr un cik tik vien spēšu un varēšu.

Tā darbojoties, jūs iegūsat daudz. Gaišs prieks staros jūsu acīs, jūsu sejās. Apziņa, ka godam pildat pienākumus, pacilās jūsu garu, izraisīs jūsos jaunus spēkus turpmāko darbu veikšanai. Jūs augsat. Jūs ieaugsat darbā. Pāri visām gŗūtībām jūs būsiet mācījušies iet uz priekšu. Nekādi šķēršļi neliksies nepārvarami jūsu čaklajām rokām, skaidrajām sirdīm, vēsajam prātam. Un darbā rūdītā un nocietinātā griba būs cieta kā tērauds. Apvienodamās ar jūsu sirds siltumu un jūtu dziļumu, tā lauzīs nākotnē ceļu.

Tā strādāsim, tā darbosimies šinī gadā klusajās lauku sētās, gaišajos skolas namos! Atbildība augs, pienākuma apziņa līdz ar to. Jūs savu solījumu — augsim Latvijai — būsiet pildījuši.

Kas jauns mūsu zemē un valstī

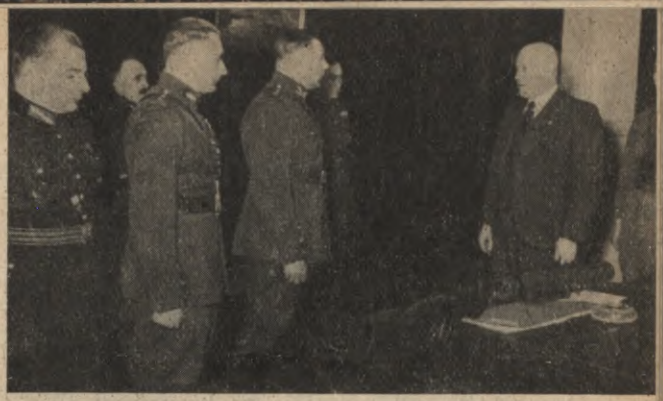

Latvijas mazpulku priekšnieks R. Dzērve un mazpulku pārzinis K. Ķirsis nodod ģen. K. Praulam mazpulku dāvanu — patšauteni

9. martā Valsts Prezidents **Kārlis Ulmanis** ar savu pavēli aizsargu organizācijai atbrīvojis aizsargu štaba priekšnieku plkv.-ltn. J. Ķikuli, kas atgriežas armijā. Par aizsargu štaba operātīvās daļas pr-ku Prezidents iecēlis kapt. J. Alksni. Bijušais štaba priekšnieks pildīja arī mēnešraksta «Aizsargs» atbildīgā redaktora pienākumus, kuŗus tagad uzņēmies aizsargu štaba organizācijas daļas priekšnieks kapt. K. Šakars.

9. martā Sabiedrisko lietu ministrs A. Bērziņš par savu sekretāru iecēlis Alfredu Ceimeru, bet līdzšinējo sekr. K. Veldri ministrs iecēlis par Darba kameras ģenerālsekretāru.

10. martā universitātē notika Latvijas skolotāju biedrības svinīgā atklāšana, kuŗā ieradās Valsts Prezidents **Kārlis Ulmanis,** Izglītības ministrs prof. J. Auškāps, ministrs J. Čamanis. Biedrība no 11.000 lielās skolotāju saimes jau apvieno 7.000. Provincē biedrībai darbojas 27 nodaļas. Prezidents plašākā runā noskaidroja skolotāju uzdevumus, starp citu norādīdams: «Un cik labi nu skolotāji un skolotājas savus audzēkņus būs sagatavojuši, tik labi būs arī katras paaudzes darbinieki dzīvē, sabiedrībā, tautā, valstī, vai nu šaurākā vai plašākā šī vārda nozīmē. Es teikšu vēl citādi: taisni ir šaurākā, ir plašākā šī vārda nozīmē. Tas labāk iesakņojas mūsu tagadējā laika atziņās, kad mēs nešķirojam šos uzdevumus un pienākumus, jo mēs tagad atzīstam, ka beigu beigās viss salejas kopā, un visam, ko mēs darām, jānāk par labu tautai un valstij.» Skolotāju saimei par skolu un skolotāju uzdevumiem norādījumus deva arī Izglītības ministrs.

Folkloras krātuve nodibinājusi ciešu sadarbību ar skolu audzēkņiem folkloras materiālu vākšanā. Daudzās skolās sarīkotas īpašas sacensības, kas devušas teicamus panākumus, jo savākti daudzi jauni materiāli un jaunas tautas dziesmu variācijas

15. martā Valsts Prezidents **Kārlis Ulmanis** pieņēma Latgales dziesmu svētku rīcības komiteju ar Daugavpils pilsētas vecāko A. Švirkstu, kas Prezidentam nodeva ielūgumu uz dziesmu svētkiem, kas notiks 16. un 17. jūnijā Daugavpilī.

20. martā piepildījās 21 gads, kopš dibināta aizsargu organizācija. Gada dienā aizsargu priekšnieks ģen. K. Prauls, apsveicot organizācijas saimi, norādīja: «Prezidents un valdība visu darāmo mums (aizsargiem un aizsardzēm) norādījuši. Mūsu uzdevums — norādīto pildīt kā lielās, tā mazās lietās, klausot savam Vadonim, kuŗš mūsu brīvās un neatkarīgās valsts dzīvi vada arvien uz augšu, uz priekšu.» Aizsargu vadību ar Sabiedrisko lietu ministru A. Bērziņu gada dienā pieņēma Valsts Prezidents.

Aizsargu organizācijas gada svētkos pie aizsargu priekšnieka ģen. K. Praula ieradās Latvijas mazpulku priekšnieks R. Dzērve un mazpulku pārzinis K. Ķirsis un pasniedza aizsargu organizācijai mazpulku dāvanu — patšauteni.

Ar Zemkopības ministra J. Birznieka piekrišanu vispārējās Lauksaimniecības bankas direktors V. Gulbis iecēlis par bankas vicedirektoru mag. iur. Aleksandru Leperu, kas bankā pārzinās nekustamu īpašumu un aizdevumu nozares.

Ministru kabinets par Zemkopības ministrijas lauksaimniecības departamenta direktoru iecēlis P. Grāvi, kuŗš līdz šim bija likvidētā ministrijas zemkopības departamenta direktors.

Rīgā nodibinājusies akciju sabiedrība «Jaunā slimnīca», kuŗa pārņems bijušo vācu slimnīcu. Par slimnīcas direktoru ievēlēts Dr. med. A. Pakalns. Jaunā slimnīca darbību uzsāks maijā. Nodibināta arī akc. sab. «Pašu darbs», kuŗas uzdevums ar pašu darbu no pašu izejvielām gatavot audumus un mājamatniecības ražojumus un pārdot

4. aprīļa sēdē ministru kabinets pieņēma pārkārtoto valsts budžetu 1939./40. un 1940. gadam. Tas no 1939. g. 1. aprīļa līdz 1940. g. 31. decembrim sastādīts ar 367.071.061 ls ieņēmumos un 366.929.809 ls izdevumos, paredzot 141.252 ls lielu atlikumu.

Olu krāsošanas sacens. panākumus novērtējot

Jaunais varonis

RŪTAS SKUJIŅAS stāsts

Vakar vakarā pa radio gan ziņoja, ka tuvojas jauns aukstuma vilnis, bet Krastkalnu saimnieks pasmējās un teica:

«Tas nozīmē, ka rīt būs tāds atkusnis, ka sniegu varēs maisīt kā biezputru.»

«Nesaki vis, tēt, tā,» Pauls pacēla acis no grāmatas. «Meteoroloģiskā stacija nav vainīga, ka dažreiz gadās nepareizs laika pareģojums, mūsu klimats ir tik mainīgs, ka grūti laiku paredzēt uz priekšu.»

«Es, dēliņ, tām meteoroloģiskām stacijām gan vairs nevaru un nevaru ticēt. Šoziem tā vien gadās, ja viņi saka: sals — otrā dienā kūst. Ja saka: kusīs — salst zaķim acis no pieres laukā. Kas nu vairs marta beigās var būt par aukstuma vilni...»

Rītā, iznākot no siltās istabas, laiks gan šķita mazliet dzestrāks. Bet tā jau bija katru rītu. Tiklīdz saule nāca brokastīs, vajadzēja mest kamzoli nost.

Tā Krastkalnu saimnieks šorīt tīšu prātu bija pametis kažociņu mājās. Tikai pāris kilometrus nobraucis, juta, ka netīkamas aukstuma trīsas skaŗ plāni ģērbtos plecus un muguru.

Diena nāca ar asu vēju un sīkām sniega adatām. Bet atpakaļ griezt negribēja.

Kamēr vēl Daugavas piekrastes mežos turējās sniegs, varēja aizraut četrus, piecus baļķus uz staciju. Šodien sestdiena — dabūs nedēļas peļņu. Nauda Krastkalnam bija ļoti vajadzīga. Jātaisa šķūnis labībai un lopbarībai. Rudeņos kuļammašīna dūc zem klajas debess. Gadās uznākt lietainām dienām, daudz graudu aiziet postā.

Šķūnis jāceļ, meistari jau sarunāti. Bet tas nebija svarīgākais. Nē, svarīgākais bija Pauls ar savu skolu. Šopavasar zēns beigs pamatskolu un sapņo jau par lauksaimniecības skolu.

«Tu, tēt, uzcēli kaŗa izpostīto māju, es izmācīšos un iekārtošu tādu saimniecību, ka pieci pagasti brauks skatīties,» Pauls mēdza teikt spožām acīm.

Krastkalnam gribas dēla sapņus pārvērst īstenībā. Ļoti gribas. Cik vakaru viņi ar māti nav sabāzuši galvas kopā, dūdojuši un gudrojuši, rēķinājuši un skaitījuši. Bet nevarēja un nevarēja savilkt galus kopā.

Tad pēkšņi pavasaŗa pusē gadījās šī neparedzētā peļņa — baļķu vešana no valsts meža uz staciju.

Nauda krājās. Tiks pie šķūņa. Pauls tiks skolā. Mazā Ieva dabūs jaunas kurpītes. Mātei arī kaut kā vajadzētu. Varbūt jaunu puķotu zīda lakatu, ko apsiet pleciem vasaras pēcpusdienās, kad viņi roku rokā apstaigāja sazēlušās druvas un pļavas. Pāri Daugavai, pilsētiņas veikalu logos lakati ziedēja krāšņi kā magones, kā rudzu puķes. Par sevi peļņās braucējs daudz negudroja. Viņam pietiks ar devēja prieku.

Bija gan taisnība vakardienas radio ziņām: sīvi sala. Bet bēris naigi rikšoja pa sērsni, un cik vairs tālu līdz cirsmai! Pie baļķa ķeŗoties, viss aukstums pazudīs. Tā vien, ka nebūs vēl krekls jāmet pār galvu.

Krastkalns saskubināja bēri, un ragavas krakšķēdamas lēkāja pa ledainajām grambām.

Baļķus cilājot, siltums tiešām atgriezās kaulos. Bēris soļoja ar vedamo uz staciju, Krastkalns nesēdēja vis kā citām dienām, uz baļķa gala, bet gāja blakus, kājām. Reizēm gludākās ceļa vietās saskubināja bēri rikšot un rikšoja pats līdz.

Labu naudiņu šonedēļ bija nopelnījis. Prieks braukt mājās pie savējiem.

«Kur nu Krastkalnu saimnieks tik steidzīgs? Šonedēļ labi ierāvām, ieiesim brīdi stacijas bufetē iedzert pudeli alus», saņemto naudu azotē bāzdams, vedināja kaimiņš.

Krastkalns brīdi šaubījās.

«Nezin, kaimiņ, nepaņēmu šorīt siltāku apģērba gabalu. Vakars jau vēls. Nakts nāk ar sīvu vēju un salu.»

«Tieši tāpēc, kaimiņ. Iedzersim pāris glāzes, sasildīsimies, un manīt nemanīsi, ka bēris jau būs pārrāvis mājās.»

Kad Krastkalns vēl vilcinājās, kaimiņš kļuva neatlaidīgs.

«Kas zin, vai šī nav pēdējā izmaksas sestdiena. Maz ticams, ka sals pieturē-

sies. Vajaga tikai uznākt spēcīgākam atkusnim, un visas sniega paliekas pagalam. Diezin, kad tad atkal tiekamies.»

Krastkalns padevās. Vai nebija visu nedēļu strādāts, steigts un skubināts? Krastkalns ar savu bēri bija paspējis katru dienu aizraut uz staciju vienu baļķi vairāk par citiem kaimiņiem. Pāris alus glāzes nebūs liels grēks. Tā būs viņa tiesa no visas lielās peļņas.

Izdzēris pāris pudeles, Krastkalns juta, ka nogurums tiešām mazinās un siltums sakāpj locekļos.

Bet nu gan uz mājām! Teci, bērīt, teci!

Visu garo dienu nostaigājies, bēris gurdi rikšoja uz mājām. Saimniekam galva snaudā liecās uz krūtīm. Vējš dzenāja mākoņu driksnas, un zaļganās pavasara debesīs iedegās baltas, drebošas zvaigznes. Cauri sviedru piemirkušam kamzolim un kreklam taustījās ledains vējš.

Krastkalns no tā daudz neko nemanīja. Spraigā darbā pavadītā diena un izdzertais alus sēja locekļus ar nepārvaramām miega saitēm.

Nedzirdēdams saimnieka uzmudinošos: »Nū, nū, ca, ca, ca!» bēris sāka iet soļos.

Jau tuvojās pusnakts stunda, kad bēris pievilka ragavas ar snaudošo saimnieku pie Krastkalnu staļļa durvīm.

«Tēt, kur tu tik vēlu?» Krastkalnu uzmodināja Paula satrauktā balss. «Mēs ar māti baiļojāmies, ka tikai nav notikusi nelaime.»

«Kas nu par nelaimi, dēls,» murmināja tēvs stīviem žokļiem un nevaiklu mēli. Mute likās kā aizsalusi, un vārdi lauzās kā no ledū cirsta āliņģa.

«Drusku aizkavējos, un braucot laikam biju mazliet iesnaudies. Nojūdz nu, dēliņ, bēri, iešu uz istabu, kājas pavisam stīvas.»

Kas gan bija noticies ar stiprajām un drošajām tēva kājām? Viņš tās cilāja gausi kā smagus, ilgi ūdenī gulējušus melnozola bluķus.

Pauls domīgi nolūkojās tēvam pakaļ. Viņš taču nebija piedzēries! Pauls nekad nebija redzējis savu tēvu piedzērušos. Kad tikai nav kāds baļķis uzkritis tēva kājām un tās saspiedis!

Drebošām rokām zēns raisīja dzeņaukstu un sedulkas siksnu. Skanēdamas nokrita ilksis noledojušā pagalmā. Bēris sprauslādams berzēja pieri pie zēna pleca.

Palīdzi, Paulīt, tēvam novilkt zābakus. . .

«Bērīt, zirdziņ, kas ir ar tēti? Vai jūs abi neesiet pārstrādājušies? Es jau zinu, bērīt, ka jūs manis dēļ, manas skolas dēļ. . .» Paula balss aprāvās.

Apkopis bēri, zēns skriešus devās pāri pagalmam uz istabu. Tēvs sēdēja uz mūrīša un drebinājās. Māte līkņājās gar pavardu, pūlēdamās uzpūst liesmas sīki gailējošās oglītēs.

«Palīdzi, Paulīt, tēvam novilkt zābakus, es pa tam uzvārīšu liepziedu tēju. Viņš tāds pavisam ērmots, tāds kā slims, ka nevar saprast. . .» māte runāja ātri, visu laiku pūzdama pavarda uguni, lai Pauls nemanītu balsī satraukumu.

Pauls saņēma tēva roku un kā apdedzinājies to atkal palaida.

«Tēt, tev roka karsta kā uguns! Tēt, tu taču esi slims!»

«Nekas, dēls, gan rīt būs viss labi. . .»

Nebija labi ne nākamā, ne aiznākamā dienā. Krastkalnu saimnieks vairs nevarēja no gultas piecelties. Pirmās dienās stiprais vīrs dūšīgi cīnījās ar slimību, ne-

gribēja un negribēja liekties. Bet karstums cēlās. Jau kāpa pāri četrdesmit gradiem.

Katru vaļas brīdi, bailēs drebošu sirdi, māte skrēja pie tēva gultas.

«Tēv, vedīsim ārstu, ka nav kas bīstams.»

No karstuma sasprēgājušās lūpas tikko kustinādams, tēvs pretojās, cik spēja. Nē, nē, ko tas nemaksās . . . Šķūnis, skola, kurpītes, lakats, viss griezās kā vējdzirnavu spārni acu priekšā. Labi, ja tiem pietiktu. Ārstam? Nē, nē!

«Gan pāries! Pāries tāpat . . . Tikpat ātri kā uznāca. Paulīts lai skolu nekavē. Ieviņai saki, ka tētis būs drīz, drīz vesels. Jau rītu būs vesels . . . Kāpēc viņa vairs nedzied un nesmejas? Kāpēc māja tik klusa? Neraudi, māt, rīt jau būs labāk.»

Nekļuva labāk.

Pauls gribēja pamest skolu un braukt tēva vietā baļķus vest. Bet pirmdienā uznāca īsts pavasaŗa lietus un pārvērta visus ceļus ledus un dubļu putrā.

Daugavas ledus pacēlās ieapaļš kā cibas vāks. Zem tā rūca un šalkoja palu straume.

«Māt, es braukšu uz pilsētiņu pēc ārsta. Vēl tiek Daugavai pāri ar kamanām. Ja tāpat kusīs, pēc pāris dienām vairs netiks.»

Tēvs bija dzirdējis Paula vārdus.

«Nē, nē, dēls, man ārsta nevajaga. Man jau šodien labāk . . . Balss nosmaka dobjā kāsā.

Vēl trīs dienas tēvs cīnījās pret slimību un ārstu. Ceturtajā viņš zaudēja samaņu. Rokas murgos tvarstīja svītrotās segas malas. Ar izvērstām acīm viņš cēlās sēdus un mēģināja izkļūt no gultas.

«Jābrauc, ir jau rīts . . . Kur kažoks? Vakar ziņoja, būs sals . . . Māt, meklē manu kažoku . . .»

Māte ar dēlu guldīja tēva galvu atpakaļ spilvenos. Mazā Ieviņa spiedās istabas kaktā kā drebošs cīruļa bērns un platām, spožām acīm vēroja tēva cīņu ar māti un brāli.

«. . . Ka tik nepietrūkst. . . Nevajadzēja dzert divas pudeles. Nevajadzēja . . . Lakatam pietrūks . . . Nebūs puķu . . .»

Māte klausījās tēva nesakarīgos murgos un izmisumā šūpoja galvu.

Lejā aiz logiem savādi šalca un dunēja Daugava. Ledus krakšķēdams plīsa. Gaisā šļācās atbrīvotās ūdens strūklas.

Pauls palūkojās uz loga pusi.

«Māt, es iešu!»

«Uz kurieni, dēls?»

«Uz pilsētiņu pēc ārsta. Nu vairs ar zirgu nevarēs, ledū plaisas. Bet tām var pārlēkt.»

Tēvs spilvenos nemierīgi gārdza. Deguns smaili izcēlās vaska dzeltenā sejā.

«Kad elpa rims, tad būs miris», murmināja māte, glāstīdama sviedriem klāto tēva pieri.

«Dēliņ, tu gribi iet?»

«Jā, māt, nu vairs nevar gaidīt. Nevienu stundu vairs nevar gaidīt.»

«Labi, dēliņ, līdz Daugavai tevi pavadīšu. Ieviņ, meitiņ, tu paliec pie tēva, ja viņš sāk kustēties vai runāt, skrej pagalmā un pasauc mani.»

Apmetusi pleciem pelēko vilnas lakatu, māte steidzās pakaļ Paulam, kas, cepuri paķēris, jau skrēja pāri pagalmam.

Laukā iznākot, mātes ausis saklausīja brīdinošo Daugavas šalku. Šis viņai Krastkalnos bija piecpadsmitais pavasaris. Viņa pazina šo dobjo ūdens un ledus valodu. Ledus iešana bija sākusies. Pie viņu mājām vēl ledus gabali stāvēja uz vietas, bet pāris kilometru pret straumi tie lūza un šķēlās kā milzīgi cukura gabali. Krasti drebēja. Paies tikai pāris minūtes, un ledus sāks kustēties arī šeit.

Māte kā apmāta brīdi apstājās krastā. Tā viņa bija stāvējusi šai pašā vietā, varbūt šai pašā stundā priekš piecpadsmit gadiem. Toreiz tāpat drebēja krasti un plīsa ledus vāks. Viņa stāvēja roku rokā ar jauno Krastkalnu saimnieku. Nebija vēl ne Paulīša, ne Ieviņas. Tā bija viņu kāzu diena. Baigi un tīksmi sitās sirds, jūtot savu roku spēcīgā vīra rokā.

«Cik baismīgs, bet varens dabas spēks,» teica jaunais vīrs, un piespieda viņas roku savām krūtīm. «Bet tikpat droši un vareni mēs veiksim savu mūža darbu . . .»

«Māt, es eju . . .»

Sapņu miglu aiztrauca bērna balss. Rokai pieskārās šaurā dēla plauksta. Māte satvēra dēla pirkstus kā knaiblēs.

«Tu neiesi . . . Tu nedrīksti iet nāvē! Vai neredzi, ka ledus jau lūst!»

«Bet tēvs?»

Māte ievaidējās, bet dēla roku vaļā nelaida.

Viņa cīnījās nikni kā ar Dievu.

«Māt, neturi mani. Katrs mirklis ir dārgs. Straume vidū plešas platāka. Man būs grūtāk pāri tikt.»

Ka viņš nespēs pāri tikt, tas Paulam nenāca ne mirkli prātā. Māte juta, ka dēls raisa vaļā viņas pirkstus. Tie šķēlās gausi, kā sveķos salipušas šķilas. Viņas dēlam bija četrpadsmit gadu, bet stipras rokas. Dievs viņa sirdī bija dedzis spēka un ticības liesmu.

Nejuzdama vairs plaukstā dēla siltos pirkstus, māte pakrita krastā kā saņurcīts drānas vīstoklis.

Mirkļi skrēja. Māte piecēlās sēdus. Degošās acis šaudījās pār rībošo un šalcošo Daugavas virsmu.

Tumšs, sīks stāvs kā vāvere lēkāja jau pret viņu krastu. Bet tas bija stipri uz Daugavas lejas galu. Ledus gabali nesa viņas dēlu. Ūdeņi sprausloja un ņirdza: «Gribēji upurēt vīru, lai glābtu dēlu, tagad zaudēsi abus . . .»

«Nē, nē, negribēju upurēt! Abus gribēju glābt!»

Ūdens strūklas aizsedza sīko stāvu. Uz mirkli tas pazuda mātes skatam.

Skaļš kliedziens atbalsojās kailo bērzu stumbros:

«Dēliņ! Paulīt manu!»

«E—ū—ū! E—ū—ū!» Vējš nesa pāri ūdeņu un ledus dārdoņai tālu, sīku bērna balsi.

Māte atvēra acis. Otrā krastā mazs stāvs cilāja cepuri, tad sāka skriet un pazuda aiz kokiem.

Žēlīgais Dievs!

Kā irbe māte tecēja uz istabu. Kas pa šo laiku bija noticis ar tēvu?

Roka bailīgi vēra nama durvis. Pie saules sasildītās loga rūts sīca mušas. Ieviņa kaktā klusi sarunājās ar lellēm. Tēvs gulēja kā pirmāk noguldīts.

Drebošiem soļiem māte tuvojās gultai. Varbūt viņš jau bija beidzis ciest! Nē, krūtīm pārsegtā sega lēni cilājās. Lēni un vienmērīgi. Slimnieks elpoja dziļi. Elpa vairs nelauzās gārgdama pār bālajām lūpām.

Žēlīgais Dievs! Viņš dzīvoja.

Pamājis mātei, Pauls skrēja, cik jaudas uz pilsētiņu. Viņš nedomāja, ka aiz muguras paliek lūstoši un brāzmojoši ledus gabali. Uz priekšu rāva doma: ārstu! un tēvs būs glābts!

Ne mirkli nepalēninādams gaitu, Pauls drāzās pa pilsētiņas dubļu skrīnī pārvērstām ielām. Viņam zināmais ārsts dzīvoja blakus tirgus laukumam. Dažreiz jaukajos vasaras rītos viņš staigāja starp tirdzinieku vezumiem un vienmēr uzmeklēja Krastkalnu pajūgu. Viņš slavēja Krastkalnu mātes cepto rudzu maizi vairāk par visām maizēm, ko tas savā mūžā esot ēdis.

«Jūs turiet stūri» . . .

Pauls bija pārliecināts, kā ārsts ne brīdi nešaubīsies, bet tūdaļ tam sekos pāri Daugavas krācošiem ūdeņiem.

Nosvīdis un aizelsies, viņš klauvēja pie ārsta durvīm. Viņam laimējās, dakteris Rāva bija mājās.

«Pagaidi, pagaidi, zēn», viņš pārtrauca Paula vārdu straumi, «stāsti sakarīgāk, nekā nesaprotu! Kurp tu gribi mani vest?»

«Pāri Daugavai.»

«Ratos vai kamanās?»

Pauls brīdi apstulba.

«Kājām. Ar zirgu vairs netiek pāri. Ledus iet.»

Dakteris Rāva uzlika savu vēso roku Paula pierei.

«Zēn, vai tikai tu karsonī neesi izbēdzis no mājām? Ko tu runā? Daugavā iet ledus, un tu gribi, lai es starp ledus gabaliem peldu pāri kā ronis?»

«Daktera kungs, tēvs mirst . . .»

«Mīļo puisīt, Daugavai tagad tiek pāri vienīgi putni un lidmašīnas. Putni mēs neesam, un lidmašīnas mums nav. Arī tu vairs netiksi atpakaļ.»

«Es tikšu, un arī jūs tiksiet, tikai nāciet līdz. Lūdzu, lūdzu, daktera kungs, nāciet līdz!»

Pauls saķēra ārsta roku un rāva to uz durvīm.

«Pagaidi, zēn, ļauj vismaz mēteli uzvilkt un kādas zāles paņemt . . .» Bet klusībā tas domāja: līdz Daugavai jāaiziet, citādi zēns neatlaidīsies. Kad viņš redzēs, ka pāri netiek, nāksim abi atpakaļ.

«Ātrāk, ātrāk, daktera kungs,» Pauls skubināja, pa priekšu tecēdams un pastāvīgi atpakaļ skatīdamies, lai redzētu, vai ārsts tam seko.

«Es taču nevaru vairs tā paskriet kā tu,» atbildēja dakteris Rāva, un dusmu aizsmakums bija dzirdams balsī. «Traks es biju, sekodams negudram puikam,» viņš pie sevis rūca.

Daugavas krastā abi apstājās. Straume rāva uz leju ledus gabalus, kokus ar visām saknēm, baļķus, dēļu gabalus. Ūdens šļakatas šķīda līdz pat kraujas augšai, kur stāvēja zēns ar dakteri.

«Nu, ko es teicu . . .» gausu skatu vērodams Paulu, runāja dakteris Rāva. «Te bez spārniem pāri nekļūt.»

Pauls savilka rociņas tik cieši dūrēs, ka locītavu kauliņi izspiedās kā baltas pogas. Viņš pats saprata: te vairs pāri netiks.

Pēkšņi ledus gabali kļuva retāki, straume tīrāka. Vēl gaŗām pabrāzās atsevišķi ledus kalni. Tad Daugava šķita tīra. Vienīgi dzeltenpelēki ūdens mutuļi virpuļos griezās un šļācās gar piekrastes iezi.

Ledus bija sastrēdzis dažus kilometrus augstāk. Sastrēgums varēja turēties vairākas stundas, bet varēja kļūt brīvs arī dažās minūtēs. Vai dakteris to zināja?

Pauls uzmanīgi palūkojās daktera Rāvas sejā.

«Daktera kungs, es jūs pārvedīšu laivā.»

Dakteris iesmējās. «Tu spēsi pārvarēt šo straumi?»

Par ledus sastrēgumu viņš nezināja. Tā bija Paula laime.

«Spēšu, daktera kungs, man stipras rokas.»

Ar pārdabīgu spēku zēns virzīja krastā uzvilkto laivu no ieža lejā.

«Zēn, es nekāpšu laivā.»

«Jūs kāpsiet, daktera kungs!» Pauls kliedza. «Es galvoju par jūsu dzīvību!»

Laivas galu jau mētāja un valstīja krasta ūdeņi.

«Daktera kungs, ātrāk!»

Tā vairs nebija sīka bērna balss, tā bija spēcīga pavēle, cilvēka cīņa ar likteni.

Dakteris Rāva pats nezināja, kā tas notika, bet viņš jau atradās laivā.

«Jūs turiet stūri,» atkal kliedza Pauls, un uzvaras prieks skanēja šai pavēlē. Nu vairs dakteris viņam neaizbēgs. Nu viņi abi bija likteņa varā.

Straume rāva laivu kā skaidu uz leju. Paula augums savilkās kā atspere. Airi spēcīgi šķēla duļķainos viļņus. Gausi, pārāk gausi laiva attālinājās no krasta, bet tā jau bija nonesta kādu puskilometru uz leju.

Pēkšņi Daugavas augšgalā sāka krakšķēt un dunēt. Ledus sastrēgums bija sācis kustēties.

«Puika, griez krastā! Griez krastā!» pārvērstu seju kliedza dakteris Rāva un mēģināja satvert aiļus.

Pauls sakoda zobus tā ka tie nošņirkstēja kā zāģi. Acis draudēja izlekt no dobumiem.

«Ak Dievs, puika, nu mēs esam pagalam!» Dakteris Rāva aizvēra acis. Dunoņa un šņākoņa Daugavas augšgalā kļuva stiprāka un nāca tuvāk.

Te laivu it kā kāds parāva sāņus. Tā bija iekļuvusi straumē, kas brāzās iešķērsām pāri Daugavai. Tagad tikai nedrīkstēja laivu izlaist no straumes. Tā rāvās uz priekšu kā bezdelīga. Tuvāk, aizvien tuvāk nāca otrs krasts.

Sviedru straumes kā ūdens plūda pār Paula seju. Tās koda acīs, bet rokas kā pieliedēta dzelzs turēja aiļus. Pie paša krasta vēl īsa cīņa, un laivas priekšgals šņirkstēdams iegriezās krasta oļos.

Kā lūsis Pauls bija no laivas laukā un rāva to ar visu dakteri krastā.

Pirmie ledus gabali brakšķēdami skāra laivas pakaļgalu. Daugavas virsmu no jauna klāja nepārredzami ledus blāķi.

«Palīdziet man laivu uzvilkt augstāk krastā,» Paula balss skanēja pazemīgi un čukstoši.

Ne vārda nebildis, dakteris Rāva ķērās pie laivas. Drīz tā atradās uz kraujas.

Klusēdams Pauls gāja uz mājas pusi. Tāpat klusēdams sekoja dakteris Rāva. Tikai reizi Pauls atgriezās un gribēja izņemt no daktera rokām somu, bet tas saudzīgi atbīdīja zēna pirkstus: «Nevajaga».

Dakteris Rāva lūkojās pa priekšu soļojošā zēna sīkajos, tagad salīkušos plecos un noliektā, kailā pakausī. Cepuri Pauls bija pazaudējis Daugavas straumē. Lielajam cilvēkam kļuva savādi ap sirdi. Vai šis bērns, kas soļoja viņam pa priekšu, nebija ieskaitāms pasaules dižāko pulkā? Viņš bija licis uz spēli visu — un uzvarējis. Uzvarējis tāpēc, ka nebija ne mirkli šaubījies, tāpēc, ka tam bija drošs mērķis: par ko, uz ko.

Bērns bija uzvarējis brāzmojošu Daugavas palu straumi. Tam neviens neticēs Varbūt pēc gadiem zēns pats tam vairs neticēs. Varbūt tas bija tikai brīnums, kas nekad vairs mūžā neatkārtosies.

Kad Pauls ar dakteri ienāca Krastkalnu istabā, tēvs gulēja mierīgā miegā.

Klausoties mātes stāstu par ilgo un augsto temperatūru un tēva sīvo cīņu ar nāvi, dakters Rāva teica:

«Man šķiet, arī viņu izglābis tikai brīnums. Kaut kas tāds, kas mums, ārstiem, vēl nav aptveŗams. Tik augstu temperatūru neviens cilvēks nav spējis izciest ilgāk par dažām stundām, bet jūs sakiet, ka viņš ar to cīnījies visu pagājušo nakti un vēl šo rītu. Jūsu mājās, Krastkalnu māt, ir divi varoņi. Viens uzvarējis nāvi, otrs — vairāk vēl kā nāvi . . .

Bet man . . . Dodiet man riecienu rudzu maizes. Mani spēki ir galā.»

Pērkoņa laikā

Alfreds Veids

Baismu pilns nemiers jauc domas,
pērkons kad diendusā rājas,
aiz meža gulēt likušos
mākoņus saceldams kājās.

Nošalc, bijīgi liecoties,
zāle un labība laukos —
balti putot sāk ūdeņi
upju un ezeru traukos.

Zeltainiem griezieniem pasauli
dalot zibeņi lokās —
debesu svētību likdami
arāja paceltās rokās.

Putnu mājokļi

A. S.

Lai spārnotos dārzu, lauku un mežu sargus pieradinātu uzturēties māju tuvumā, nepieciešams rūpēties par labu un izturīgu mājokļu sagādāšanu tiem pietiekamā daudzumā.

Daži putni arī paši savas ligzdas labprāt ierīko cilvēku tuvumā, bet citi to dara tikai tad, ja cilvēks sagatavojis tiem pienācīgu dzīvokli. Jo vairāk kādu māju tuvumā uzturas putnu, jo vairāk šo māju apkaimē tiek iznīcināti dažādi kukaiņi, kāpuri un citi dārzu un lauku kaitēkļi. Bet liela putnu skaita piesaistīšanai zināmā vietā vajaga ierīkot arī lielu skaitu putnu būrīšu — nepieciešams izbūvēt pat veselas «putnu pilsētas».

Par būvmateriālu putnu būriem var noderēt tikai gludi, sausi dēļi 1—5 cm. biezumā. Plāni dēlīši un sevišķi finiera plāksnes šim nolūkam neder. No saplākšņiem (finieriem) gatavoti būrīši lietū ātri izmirkst un izšķīst, un tā tiks nomaitāti tikai putnu mazuļi.

Pēc vajadzīgiem mēriem izgatavotu būrīti pirms izkāršanas vajaga rūpīgi pārbaudīt un visas spraugas aizziest ar tepi,

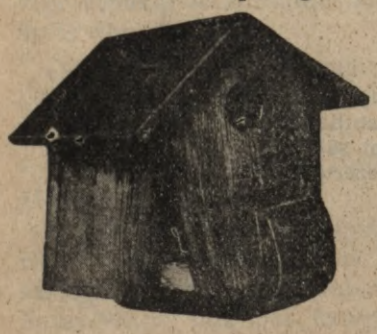

Erti tīrāms būrītis ar izbīdāmu pamatu

lai būrīša iemītniekiem nepiekļūtu vējš. Nekad būrīšiem nevajaga taisīt sķārda jumtiņus. Tie lietū un vējā trokšņaini skan un baida būrīša iemītniekus.

Pirms jumtiņa piestiprināšanas būrītim jāpienaglo kārts, pie kuŗas turēsies būrītis. Pienaglo iedzenot naglas no būrīša iekšpuses uz āru. Ar to novērsta putnu mazuļu saduršanās pret naglu galiem un arī pats būrītis ar tādu pienaglojumu pie kārts turēsies stiprāki.

Ikvienā būrītī pirms tā izkāršanas jāieber nedaudz sausu zāģu skaidu ligzdas pamatam. Tālāko ligzdas iekārtošanu putni veiks paši. Ligzdas izveidošanā putni bieži vien parāda krietnu veiksmi un darba dalīšanu. Tā, piemēram, zīlīšu pārim ligzdu iekārto mātīte, bet materiālu piegādā tēviņš. Viņš ļoti labi zina, kad nest zarus, kad pūkas un citus materiālus.

Bieži vien putni paši rūpējas arī par tīrību būrītī un laiku pa laikam izmet ārā būrītī sakrājušās barības atliekas un citus atkritumus. Dažreiz putni paši šo tīrīšanas darbu nedara; tad, — vismaz reizi gadā, — tīrīšana jāizdara cilvēkam. Lai to ērti varētu izdarīt, būrītim viena siena, vai arī pamats jāierīko izbīdāms. Šādi būrīši diezgan izplatīti Vakareiropas zemēs.

Ieteicams būrīšus piestiprināt gludiem kokiem, ne zemāk par 5 metriem. Nav vēlams būrīšus novietot pārāk tuvu vienu otram, jo putni nemīl tuvus kaimiņus. Ja būrīti novieto pie ēkas vai arī augstas, gludas kārts galā, pie būrīša vēlams piestiprināt kādu zaru, uz kuŗa putni varētu nolaisties, kad atgriežas ar barību. Ierī-

kot laipiņas tieši pie būrīša ieejas nav ieteicams. Taisni šās laipiņas bieži vien noder par atbalstu kaķiem, kas ar ķepu «izzvejo» no būrīša mazuļus. Lai aizsargātos no kaķiem, laipiņu būrītim var ierīkot iekšpusē. Tad kaķi ar ķepu nevarēs aizsniegt ligzdu būrīša dibenā. Pašiem putniem iekļūšana būrītī, turpretī, nebūs traucēta, jo tie iekļūst bez laipiņu palīdzības dabīgās ligzdās koku dobumos.

Dēlīšu vietā būrīšu izgatavošanai labi var izlietot arī baļķu galus vai apaļas malkas šķilas ar izpuvušu vidu. Gatavojot būrīti no šāda materiāla, baļķa gals vai malkas šķila jānozāģē vajadzīgā garumā, pēc tam jāpaplašina dobums un jāpienaglo būrīša pamats un jumtiņš. Novērots, ka šādos būrīšos labprāt apmetas visdažādākie putni.

Būrīšus ieteicams novietot ar ieeju dienvidaustrumu virzienā. Ja ieeja atrodas dienvidos, putni perēšanas laikā cieš no pārāk stipras saules tveices.

Būrīšus vēlams nokrāsot ar eļļas krāsu. Krāsas toņi jāizvēlas tādi, lai tie būrīti maskētu (noslēptu). Piem., būrīti, ko novieto bērzā, vislabāk nokrāsot baltā un melnā krāsā, t. i. līdzīgu bērza mizai.

Ja mākslīgām ligzdām grib piešķirt vairāk dabīguma, tās var iestiprināt vecu koku dobumos. Šādus būrīšus putni cienī vairāk par atklāti uzstādītiem būrīšiem.

Pie mums nemēdz ierīkot māju tuvumā būrīšus pūcēm. Tās ir nakts dzīvnieki, un tāpēc ar saviem kliedzieniem var traucēt cilvēkiem nakts mieru. Ja kādam miegs tomēr ir pietiekami ciets, tad der atcerēties, ka pūces var būt krietni noderīgas peļu izķeršanai māju apkaimē. Lai pūces pieradinātu uzturēties māju tuvumā, kokos

«Brīvs dzīvoklis» gaida

jāizliek jēlas gaļas gabaliņi. Sākumā gaļu var izlikt vairākās vietās; kad pūces to atradušas, gaļas gabaliņus var sākt izlikt tikai tieši pūcēm paredzētā būrītī vai šim būrītim līdzās. Kad pūces apmetušās būrītī, gaļas izlikšanu var pārtraukt. Pūcēm domātais būrītis, ja iespējams, jānovieto koka dobumā vai starp lieliem koku zariem. Par ieeju šādam būrītim jāatstāj visa priekšējās sieniņas augšējā daļa.

Ja grib sīki iepazīties ar putnu dzīvi ligzdā, būrītim var ierīkot paceļamu jumtiņu ar virām. Tad katrā laikā iespējams ieskatīties būrītī. Bieži traucēt putnus tomēr nedrīkst, jo tad tie var pilnīgi atteikties no piedāvātā mitekļa.

Būrīšu paraugi mušu ķērājiem un cielaviņām... Mēri — centimetros

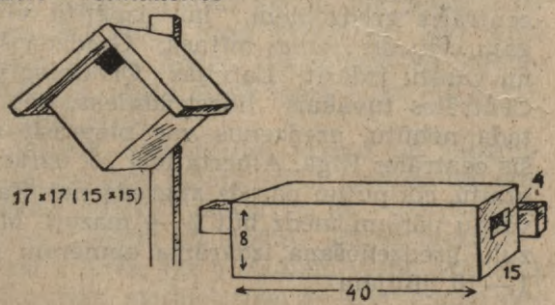

strazdiem un zīlītēm

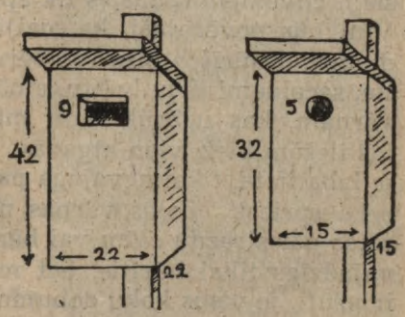

Pabalstīsim zaļo vārnu

K. VILKS, Latv. ornitolog. centrāles vadītājs

Mazpulku dalībnieki! Jūs katru vasaru čakli gādājat par mitekļiem mūsu strazdiem, ierīkodami desmitiem būrīšu; jūs novietojot koku galos arī stārķim ligzdai pamatu. . . Bet vai tad tiešām tik vien mums to putnu ir, kā stārķi un mājas strazdi? Strazdu jau nu mums tiešām ir gandrīz tā kā par daudz, un arī par stārķu trūkumu nevaram sūdzēties.

Gribu jums aizrādīt vienu krāšņu putnu sugu, kuŗai ļoti noderētu jūsu palīdzība. Šie putni ir zaļās vārnas (coracias garrulus L.) Dažos novados tās sauc arī par zilajām vārnām; un tiešām viņu spilgto spalvu segas krāsu tikpat labi var nosaukt par zilu, kā par zaļu. Šis putns ir tiešām rets krāšņums mūsu putnu pasaulē! Zaļā vārna ir drusku mazāka par kovārni. Galva, krūtis, vēders un aste spilgti zilganzaļā, vizuļojošā krāsā, mugura rūsganbrūna, bet spārnu liekums spilgti violets. Tās ir košas krāsas, kas atgādina spilgtos papagaiļus. Zaļā vārna arī ir cēlusies tropiskos apgabalos, visi tās tuvākie radinieki dzīvo Abesinijā. Bez lielā krāšņuma zaļai vārnai ir arī vēl otra laba īpašība: viņa ir viens no mūsu derīgākajiem putniem, jo zaļās vārnas galvenā barība ir vaboles (sevišķi maijvaboles) un sienāži. Viņa noķer arī vienu otru mazāku vardīti. Zaļā vārna bieži redzama sežot mietu galos vai uz telefona stiepulēm, tur tā novēro apkārtni un, pamanījusi kādu kukaini vai sienāzi, nolaižas un to apēd. Medī arī lidojošus kukaiņus.

Daži cilvēki zaļo vārnu uzskata par kaitīgu, un ir pat tādi, kas noteikti apšauj visas zaļās vārnas, kas tik pagadās. Kā gan šiem cilvēkiem radušies tik aplami ieskati? Viņi būs novērojuši, ka maijā, kad strazdiem jau būrīšos olas vai bērni, bieži vien tie, saceldami lielu brēku, cīnās ar zaļajām vārnām, kas uzbrūk viņu mājokļim. Tā tas tiešām bieži vien atgadās. Novērojumi ir laba lieta, tikai nevajaga par tiem nepareizi spriest. Zaļās vārnas nebūt neinteresējas par strazdu olām vai bērniem, viņām vajadzīgs tikai būrītis, bet mājokli atrast ir grūti, jo visus koku dobumus un būrīšus sen jau aizņēmuši strazdi un kovārņi, tāpēc ka tie ierodas pie mums jau aprīļa sākumā, bet zaļās vārnas tikai maijā.

Šajā pavasarī jūs varētu parūpēties, lai arī zaļajām vārnām mūsu birztalās un mežmalās būtu savi mitekļi. Vācijā zaļo vārnu uzlūko par ļoti retu putnu, pat gredzenot zaļās vārnas neatļauj, lai tikai tās netraucētu. Pie mums zaļās vārnas nav tik retas, un dažos apgabalos pat pavisam bieži sastopamas. Bet gadu no gada tām nākas arvien grūtāk atrast mājokļus, jo vecos, dobumainos kokus mežos arvien vairāk izcērt, bet mākslīgās ligzdošanas vietas viņām neviens neierīko.

Kādam jābūt būrītim, kas noderētu zaļajai vārnai? Ieejas caurumam jābūt apmēram 6,5 cm caurmērā, būrīša dziļumam (no ieejas līdz dibenam) apm. 25—30 cm (var būt arī dziļāks); iekšējai telpai — vismaz 20 cm caurmērā (labāk 25—30 cm). Labi, ja būrītis ir no dabiska, caura koka, bet ja tāda nav, tad var pagatavot arī no dēļiem, tikai ņemt biezākus, vecākus, nekrāsotus dēļus un no ārpuses būrīti apsist ar egles mizu. Būrītī iekšā katrā ziņā jāieliek dibenā ar žāģu skaidām samaisīta kūdra, apm. 10 cm bieza kārta, jo zaļās vārnas pašas nekādu ligzdu netaisa. Būrītis jāuzvelk mežmalā vai birztaliņā, bet ne atsevišķi stāvošā kokā, labi redzamā vietā un tā, lai vējš to nešūpotu. Lai būrītī neieperinātos strazdi vai kovārņi, tas jāuzvelk tikai maija sākumā, vai arī līdz tam laikam ieejas caurums jāaizbāž cieti.

Apgabalos, kur zaļās vārnas sastopamas, tās šādā būrītī labprāt iedzīvosies.

Interesanti būtu pēc iespējas daudz zaļo vārnu apzīmēt ar mūsu putnu pētīšanas centrāles gredzeniem, lai izpētītu viņu gāju ceļu un ziemas mītnes. Gredzenošanu varētu izdarīt Latvijas Ornitoloģijas Centrāles tuvākais līdzstrādnieks, bet ja tada nebūtu, gredzenus var pieprasīt no šīs centrāles Rīgā, Alberta ielā 10, uzrādot skaitu, cik putnu paredz apgredzenot. Zaļo vārnu pāriem mēdz būt 2—4 mazuļi. Mazuļu gredzenošana izdarāma apmēram no 1.—10. jūlijam.

Pavasaŗa darbi mežkopībā

Inž. mežk. E. BAKŪZIS

Jau vairākus gadus mazpulku darbu programmā ir arī mežkopība. Mazpulki jau no paša sākuma ir bijuši rosīgi mežu dienu talcinieki.

1938. gadā Valsts Prezidents ziedoja Ls 1.000,— mazpulku mežaudzētāju sacensībai. Mazpulku sacensību mežkopībā izsludināja arī 1939. gadā ar tādiem pašiem noteikumiem (tuvāk apskatīti «Mazpulka» 1938. g. 4. n-rā) kā 1938. gadā. Arī šinī 1940. gadā mazpulki no jauna var pieteikties mežaudzētāju sacensībā, kuŗa ilgs 4 gadus — līdz 1943. gadam. Pie dažiem mazpulkiem nodibinātas arī mežkopības sekcijas. — Tas viss rāda, ka mežkopības darbs mazpulkiem nav vairs pilnīgi svešs.

Kas vēl nebūtu paspējuši to izdarīt — pirmais pavasaŗa darbs ir darba plāna sastādīšana jaunai mežkopības sezonai. Šis darba plāns jāsastāda kā mazpulkam, tā arī atsevišķam mazpulka dalībniekam.

Pirmais darbs ir iepriekšējo gadu apstādījumu apkopšana un papildināšana. Aleju un citu apstādījumu jaunie kociņi rūpīgi jāpiesien, zeme ap tiem jāuzirdina, nokaltušie, bojātie un traucējošie zari jāizgriež. Iznīkušo stādu vietā jāstāda piemēroti jauni, bet nevis tādi, kādi pie rokas pagadās. Tā — nevar papildināt liepu vai ozolu aleju ar atsevišķiem bērziem, vai bērzu birzī iestādīt alksni vai citu, kas tur neiederas.

Daudz kļūdu ir arī dzīvžogu stādīšanā un papildināšanā. Sakarā ar ziemas bargo salu, šogad daudzās vietās būs jāpapildina egļu dzīvžogi. Egļu dzīvžogos ļoti bieži stāda pārāk lielus, jau nomāktus stādus. Veselīgi, jauni stādi ātrāk augs, kā nīkuļojošie, vecie.

Nevien apstādījumi jākopj un jāpapildina, tas pats jādara arī ar apmežojumiem. Mazie stādiņi jāatbrīvo no uzkritušām, sausām zālēm un lapām. Pārāk biezie sējumi (vairāk par 5 stādiem vienā sējvietā) jāizretina, atstājot tikai 3—4 veselīgus stādus, bet pārējos uzmanīgi izraujot vai nogriežot. Iznīkušo stādu vietā jāstāda jauni. Priežu un egļu kultūras var papildināt arī ar bērziem, bērzu stādījumiem un atsevišķiem ozoliem, ošiem u. c. Mazvērtīgās krūmu atvases un kroplie kociņi, kas nomāc vērtīgākos, jāizgriež. Rūpīgi jāseko arī slimību un kaitekļu izplatībai, jānoskaidro bojājumu veids un apmēri, jānotveŗ pats bojātājs un ar skolotāju, agronomu vai mežziņu palīdzību jānoskaidro «vainīgā personība» un cīņas līdzekļi ar to.

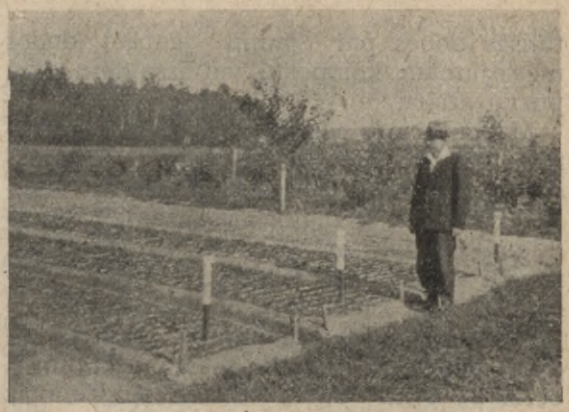

275. Medzes mazpulka stādu audzētava

Jāveic kārtējie darbi stādu audzētavā, izaudzētie stādi jāizstāda, un nevar ļaut tiem stādu audzētavā pārstāvēt. Tā priedītes stādu audzētavā nedrīkst turēt ilgāk par 3 gadiem. Citi stādi «jāpārskolo», bet

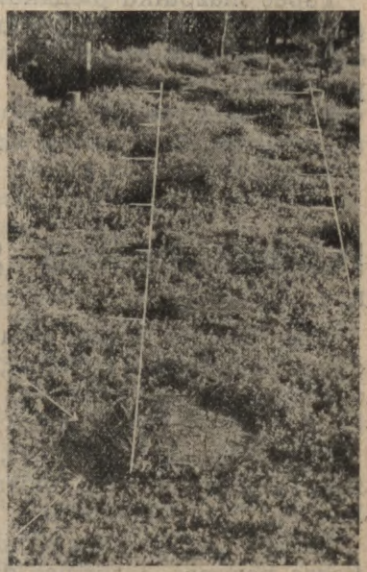

Starp viršiem noslēpies mazpulka dalībnieka jaunais priežu mežs (Embutes pag. Lielbricaišos).

tukšās dobes par jaunu jāapsēj, dodot mēslojumam kompostu vai izsaldētu zāļu purvu kūdru.

Mazpulki var nodoties arī īpašām kultūrām, kā kārklu audzēšanai, lazdu, Ziemassvētku eglīšu un meiju audzēšanai. Kārklu klūdziņas ir materiāls dažādiem pinumiem, tās var arī pārdot. (Tuvāk skat. rakstu «Mazpulkā» 1937. g. 3. n-rā!). Pilsētu tuvumā kārkli, pūpoli, eglītes un meijas var dot labus ienākumus. Eglītes šādiem nolūkiem jāstāda 3—4 m attālumā, bērzi 2—4 m. Savās stādu audzētavās mazpulki turpmāk vairāk varētu audzēt ozolus un liepas, jo to stādāmo materiālu trūkums stipri sajūtams.

Kā sevišķu darbu šīm un arī turpmākām mežu dienām varētu ieteikt kādas mazvērtīgas jaunaudzes, nepilnīgi apmežojušās platības, apaugušas pļavas vai ganības pārveidošanu vērtīgā jaunaudzē.

Tādu platību, ko nevaram uzskatīt ne par mežu, ne ganībām, ne pļavām, mūsu zemē ir vismaz 100.000 ha. Daļu no tām var kultivēt, bet liela daļa jāatstāj meža audzēšanai. Tomēr, pametot savam liktenim, nekādu panākumu te nebūs. Tik daudz zāles neizaugs, lai būtu vērts lopus ganīt vai pļaut, koki izaugs reti un kropli. Šādas platības bojā mūsu zemes izskatu un nevairo mūsu slavu.

Tāpēc mazpulku pienākums, sevišķi pagastos, kur «apaugušo pļavu un ganību» ir daudz — rādīt priekšzīmi, kā no šādām platībām atbrīvoties. — Vispirms jāizveido taisnas robežas ar tīrumiem, pļavām un ganībām, un viss tas, kas paliek lauku pusē, ir ar saknēm jāizcērt, bet meža pusē jārīkojas citādi. Jāizcērt krūmi un atsevišķi stāvošie zarotie vai pārāk veci koki, jāatstāj veselīgas, augtspējīgas koku grupas, pārāk biezās grupas uzmanīgi jāizretina. Laucēs (tukšos laukumos) ir jāsēj vai jāstāda. Lai blakus augošie koki nenomāktu ar saviem vainagiem, kas centīsies aizpildīt tukšo telpu, mazākās laucēs ir jāstāda prāvāki stādi — bērzi, slapjās vietās melnalkšņi, labākās augsnās arī oši u. c. Lielākās laucēs, ja nezāļu nav pārāk daudz, var arī sēt vai stādīt priedes, egles u. c. Šis darba veids ir jauns, bet tam mūsu zemē var būt svarīga nozīme.

Tālāk jāmācās cienīt — sevišķi Zemgalē un citos mazmežainos apvidos — kāda līdz šim pārāk noniecināta koku suga — baltalksnis. Labās augsnās tas sagādā visvairāk un visātrāk vērtīgu kurināmo materiālu. Šinī gadā paredzami plašāki baltalkšņu stādījumi. Tā kā valsts mežos maz stādīšanai piemērotu baltalkšņu stādu, bet tādus atrod gan lauksaimnieku tīrumos, grāvjos, ganībās un pļavās, kur tie visi tik un tā nevar augt, mazpulkiem, var būt zināma loma šo dabisko stādu audzētavu uzmeklēšanā un stādu sagādāšanā gan pašu un kopējo mežu dienu, gan arī atsevišķu lauksaimnieku vajadzībām.

Šī gada mežu dienās mazpulkiem daudz būs jāstrādā arī salā cietušos augļu dārzos, apkopjot vecos kokus un stādot jaunus, cik to atļaus atlikušie jauno augļu kociņu krājumi.

Sekosim šī gada mežu dienu aicinājumam: «Ik sētā augļu dārzu, lauku galā — malkas birzi!»

Kādus kokus stādīsim?

K. L.

Visā Latvijā šogad atkal notiek meža dienas, kas mums atgādina, ka jādaiļo savas sētas, sabiedriskās ēkas un ceļi ar koku un krūmu stādījumiem.

Mēs bieži aizbildināmies, ka nav saimnieciski aizņemt zemi kokiem un krūmiem, kas dod tikai skaistumu.

Šādam apgalvojumam bieži nav praktiskas nozīmes, jo brīvās dārza malas, iebraucamā ceļa malas, dīķu malas un citi arklam neizmantojami zemes stūrīši prasīt prasās, lai mēs tos apstādītu kokiem un krūmiem.

Katru pavasari iestādot kaut pāris kociņus, mūsu sētas drīz izskatīsies kā zaļas salas kuplo druvu vidū. Tad mums laimīgi un pašapzinīgi skanēs balss, rādot tās kādam ceļiniekam: «Tur, tanī kupla-

jā koku pudurī atrodas manas mājas!» — Lai paklausāmies skaistos vārdus, ko teicis nesen mirušais dzejnieks Ed. Virza par Straumēniem. «...Jums vairs nav, kam ceļu prasīt, jo šinī stundā visi Zemgales ļaudis guļ. Bet Straumēnus jau tāpat var pazīt bez prasīšanas. Augsts, žuburains ozols kā zaļš ercenģelis sarga šo māju, un kļavas un liepas drūzmējas tam apkārt. Liela bērzu birzs tur silda saulē savas slaidās galotnes, un tās stāvi mirdz jums pretim spilgtā baltumā. No tālienes visi šie koki nav atsevišķi redzami, viņi saplūst kopā apaļos puduros, aizsegdami ēkas...» Tādām jāizskatās mūsu sētām, un lai to panāktu, gribu atbildēt uz jautājumu: kādus kokus stādīsim? Gribu vērst jūsu vērību uz tādiem kokiem un krūmiem, kur mēs varam saskaņot daiļo ar praktisko. Tie būtu biškopībā noderīgie koki un krūmi. Pirmajā grupā varētu ieskaitīt visiem pazīstamo lazdu. Tai vieta jāizvēlas gar dārza malu vai bišu dārza tuvumā. Agrā pavasarī, kad lazdas savās dzeltenās bārkstīs ražo ziedputekļus, dienas turas vēsas, un bites nevar doties gaļos ceļojumos uz mežu, tāpēc mums jādod iespēja bitēm vajadzīgos ziedputekļus iegūt dravas tuvumā. Vēl otrs prieks mums būs par bagāto riekstu ražu rudenī.

Otrā grupā būtu jāieskaita visi pūpolu kārkli un vītoli. Arī tie zied agri pavasarī un ar saviem bagātiem ziedputekļu krājumiem ir neatvietojami biškopībā. Visā pasaulē pazīstamas kādas 700 kārklu un vītolu šķirnes, bet Latvijā vispār atzītas un noderīgas kādas 10 šķirnes. Pūpolu kārkli ir noderīgi nevien biškopībā, bet pavasaļos tos, sasietus buntītēs, pārdod pilsētās lielos vairumos. Dažas šķirnes ir noderīgas dažādiem pinumiem, sviesta muciņu stīpām un zirgu loku liekšanai. Viegli pavairojami ar spraudekļiem, un stādīšanas vieta ierādāma gar ceļa malām, dārza stūļos un dīķmalās. Par pēdējo vietu kārkli ļoti pateicīgi, jo mīl daudz mitruma.

Trešā grupā jāieskaita dažādi dzīvžogu stādījumi, kuļos redzama vieta ierādāma dzeltenai akacijai. Bites šo krūmu sevišķi apmeklē, jo dzeltenie, sīkie ziediņi bagāti ar saldo nektāru. Pavairot var — izaudzējot dēstus no sēklām vai spraudekļiem.

Ceturtā grupā varam ierindot vienu no lielākiem medus kokiem — liepu. Zemgalē un arī citur Latvijā galvenais ienesums dravās beidzas ar bastarda lauku noziedēšanu. Tam seko liepas, kas dod biškopjiem garžīgu un veselīgu medu. Tāpēc mums jāstāda liepas. Liepa nav izvēlīga zemes ziņā, tikpat labi aug vieglās smiltszemēs, kā arī smagā mālā. Klimata ziņā droša. Panes ilgstošu sausumu, mitrumu un bargas ziemas. Ļoti ātraudzīga. Savā kuplajā, zaļajā lapu tērpā izskatās skaista stādījumos gar gatves malām. Izskatīgi ir arī liepu dzīvžogi, jo panes cirpšanu un veidošanu. Liepu ziedēšanas laikā jaunatnei sākas viegls darbs — ievācot liepas ziedus, labi samaksātu un pieprasītu drogu. Ik ziedu čemuriņā dūc bite, kas piepilda visu apkārtni ar savu čaklo darba dziesmu.

Ja mēs visam pieskaitām bagātās medus ražas mūsu dravās, pavēni karstās vasaras dienās un aizvēju skarbos rudens vējos, tad apmierināts būs katrs Latvijas zemnieks. Nekad mums nevajadzēs nožēlot, ka esam devuši pāris kvadrātmetrus zemes koku un krūmu stādījumiem. Mēs nedrīkstam aizmirst, ka latviešu zemniekam, bet it sevišķi jaunatnei, visos savos darbos sētas un dzīves veidošanā jāieliek savas labākās domas un arī silta, atsaucīga sirds.

Beidzamajā grupā es gribētu pieminēt ozolu un egļu stādījumus. Daudzas skaistas tautas dziesmas apdzied ozolus un liepas, kas jau no senām dienām greznojušas senlatviešu sētas, un arī tagadējās zemnieku sētās šiem spēka un sirds simboliem būtu ierādāma pienācīga vieta. Ozols bijis un vēl tagad ir vīrišķības un varonības paraugs, bet liepa — sievišķības un sirds maiguma veidols.

Cik ozols stipri turas ar savām stiegrainām varenām saknēm Latvijas māla zemē, cik augstu tiecas zilajā debesu jumā ar saviem rievainajiem un platajiem zariem, tik stipri zemniekam jāmīl un jāturas pie savas zemes un savas skaidrākās domas jāvērš uz augšu, lai runātu sirds uz sirdi par labāku un gaišāku nākotni. Egles mūsu sētu apstādījumos ienesīs lielāku dažādību ziemu un citos gada laikos, kad lapu koki stāv kaili.

Tas jāzin mazpulku dalībniecēm

L. LIEPIŅA

Līdztekus dažādiem spodrināšanas darbiem vērība piegriežama lūžņu vākšanai

Gandrīz visos mazpulkos meitenes ir sagatavojušās šogad paredzētajām sacensībām krāsošanā ar augu un ķīmiskajām krāsām, tomēr ne visur šīs sacensības varēs notikt, jo ne visur tagad var dabūt pirkt vajadzīgās ķīmikālijas un materiālus. Lai šo apstākļu dēļ sacensības tomēr varētu notikt, LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa nolēmusi tiem mazpulkiem, kas ķīmikaliju trūkuma dēļ paredzētās sacensības nevar noturēt, rīkot sacensības a p ģ ē r b u l ā p ī š a n ā. Šīs sacensības šogad jāsarīko mazpulkos, rajonos, kā arī novados un valsts mērogā, — tur, kur krāsošanas sacensības nav iespējams sarīkot.

Skolu programmās lāpīšanu māca pietiekoši pamatīgi, lai pēc nelielas vingrināšanās meitenes varētu piedalīties sacensībās. Sacensībās jāprot lāpīt:

1) baltā kokvilnas vai linu audumā — izdilums un caurums;

2) vilnas audumā — izdilums un ierāvums.

Minētajos lāpīšanas veidos katra dalībniece vingrinās, lāpot savu un savu piederīgo veļu un apģērbu. Tā, gatavojoties sacensībām, mazpulku saime līdztekus veiks arī svētīgu propagandu taupībai.

Uz sacensībām ierodoties, katrai meitenei līdzi jāņem: balts priekšautiņš (rokdarbu), uzpirkstenis un grieznes (šķēres). Sacensību vadītāja sagādā: lāpāmos priekšmetus, ar vienāda veida un lieluma caurumiem, piemērotus ielāpus, diegu, adatas, sadiedzamos diegus. Sacensību izdevumus sedz mazpulks. Sacensībās praktiski būs jāsalāpa divu veidu caurumi (no katra pa vienam). Lāpīšanas sacensībās vērtēs: cik veikli un ātri un cik pareizi dalībniece lāpa, un kāds ir lāpīšanas rezultāts, t. i. ielāpa izskats un izturība. Nedaudz vaicās arī teorijā: par sacensībās izdarītajām kļūdām, par citiem lāpīšanas paņēmieniem un lāpīšanas nozīmi. Vērtēšana notiks pēc še ievietotā parauga.

Vērtēšana, līdzīgi pagājušā gada sacensībām, notiek pēc 10 punktu sistēmas. Saskaitot abu nodalījumu («Darbs» un «Rezultāti») vidējos skaitļus un iegūto izdalot ar 2, dabūjam kopējo vidējo skaitli, kas nevar būt lielāks par 10. Atkarībā no iegūto punktu skaita, dalībnieces iedalāmas 3 grupās: p i r m ā v i e t a piešķiŗama da-

Sacensību №№ p.k	I. DARBS			II. REZULTĀTI			Kopējais vidējais punktu skaits	Iegūtā vieta	Sacensību dalībnieces vards, uzvārds
	Ātrums	Darba paņēmieni	Vidējais	Ielāpa izskats	Izturība	Vidējais			
	1—10	1—10	1—10	1—10	1—10	1—10	1—10	I—II	

lībniecēm, kam punktu vidējais skaits ir no 9—10 punktiem, otrā vieta no 7 līdz 8 punktiem un trešā vieta — no 5—6 punktiem. Ja vidējais punktu skaits ir decimāldaļās virs puses, tad ar komisijas lēmumu to paaugstina līdz veselam. Piemēram: ja dalībnieces iegūto punktu vidējais skaits ir 8,65, ar komisijas lēmumu to var paaugstināt uz 9, piešķirot dalībniecei I vietu.

Sacensībām gatavojoties, meitenes vingrinās lāpīt dažādas drānas. Pašās sacensībās, lai būtu iespējams vienāds novērtējums, visām dalībniecēm jālāpa vienāda drāna, ar vienāda lieluma un veida caurumu. Sīkāki norādījumi par sacensību vadību būs iespiesti žurnālā «Vadītājs» 1940. gada 2. numurā.

Šis stūrītis gaida spodrinātājus

Spodrība veicina taupību!

L. L.

Tāpat kā katru gadu mazpulku dalībnieces un dalībnieki bijuši čakli palīgi un darba darītāji spodrības nedēļā, arī šogad mums visiem jāiet lielajā spodrības talkā. Daudz darba mēs atradīsim ir savās mājās, ir mazpulku draugu saimniecībās. Darbs būs arī pilsētu mazpulku dalībniekiem: katram savās mājās «izrevidēt» veco lietu «noliktavas», kas sastopamas gandrīz vai katrā mājā, savācot visu nelietojamo, nederīgo.

Šogad spodrības nedēļas pamatojums ir: spodrība veicina taupību. Blakus dažādiem spodrināšanas darbiem vērība piegriežama lūžņu un dažādu atkritumu vākšanai, piemēram — dzelzs priekšmetu, papīru, lupatu, stiklu, pelnu, kvēpu un kaulu vākšanai. Savāktie lūžņi un atkritumi nododami «Izejvielas» pieņemšanas punktos, kas tiks izziņoti pirms spodrības nedēļas.

Retāki lietojamos darba rīkus novietosim tālākā stūrī, lai tie netraucētu biežāk lietojamo priekšmetu paņemšanu.

Lielu postu mums nodara dažādie mājas kaitēkļi: peles, žurkas, prusaki, blaktis, blusas u. c. Labs palīgs šo kaitēkļu apkarošanā būs tīrība un kārtība.

Tā kā kārtīgi apkoptas un laikā salāpītas drānas valkājas daudz ilgāk, tad liela vērība piegriežama arī drānu kopšanai un glabāšanai.

Tāpat apkopjami un notīrāmi arī visi metala vai ar metalu saistītie priekšmeti un darba rīki, lai rūsa tos nebojātu.

Ja katrs mazpulka dalībnieks šai spodrības nedēļā savāks lūžņus un atkritumus kaut tikai par 50 santimiem, un ar savu darbu kaitēkļu apkarošanā, apģērbu kopšanā vai darba rīku kopšanā būs ietaupījis tikai vienu latu, tad visa mazpulku saime būs veikusi darbu 72.000 latu vērtībā!

Un nu — visi pie darba!

Drīzi visur būs spodrība!

1040 kilogramu

FR. BŪMANIS, 917. Rikavas mazp. priekšnieks

Manā apkārtnē, sevišķi vecākajā paaudzē, valda uzskats, ka tur, kur esot izbērti pelni, kultūraugi ne labprāt vairs augot. Tāpēc pie daudzām mājām var redzēt pelnus izbērtus uz ceļiem vai žogu malās par prieku nātrām un vībotnēm. Uz priekšu tā vairs nedrīkstam darīt. Sevišķi tagadējos grūtajos laikos jāievēro taupība it visās lietās.

Ja kur vecāki ļaudis pelnu krāšanai nepiegriež vajadzīgo vērību, tad mums, mazpulku dalībniekiem, tur jārāda priekšzīme. — Īsumā pastāstīšu savus piedzīvojumus ar pelniem kā labu mēslošanas līdzekli.

Biju izlasījis kādā no lauksaimniecības žurnāliem par pelnu vērtīgumu. Tāpēc 1938. g. ziemā tos iesāku krāt. Tā kā man nekādas kastes pelnu sabēršanai nebija dabūjamas, un tēvs tādu gatavošanai neatļāva dēļus maitāt, tad kādam tukšam kaktam aizliku dēļus, nostiprinot pret atgāšanos un šajā aizgaldā bēru pelnus. Pavasarī to bija sakrājies labi daudz.

Bet kad tuvojās pelnu izsēšanas laiks, tēvs negribēja ne dzirdēt par šādu mēslojumu. Tomēr biju ļoti apņēmies izmēģināt. Kādā agrā pavasaŗa dienā, kad tēvs bija aizbraucis uz dzirnavām, pelnus sabēru maisos un aizvedu uz pļavu, kur iepriekšējā rudenī brīvākās dienās biju izcirtis ciņus apmēram vienu pūrvietu. Uz šī ciņu atbrīvotā pļavas stūŗa izsēju 5 superfosfāta maisus pelnu. Pārējos pelnus sēju ganībās — brūnā, sūnas noaugušā norā. Kad, pārbraucis mājās, tēvs uzzināja manu rīcību, es saņēmu bargu rājienu. Bet rājiens nelīdzēja, pelnus vairs savākt nevarēja, un 1 pūrvieta pļavas un stūris ganību skaitījās iznīcināti.

Bet vasarā izrādījās citādi. Tas ganības stūris, kuŗā bija sēti pelni, ļoti atšķīrās no pārējās ganības, kuŗa nebija nemaz mēslota. Jāpiezīmē, ka nora kādreiz bija aŗamzeme. Tā bija apsēta ar āboliņa - timotiņa maisījumu un atstāta ganībās. Pēc gadiem, iznīkstot āboliņam, tā vietu aizņēma gandrīz tikai sūna, jo, nesaņemot nekādu mēslojumu, palikušais timotiņš bija pilnīgi iznīcis. Ar pelniem mēslotajā stūrī sāka atdzīvoties timotiņš, košāks un kuplāks kļuva baltais āboliņš, kuŗu pārējā ganībā ar mokām varēja tikko saskatīt. Sāka ieviesties arī pļavu skarene. Toties sūna izzuda, atdodot vietu vērtīgajām kultūrzālēm. Govis arī labprātāk uzmeklēja šo «iznīcināto» ganības stūri.

Bet pļavā tūlīt pēc pelnu izsēšanas, tiklīdz iestājās siltāks laiks, nocirsto ciņu vietās iesēju pļavu auzenes, timotiņa, bastarda un pļavu skarenes maisījumu, ko mazliet iestrādāju ar kapli.

Pirmajā vasarā gan ciņu vietas neko nedeva, toties starpās zāle bija daudz biezāka un gaŗāka kā pārējā pļavā. No šīs 1 pūrvietas 1938. g. vasarā tika ievākts 642 kg siena. Bet nemēslotā pļava deva tikai 290 kg siena ar jūtami sliktāku zāles sastāvu. Kamēr, nopļaujot vienu pūrvietu pļavas starp ciņiem ar izkapti, 1 strādniekam bija jāsvīst gandrīz visu gaŗo dienu, tikmēr šo pelniem mēsloto pūrvietu ar lielāku siena ražu varēja ar pļaujammašīnu viegli nopļaut 1 st. 15 minūtēs.

Rudenī mazliet pieliktais darbs pie ciņu nociršanas vasarā deva lielu darba atvieglinājumu. Un pelni, kas saimniecībā neko nemaksāja, palielināja siena ražu. To redzēdams, tēvs arī pats sāka cītīgi skatīties, lai pelni netiktu izbērti laukā, bet rūpīgi krāti un izlietoti zāļāju mēslošanai.

1939. g. vasarā no šīs vienas pūrvietas pļavas, kas pavasarī bija mēslota pelniem un atšķaidītu vircu, tika ievākts 1040 kg laba siena.

Mazpulku dalībnieki, sekosim valdības aicinājumam, krāsim un taupīsim visur un visu. Pelnus krāsim un izlietosim mēslošanai. Savāksim kaulus un dzelzs lūžņus, par kuŗiem iegūsim naudu citām vajadzībām. Neapmierināsimies tikai ar 100 m^2 lauciņa kopšanu, bet būsim daudz čaklāki kā agrāk. Celsim ražas pļavās un tīrumos, apkopsim vecos un nolaistos augļu dārzus, kas mūsu darbu jo bagātīgi atmaksās.

Tā ievācami priežu pumpuri

Agr. L. SIGATE

Priežu pumpurus — Gemmae pini, ievāc no mums visiem pazīstamās parastās priedes — Pinus silvestris. Tos lieto ārstniecībā ekstraktu pagatavošanai, vannām, ieelpošanai u. t. t. Priežu pumpuri ir reizē arī priežu jaunie dzinumi, no kuŗiem veidojas tālāk priežu augums un zarojums. Tāpēc bieži gadās, ka ar nemākulīgu rīcību, pumpurus ievācot, stipri traucē šo stalto koku tālāku attīstību. Mēs zinām, ka mežs pieaug lēni un jauna meža izaudzēšana prasa daudz laika, pūļu, līdzekļu, un, lai gan priežu mežu pie mums nav maz (52,4%), tomēr mums visiem jāzina, ka mežs ir mūsu zemes bagātība, mūsu zaļais zelts, kuŗš mums jāvairo un jāsaudzē.

Pumpuru vākšana koka augumam nav bīstama, ja to dara apzinīgi un pareizi, un tāpēc ikvienam vācējam ir jāzina un jāievēro priežu pumpuru vākšanas pamatnoteikumi.

Priežu pumpuri pēc izskata apm. ½ cm resni, zvīņaini, sarkanpelēcīgi stabiņi attīstās zaru galos un koka galotnēs, un to sakārtojums šāds: vidū viens centra pumpurs, kuŗš parasti ir gaŗāks, un apkārt tam 3—5 sānu pumpuri. Vidējais centra jeb vada pumpurs ir koka auguma turpinātājs, un to, ievācot priežu pumpurus, nedrīkst aiztikt. Sānu pumpuri, kas atrodas koka ēnas pusē, bieži nemaz tālāk neattīstās un zarojumu nedod. Sānu pumpuri, un it sevišķi ēnas pusē augošie, tad nu ir tie, pie kuŗiem pumpuru vācējiem vākšanas darbā jāpiegriežas. Pumpuri vācami no vecāku koku pazarēm, bet nedrīkst vākt pumpurus no mežu jaunaudzēm. Izņēmums ir ganībās un lauku malās augošie, izciršanai nolemtie jaunie kociņi. Tāpat samērā labas pumpuru ievākšanas vietas izveidojas tur, kur ziemā cirstas priedes. Baļķi izvesti, bet zari un galotnes palikušas mežā. Ar pēdējo spēku lielā koka atliekas zaru galos izdzen pumpurus, un šos pumpurus, tāpat kā izciršanai nolemto jauno kociņu pumpurus, var vākt visus, nešķirojot tos galotņu, sānu un ēnas pumpuros. — Ārstniecības vajadzībām noderīgie pumpuri vācami tad, kad tie nav gaŗāki par 2 cm, gaŗākus drogu tirdzniecībā nelieto. Vākšana, atkarībā no klimata un augšanas vietas, parasti izdarāma martā, aprīlī. Vācējiem ieteicams sekot laika apstākļiem un, vērojot pumpuru attīstību, nenokavēt vākšanu, bet iesākt to pareizā laikā. Uz pumpuru vākšanu ejot, līdzi ņemams pumpuru ielikšanai maisiņš vai groziņš, un ir labi, ja vienu kā otru pakaŗ plecos vai piesien pie jostas. Tad abas rokas paliek brīvas vākšanai, un darbs labāk veicas. Pumpurus vāc, nolaužot ar roku, un tā kā sānu pumpuri gandrīz vienmēr turas kopā, tad ieteicams, lai aiztaupītu darbu vēlāk, tos groziņā iemetot, jau tūliņ vienu no otra atdalīt. Savāktie pumpuri tūliņ jāžāvē, izbeŗot tos plānā — 2—3 cm biezā kārtiņā. Mākslīgo siltumu izmantojot, pumpuri jāžāvē pie temperātūras, kas nav augstāka par 30° C. Pumpuru sausuma pakāpe rūpīgi jāpārbauda, pumpurus var uzskatīt par sausiem, ja tie viegli lūst un lūzumā redzams, ka zaļās krāsas vietā pumpura iekšdaļa ir gaišā, sārti brūnganā krāsā un pumpuri kļuvuši daudz vieglāki, salīdzinot ar viņu iepriekšējo svaru. Iežūst pumpuri 3—4:1. Izžāvētiem un pārdošanai sagatavotiem pumpuriem jābūt tīriem, bez piemaisījumiem — skujām, sūnām, zaru galiņiem u. t. t. Pumpuri uzglabājami sausā vietā un nosūtīšanai iesaiņojami kastēs vai maisos. Iesaiņojumam jābūt tīram un veselam. Pumpurus nepieciešams iesaiņot stingri, t. i. tā, lai pārvadājot pumpuri neberztos viens gar otru, no kā tie salūst un sabirst, kas bojā nododamās preces izskatu un pazemina cenu.

Kodiniet visu izsējamo vasarāju sēklu ar Ceresanu!

Ai tu, mana brāļa sēta!

Stud. agr. TĀLIVALDIS DIKELSONS

Arī aušanas kursos mācāmies izdaiļot savas mājas. (119. Tāšu mazpulkā.)

Retam tādi tīrumiņi
Kā manami brālītim... (T. dz.)

Tā vajadzētu iesaukties ikvienai latvju meitai un katram latvju dēlam visos mūsu zemes stūrīšos, pieminot to vietu, kur viņi piedzimuši, to sētsvidu, kur tēvs un māte viņus sagaidījuši no skolas pārbraucam un tās druvas, ko viņi jaunības spara pilni kopuši. It sevišķi šiem vārdiem tuviem jābūt mazpulku dalībniekiem.

Taču vēl daudzas lauku mājas stāv nekoptas un vārgas pat dižu ceļu tuvumā. Šo māju pagalmus bieži vien «rotā» akmeņu un ķieģeļu kaudzes, kas palikušas pāri kūti ceļot priekš desmit gadiem. Turpat netālu stāv sabrukusi žagaru un skaidu kaudze, un ceļu uz istabas durvīm iezīmē skaidām un gružiem rotāta taciņa.

Taču ļaudis šais mājās domā arī par daiļumu. Par to liecina dobe loga priekšā, kas pilna visdažādāko vasaras puķu. Malas tai cieši noblīvētas prāviem akmeņiem, ko reiz par diviem gadiem nobalsina.

Daudzi mazpulku dalībnieki ir pratuši novērtēt mājas daiļuma nozīmi un tāpēc ķērušies pie ilgstošo pieccīņu darbiem, no kuŗiem viens veltīts tieši saimniecības apkārtnes izdaiļošanai. Pirmie sācēji savus darbus ir jau beiguši, un viņu darbs tagad ir labs paraugs jaunajiem pieccīņu dalībniekiem.

Liels ir pašu nākamo cīnītāju prieks un stingra viņu apņemšanās, jo no akta sastādīšanas brīža viņi jūtas ciešāk saistīti saimniecības daiļošanas un kopšanas darbos. Viņu uzdevumi vairs neaprobežojas tikai ar ganu gaitām un ikdienišķiem pienākumiem, bet no tiem prasa patstāvīgas domas un darbus.

Tēvi un mātes var būt priecīgi un droši, ka viņu bērni, kas paši būs izkopuši kādu purva stūrīti un izveidojuši savai mājai apkārt košuma dārziņu, nekad šīs mīļās vietas neatstās un, ja arī kāda vētra šos ļaudis aiznesīs pilsētā vai tālu svešumā, reiz viņi tomēr atgriezīsies, jo bērnu dienu un jaunības dedzības pilnos darbus neviena sirds nevar aizmirst un pamest.

Pieccīņu dalībniekiem vispirms būtu jāsāk saimniecības izdaiļošanas darbi, jo daiļums un kārtība uztur garu spirgtu un priecīgu, kas tik nepieciešami jaunu darbu radīšanā. Bez tam ikviens kaimiņš, draugs un svešnieks, iegriezies daiļā mājā, ar prieku sniegs čaklajam saimniekam savus ierosinājumus un padomus.

Lauku sētai nav jābūt greznai, bet kārtīgai tai tomēr jābūt. Darba pagalmu no košuma dārziņa nepieciešams nodalīt ar dzīvžogu, citādi visdārgākie stādi nesniegs ne nieka no cerētā skaistuma. Vispirms lai pazūd seno, bargo kungu laiku liecinieki — baltie akmeņi ap puķu dobēm. To vietā jāstājas zemām zemciešu puķu dobēm mauriņa vidū. Dēstot puķes un krūmus, jāraugās, lai lielākie stādi neaizsegtu mazos, bet visi būtu vienādi labi redzami.

To var panākt, ievērojot dēstīšanā pakāpenību. Jānostājas uz celiņa un jāraugās, lai visos virzienos skatītājam būtu zemākie stādi un krūmi, bet tālāk augstākie. Ja dārziņa daļa ir apejama un redzama no visām pusēm, tad mauriņa vidū jādēsta augstākie stādi un pakāpeniski uz visām malām zemākie.

Lai puķes un krūmi labi izceltos, nepietiek ar nekoptu, dabisku zālienu, bet

tas katrā ziņā jāiesēj. Labi der zāļu sēklu maisījums, kam ņem vienādus daudzumus pļavu skarenes, sarkanās un pļavu auzenes un mazliet timotiņa, kā arī baltā āboliņa. Zāle jāsēj arī ap 50 cm platā joslā gar mājas sienu, taču to bieži vien iznīcina lietus ūdeņi, tāpēc, ja saimniecības līdzekļi vairāk neatļauj, te jāizlīdzas ar pašu gatavotām dēļu ūdens notekām.

Jauniem košuma dārziņu ierīkotājiem jāievēro, ka nedrīkst iekārtot pārāk daudz grantēto celiņu, tie vēlāk prasa lielas pūles, jo ir arvien rūpīgi jāsarga no nezālēm.

Ilgstošo pieccīņu dalībniekiem daudz palīdz tie vadītāji, kas dalībniekiem pēc skolas beigšanas dāvā kociņus un krūmiņus, ko viņi paši mazpulka kopējā koku skolā kopuši. Tā viens otrs lats aiztaupās citiem jauniem pasākumiem saimniecībā.

Mazpulku dalībnieku pašapziņu stiprina un viņu māju izdaiļo jauks paradums — katru mazpulkā nostrādāto gadu atzīmējot, iedēstīt savas mājas tuvumā vienu kociņu. Tie būs dzīvi darba liecinieki gadu desmitiem ilgi.

Otrā pieccīņu darbu grupā jāmin visi labierīcību iekārtošanas darbi. To nu vēl nevienā lauku sētā nav par daudz. Mazpulku zēni bieži vien redz, ka viņu mātēm un māsām ir grūti skraidīt ar netīrā ūdens spaiņiem no virtuves līdz grāvim, un tāpēc ierīko virtuvē netīrā ūdens izlietnes. Vēl nepieciešamāk un viegli iespējams — kā zēniem tā meitenēm — izbalsināt kūti, piekvēpušo virtuvi un dzīvojamās istabas. Grūtāki darbi jau ir dzeramā ūdens piegādes iekārtošana un elektrisko vadu ievilkšana saimniecības ēkās, bet arī tos vecākie mazpulku dalībnieki var veikt. Lai varētu ērti piekļūt šādai labi koptai un iekārtotai saimniecībai, ceļš nedrīkst būt grambains un staigns. Te var līdzēt daži vezumi grants, kas uzvedama brīvākā laikā.

Par pēdējiem darbiem daudz rakstīts speciālos lauksaimniecības žurnālos, tāpēc katram ilgstošo pieccīņu dalībniekam nepieciešams tos lasīt un pētīt. Te jārīkojas pēc katras saimniecības īpatiem apstākļiem un materiālām spējām, atceroties, ka par daudz nekad nebūs padarīts, jo katrās mājās arvien ir kaut kas daiļojams, pārkārtojams, uzlabojams.

Kaut gan ilgstošo pieccīņu uzdevums neaprobežojas tikai ar mājas apkārtnes izdaiļošanu un labierīcību iekārtošanu, bet aptver arī lielākus saimnieciskus darbus, darba posmu aprakstus un sava pagasta saimnieciskās, kā arī sabiedriskās dzīves izpratni, tās tomēr ceļ saimniecību pāri apkārtējām, jo daiļums ir dzidrs spēka avots, un spēka vajag, lielus darbus veicot.

Ja mazpulka dalībniekiem nav iespējams piedalīties tik plašās sacensībās, kādas ir ilgstošās pieccīņas, mazpulki var noorganizēt 1—2 gadīgas sacensības tikai mājas izdaiļošanā vien. Šos darbus nevajadzētu strādāt tikai dažiem mazpulka dalībniekiem, bet gan visiem, kas sasnieguši 15 gadu vecumu un kuŗu izturība nav tikai dienām un mēnešiem mērojama.

Ogu dārzam jābūt katrā mājā

Mani piedzīvojumi sinepju audzēšanā

R. ĶUDIS, 638. Sustas mazp. dal.

Sinepes ir viengadīgs augs, 0,5—1,5 metru augsts. Baltām sinepēm veģetācijas periods ir 90—120 dienas. Panes aukstumu un mitrumu, tāpēc bez kāda riska kultivējams pie mums Latvijā ar labiem panākumiem. Sinepju audzēšanai nav vajadzīga sevišķa zemes izvēle, tās sējamas vienkārši laukā, kā sēj graudu labības. Vislabākā augsna ir irdens smiltājs vai viegls smilts māls. Ar kūts mēsliem nav ieteicams mēslot, tad sinepes stipri aug, dod daudz zaru un bagātīgi zied, bet pākstis attīstās maz. No mākslīgiem mēsliem sinepēm būtu jādod uz ha 2,5 kvintālu superfosfāta un 1,5 kv. kalijsāls, vai tikpat kilogramu uz 100 m². Kalijsāls jāizsēj vismaz 2 nedēļas priekš sēklas izsēšanas.

Sēšana jāizdara, cik agri vien iespējams — aprīlī, vēlākais maija sākumā, izsējot sēklas ar roku vai sējammašīnu. Pēdējais sēšanas veids ir ieteicamāks, jo tā sēklas iestrādā vienādā dziļumā, tās reizē sadīgst un rudenī reizē nogatavojas. Sējot rindās, attālumam starp rindām jābūt 20—25 cm. Sēšanai lietojamas labi nogatavojušās iepriekšējā gada sēklas. Izsējas daudzums rindsējā uz ha 15—20 kg, sējot izklaidus ar rokām — 20—25 kg. Sēklas iestrādājamas ne dziļāk par 3 cm. Augšanas laikā jāizravē lielākās nezāles — usnes, dadži u. t. t. Sinepes pļaujamas, kad stublājs un pākstis kļūst dzeltenas. Pļaušanu izdara agri no rīta — rasā, vai kad lietus līst. Sausā saulainā laikā pļaujot, viegli visas sinepes var izbirt. Nopļauto tūlīt sasien kūlīšos un sakrauj statiņos žūšanai. Kad sinepes izžuvušas, tās nekavējoties jānoved no lauka šķūnī, izklājot ratus ar palagiem, jo sinepes vedot stipri birst. Sinepēm jāļauj vismaz 2 mēnešus pantā nogatavoties, retos gadījumos var kult arī ātrāk, bet tikai pēc kulšanas sēklas jāizbeŗ sausā vietā 3 cm biezā kārtā. Pantā vēl nenogatavojušās sēklas, sabērtas biezās čupās, sāk ātri pelēt un zaudē savu labo tirgus kvalitāti. Kulšanu izdara ar labības kuļammašīnu vai spriguļiem.

Mans pagājušā gada sinepju lauciņš bija 2000 kv. metru liels. Zemes sastāvs — smilšains māls, 25 cm dziļš. Priekšaugs — cukurbietes, kuŗām dots kūtsmēslojums.

Zemi sinepēm uzaru jau rudenī. Pavasarī — 18. aprīlī lauku nošļūcu un izsēju 15 kg kalijsāls un 40 kg superfosfata, pēc tam lauku noecēju. 26. aprīlī lauku vēlreiz labi noecēju un izsēju 4 kg sinepju sēklu ar rokas sējammašīnu 2 cm dziļi. Pēc pāris nedēļām manas sinepes apdraudēja spradži, kuŗus apkaŗoju, apkaisot ar «Gralitu» un pēc tam starprindas irdināju ar dārza irdinātāju. Jūnija sākumā sinepes sāka ziedēt. Sinepes ziedēja apmēram 5 nedēļas, un deva manām bitēm krietnu ienesumu.

20. jūlijā ievēroju, ka sinepēm uzbrukuši 2—2,5 cm gaŗi melni nematodes kāpuri, kuŗi apdraudēja visu sinepju lauku, graužot sinepju lapas un jaunās pākstis. Kāpurus apkaŗoju, apmiglojot lauciņu ar kalcija arsenātu, ņemot 250 g kalcija arsenāta un 700 g svaigi dzēstu kaļķu uz 100 l ūdens. Maisījumu pagatavoju šādi: 700 g nedzēstu kaļķu dzēsu 10 l ūdens un atsevišķā traukā izkausēju 250 g kalcija arsenāta, tad salēju abus šķidrumus kopā, pievienoju pārējo ūdeni, labi izmaisīju un tūlīt lietoju miglošanai. Augustā sinepes nogatavojās. Pļāvu agri no rīta — rasā, tūlīt sasēju kūlīšos un sakrāvu statiņos kā rudzus. Uz lauka sinepes žāvēju vienu nedēļu. Vedot šķūnī, ratus izklāju ar palagiem, lai izbirušās sēklas paliktu ratos, jo vedot ļoti bira. Sinepes kūlu tikai novembrī ar labības kuļammašīnu. Izkūlu 251 kg tīru sēklu, kuŗas pārdevu Tautas Labklājības min. ārstniecības augu uzņēmumam Rīgā par Ls 0,75 kilogramā. Sinepes deva šādu atlikumu:

Kopā ienākumi	Ls	193,50
— „ izdevumi	„	82,74
Atlikums...	Ls	110,76
+ Paša darba vērtība ..	„	9,60
Mazp. dalībnieka iegūt. atl.	Ls	**120,36**

Kas jāzina lidmodeļu gatavotājiem aerodinamikā

E. SMILDZIŅŠ, LLK mazpulku aviācijas inspektors

(Turpinājums.)

Izdarot mēģinājumus ar plāksni, kuŗu novietojam stateniski ūdens plūsmai, redzējām, ka plākšņa priekšpusē ir lielāks spiediens nekā aizmugurē. Bet kas tad notiks, ja pagriezīsim plāksni drusku slīpi plūsmai?

Apskatot 1. zīm., redzam, ka plāksnis, attiecībā pret plūsmu, veido noteiktu leņķi. Šo leņķi sauc par virziena leņķi. Sekojot plūsmas aptecei, redzam, ka virpuļi aiz resp. virs tā ir daudz mazāki nekā tad, ja plāksni novietojam stateniski plūsmai. Tā kā virs plākšņa radušies virpuļi, tad mēs zinām, ka arī spiediens tur krīt, bet apakšpusē kļūst lielāks. Pieņemsim, ka apakšpusē spiediens palielinājies par 0,1 atm. un līdzinās 1,1 atm., bet virspusē spiediens samazinājies līdz 0,8 atm. Kāds tad būs spiediens uz plākšņa? Ja no vienas puses 1,1 atm., bet no otras puses tikai 0,8 atm., tad katram būs saprotams, ka tas līdzināsies abu spiedienu starpībai 1,1—0,8=0,3 atm. Plāksnis pārvietosies — tas būs ieguvis tā saucamo celtspēku.

No minētā varam secināt, ka, palielinot virziena leņķi, palielināsies arī spiediens uz plāksni. Bet no kā vēl atkarājas spiediens uz plākšņa? Arī to nav grūti atminēt.

Pirmkārt, no tā, kādā vidē plāksnis pārvietojas; ja tas notiek gaisā, tad saprotams, ka spiediens mazāks nekā ūdenī, tā tad — no vides blīvuma.

Otrkārt, no plākšņa laukuma; jo lielāks plāksnis — lielāks arī spiediens.

Treškārt, no ātruma; jo lielāks ātrums — jo lielāks spiediens.

Gaisa pretestība

Gaisa pretestība uzskatāma par pamatu kā lidmodeļu, tā lidmašīnu darbībai vai pareizāki — lidošanai. Pie katras ķermeņa kustības gaisā tas aizrauj sev līdz zināmu daļu no apkārtējā gaisa daļiņām. Ja kustība nav ātra, tad spēks, kas jāpatērē daļiņu aizraušanai, ir mazs, vai pretestība maza. Ātrumam pieaugot, gaisa pretestība strauji palielinās.

Bez tam gaisa pretestības lielums atkarīgs no kustošā ķermeņa šķērsgriezuma un sevišķi no tā veida. Vismazākā gaisa pretestība ir krītošai ūdenspilei. Apskatot un izmērojot tās veidu, atrasts, ka tās gaŗums ir 3—5 reizes lielāks par caurmēru, un vislielākais caurmērs ir pirmajā trešdaļā no priekšas. Šis un daudzi citi veidi attiecībā pret gaisa pretestību izpētīti laboratorijās, nosakot pretestības reizuļus.

Salīdzināšanas dēļ atzīmēšu šādu tabulu:

Ķermeņa veids	Reizulis
Plāksne (kvadrāts)	0,64
Disks	0, 5
Stienis (apaļš)	0,58
Stieple	0,55
Lode	0,48—0,1
Konus 30°	0, 4
Lidmašīnas ķermenis (gluds)	0,16
Ritenis bez aptecētāja	0,25
Stienis (ovāls)	0,08—0,2
Ķermenis krītošas piles veidā	0,03

1. zīm.

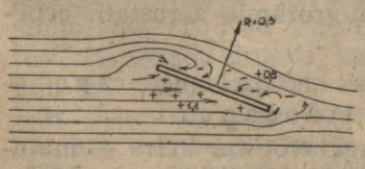

2. zīm.

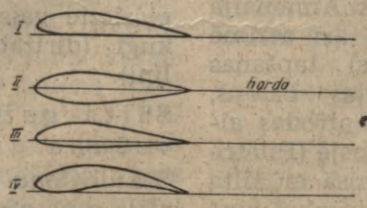

3. zīm.

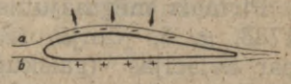

4. zīm.

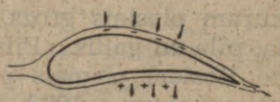

Apskatot atsevišķu ķermeņu reizuļus, redzam, kāda liela starpība starp apaļu un ovālu stieni, nerunājot par tā saucamo aerodinamisko formu — krītošas piles veidu.

Plākšņa celtspēks

No iepriekšējā mēģinājuma, novērojot plāksni gaisa plūsmā (1. zīm.), redzējām, ka tas, iegūdams celtspēku, pārvietojas. Tā tad zinām, kādi apstākļi rada taisna plākšņa celtspēku. Apskatot lidmodeļus vai lidmašīnas, redzam, ka to plākšņi nav plakani, bet tiem ir īpats veids. 2. zīm. redzami visbiežāki lietotie tā saucamie plākšņa profili. Tāpat redzam, ka šie profili viens no otra atšķiras pēc veida un biezuma, un, atkarībā no tā, tiem ir dažādas īpašības.

Salīdzinot šādi veidotu lidmodeļu vai lidmašīnas plāksni ar jau mums pazīstamo plakano plāksni, redzam jaunu īpašību. Profilētam plāksnim ir celtspēks arī tad, ja virziena leņķis līdzinās nullei. Piemēra pēc ņemsim I profilu. Ievietosim šādi profilētu plāksni gaisa plūsmā tā, lai virziena leņķis līdzinātos nullei. Pārvietojot plāksni, gaisa plūsma sadalīsies divās daļās — augšējā a un apakšējā b (3. zīm.). Gaisa daļiņu a ceļš līdz plākšņa malai ir garāks nekā b daļiņām, tāpēc, lai šīs gaisa daļiņas vienā laikā nokļūtu līdz malai, a daļai jāiet ātrāk nekā b, un mēs jau zinām, ka, pateicoties tam, spiediens virspusē būs mazāks. Tas atzīmēts ar — zīmi. Bet mēs zinām vēl vairāk: a gaisa daļa pārvietojas pa līku līniju, tā tad rodas centrbēdzes spēks, kurš, aizraujot gaisu a no plākšņa, velk vai, pareizāki — sūc to sev līdz.

Ja pieņemam IV profilu (4. zīm.), tad tam arī no apakšas rodas centrbēdzes spēks, kurš spiedīs gaisu no apakšas un līdz ar to palielinās spiediena starpību.

To ievērojot, varam teikt:

Plākšņa celtspēks būs lielāks tad, ja profila augšējā un apakšējā mala būs vairāk izliekta, jo tad būs lielāka spiedienu starpība.

Biezi em profiliem lielāks celtspēks nekā plāniem.

Plānie profili izdevīgāki lielākam ātrumam, jo tiem mazāka gaisa pretestība un lielāks celtspēks.

(Turpinājums sekos.)

Silta gaisa lidbalona izgatavošana

M. KALVE

Vēstures ziņas

Ar 1782. gadu sākas aviācijas vēstures praktisko mēģinājumu laikmets. Papīra taisītāji, franči — brāļi Žaks Etjens un Jozefs Mišels Montgolfjeri (Jacques Etienne un Joseph Michael Montgolfier), sekojot tā laika pētnieku mēģinājumiem ar silto gaisu cilindrī, nolemj izveidot no papīra balonu, pildot to ar siltu gaisu, kurš tad celtos gaisā.

Pirmais mēģinājums notiek Annonaijā 1783. g. 5. jūnijā. Šo dienu arī atzīmē par aviācijas (gaiskuģniecības) tapšanas sākumu. 19. septembrī paceļas balons, kuŗam piesiets grozs, un tajā atrodas aita, pīle un gailis. Pilatjè de Rosjè (Pilâtre de Rocier) pirmais paceļas gaisā ar silta gaisa balonu. 1783. g. 21. novembrī viņš paceļas kopā ar marķizu d'Arlande un veic apmēram 10 km garu lidojumu ap Parīzi 20 minūtēs. Pilatjè de Rosjè nositās 1785. g. 15. jūnijā pirmā balona katastrofā, lidojuma mēģinājumā no Buloņas uz Angliju. 1784. g. 19. janvārī paceļas gaisā 23.000 kub. metru — lielākais jebkad izgatavotais — silta gaisa balons ar Jozefu Montgolfjeri un sešiem viņa pavadoņiem.

No gāzes baloniem izveidojās brīvie un piesietie gaisa baloni (aerostati) un gaiskuģi (dirižabļi, grozāmie aerostati, cepelīni).

Silta gaisa lidbalona izgatavošana un lidošana

Lidbalonu pagatavot var katrs — materiāla cena niecīga, un pati būve vienkārša.

Lidbalona čaulai, kuŗas diametrs ir 1,5 metra, vajadzīgas 48 loksnes zīdpapīra. Ieteicams ņemt košu krāsainu zīdpapīru (divas, trīs krāsas), tad gatavais lidbalons būs glītāks un labāk saredzams lidojuma laikā. Katras zīdpapīra loksnes samēri ir 51×76 cm. Lai iegūtu mums vajadzīgo lokšņu lielumu, no kuŗām pēc šablona izgriezīsim balona čaulas atsevišķās daļas (strēmeles), salīmējam zīdpapīra loksnes pa četrām ar īsākajām malām kopā. Zīdpapīra lokšņu pārlaidums līmētās vietās — 1 cm. Līmēšanai vislabāk lietot baltlīmi, bet var iztikt arī ar klīsteri, kuŗu uztriepj plānu kārtiņu.

Uz pietiekoši liela (45×250 cm) papes, veca zīmējamā vai cita kāda biezāka papīra gabala uzzīmējam pēc zīmējumā dotajiem izmēriem šablona kontūras, pēc kuŗām šo šablonu izgriežam.

Uzliekot šo šablonu uz salīmētajām zīdpapīra loksnēm un viegli ar zīmuli apvelkot apkārt šablonam, pārnesam šablona kontūras uz zīdpapīra. Kad tas padarīts, zīdpapīru pa uzvilktajām līnijām izgriežam. Šādi sagatavojam 12 zīdpapīra strēmeles, kas katra veido lidbalona vienu daļu, bet visas kopā — lidbalona čaulu.

Uz galda uzklāj vienu izgriezto zīdpapīra strēmeli un tai virsū otru. Abām strēmelēm jābūt savstarpēji pārbīdītām tā, lai apakšējās strēmeles kreisās puses mala būtu ārā no virsējās 1 cm. Šo 1 cm plato malu apziežam ar līmi (plānu kārtiņu) un uzliecam virsējās strēmeles malai. Tā kā līmējamā aplokāmā mala nav taisna līnija, tad, lai panāktu vienlīdzīgāku aplīmējumu, šo 1 cm pārlokāmo malu drusku iegriežam ar 15—20 cm atstarpēm. Tā varam izlīdzināt radušās grumbas. Tad virsējo strēmeli pārlokām vidū. Uz atliektās malas novietojam nākošo strēmeli, atkal tā, lai 1 cm maliņa būtu redzama. Tālāk atkārtojas jau aprādītā darba krātība. Kad visas 12 strēmeles šādi salīmētas, salīmējam arī apakšējās strēmeles brīvo malu ar augšējo, t. i. divpadsmito malu. Kad visi līmējumi sakaltuši, paplēšam drusku vaļā balona kakliņu un pūšam tajā ar muti gaisu. Balons pamazām piepūtīsies un pieņems bumbas veidu. Strēmeļu augšējos, asos galus parasti diezgan grūti salīmēt vienu

Balona izmēģināšana pēc izgatavošanas. Skārda traukā deg spirtā samērcēta vate.

ar otru, tāpēc augšdaļā paliek caurums. Lai to aiztaisītu, izgriež zīdpapīra ripu (apm. 10—12 cm diametrā), apziež to ar līmi un pielīmē no ārpuses balona virsējam galam. Balona kakliņā ielīmējam no plāna kartona vai zīmējamā papīra izgatavotu strēmeli — «manšeti», kas piešķir balona kakliņam nepieciešamo stingrumu. Manšetes platums 5—8 cm, gaŗums apm. 100 cm.

Balona lidināšana var notikt mierīgā laikā, pie 1—2 m/sek. stipra vēja. Silto gaisu balonā iepildām šādi: no koka skaidām sagatavojam ugunskuru, virs kuŗa uzliekam vecu metala spaini ar cauru dibenu (kas neļauj liesmām plivināties). Skaidas drusku aplaistām ar petroleju un aizdedzinām. Virs spaiņa vaļējā gala turam balonu, kuŗš pildās ar silto gaisu. Silta gaisa rašanai var lietot arī dedzināmo spirtu, ar kuŗu aplej vati vai pakulas. Kad lidbalons ir pilnīgi piepūties un jūtams, ka cenšas celties gaisā, tas palaižams vaļā, lai uzsāktu lidojumu.

Šādi izgatavots lidbalons paceļas augstu gaisā un diezgan ilgi lido.

Krāsainie baloni noder demonstrējumiem sarīkojumos un vairāki reizē palaistie lidbaloni rada ļoti jauku skatu. Mazpulku dalībnieki var izgatavot balonus no pelēka vai zaļa un balta zīdpapīra ar zaļu āboliņa lapu — simbolizējot mazpulku krāsas un nozīmi.

Lidbalona čaulas $^1/_{12}$ daļa

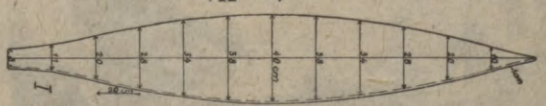

Tas jāievēro saimju vecākiem un dalībniekiem

Agr. K. PELĒĶIS

Pirmais darbs pavasarī — pielikt mietiņus un uzraksta dēlīti

Tuvojas pavasaris. Vēl tikai dažas dienas, un ikvienam mazpulka dalībniekam vajadzēs ierīkot un apsēt savu lauciņu. Lai darbam būtu sekmes — tas jāpadara laikā. Tos darbus, ko var padarīt ziemā un pavasaŗa palu laikā, nedrīkst atlikt uz vēlāku laiku.

Lauciņu apzīmēšanai vajadzīgi 4 baltzaļi mietiņi un uzraksta dēlītis. Vērojumi rāda, ka daudzi mazpulku dalībnieki mietiņus lauciņu apzīmēšanai gatavo pēc lauciņu apsēšanas vai pat uz rudens pusi, kad kultūra jānovāc. Saimes vecākajiem un mazpulka priekšniekam ir jāraugās, lai viņu saimes locekļi lauciņu apzīmēšanai mietiņus un uzrakstu dēlīšus pagatavotu pirms sējas laika. Uzrakstu dēlīšu forma var būt ļoti dažāda, bet ieteicams visiem pieturēties pie viena veida (sk. zīm.).

Mietiņu pagatavošanu nedrīkst atlikt uz vasaru

Ja meiteneēm mietiņu pagatavošana ir par grūtu vai nav vajadzīgo zināšanu, tad šo darbu varētu veikt mazpulku dalībnieki. Šeit darbs praktiskās vakarēšanas sanāksmēs. Dalībnieki gatavo mietiņus un uzrakstu dēlīšus, bet dalībnieces var krāsot vai noadīt pāri cimdu.

Šogad visos mazpulkos audzē cukurbietes un saulespuķes, un tagad jau jāizvēlas zeme lauciņam. Ja audzē lauku kultūras, piemēram, cukurbietes, tad nebūtu ieteicams lauciņam zemi izvēlēties sakņu dārzā. Zeme jāizvēlas tai pašā laukā, kur attiecīgo kultūru audzē saimniecībā. Ļoti ieteicams lauciņam zemi izvēlēties tā, lai to no ceļa varētu redzēt. Ilggadīgais mazpulku darbs pierāda, ka dalībnieku lauciņos ražas ir augstākas nekā saimniecības laukos. Ja mazpulka dalībnieka lauciņš atradīsies vienādos apstākļos ar saimniecības lauku, tas varēs noderēt par pamudinājuma lauciņu ne tikai pašu saimniecībai, bet ikvienam, kas ies un brauks pa ceļu un redzēs labi kopto kultūru. Ceļa tuvumā novietotais lauciņš vieglāki būs pieietams saimes vecākiem, mazpulka priekšniekam un vadītājam, kad tie vasarā brauks vērot dalībnieka darbu. Lauciņu, kas padots visu skatam, vajadzēs labāki kopt, bet darba pūles bagāti atmaksāsies rudenī.

Grāmatvedības grāmatiņas, jāiegādā visam mazpulkam jau laikus, lai sanāksmēs

varētu iepazīties ar to vešanu. Katram saimes vecākam jāraugās, lai dalībnieki pareizi vestu grāmatvedību. Lai otru mācītu, nepieciešams pašiem iemācīties pareizi visu atzīmēt un grāmatvedību mācēt vest. Daudzreiz ražojumu apskatēs var vērot kļūdainu un paviršu grāmatvedību. Nedrīkst atļaut dalībniekiem grāmatvedības grāmatiņas iegādāties vasarā un sākumā atzīmēt kaut kur uz lapas. Tā daudz atzīmju iet zudumā, un mazpulka vadībai, izbraucot vērot dalībnieku darbu, nav iespējams kontrolēt grāmatvedību un taisīt atzīmes.

Mazpulka priekšnieka un saimes vecākā uzdevumi ir raudzīties, lai viņu saimes locekļi visus darbus veiktu laikā, sasniedzot augstākās sekmes. Apmeklējot dalībniekus mājās, ir jāatzīmē grāmatvedības grāmatiņā lauciņa stāvoklis un novērotais jāziņo savai tuvākai tiešai priekšniecībai.

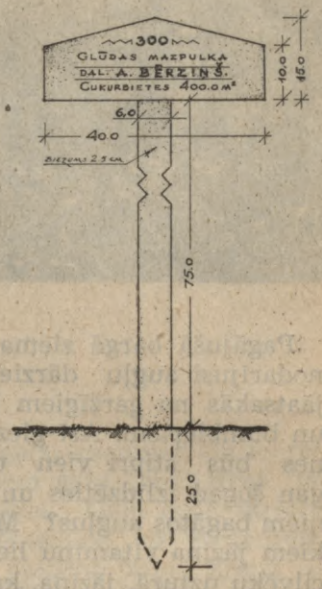

Tā jāpagatavo uzraksta dēlītis

Mazpulku trīscīņa

Mazpulku trīscīņā varēs piedalīties zēni 16, 17 un 18 gadu vecumā.

Soļošana notiek pilnā formas tērpā, cepurē, zābakos vai kurpēs. Šautene jānes siksnā uz muguras.

Distances garums — 1000 m. Distances vidū kavēkļi (skat. zīm.). Nonākot no starta līnijas līdz I posmam, dalībniekam I posmā (10 m) šautene jānoņem no muguras un jānes rokā. Lienot caur otro kavēkli (50 cm augsts un 2 m plats), šautene jātur rokā, nedrīkst vilkt pa zemi. III posmā, pēc izlīšanas šautene jāuzliek atkal mugurā un, sasniedzot IV kavēkli (1 m augsto un 4 m garo baļķi), jāuzrāpjas uz baļķa, jāpāriet baļķis, jānolec un jāturpina soļošana līdz mērķim.

Nokrītot no baļķa, jāuzrāpjas no jauna un jāpārsoļo tas.

Soļošana jāizdara saskaņā ar soļošanas noteikumiem.

Par skriešanu sacīkstē pēc 2 brīdinājumiem dalībniekam jāpārtrauc turpmākā sacensība.

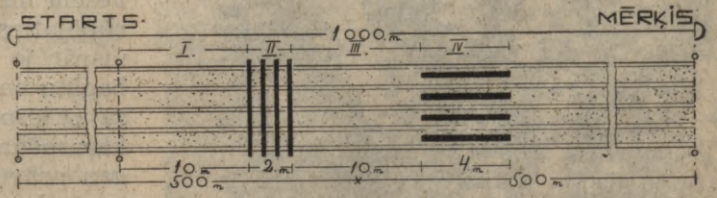

Trīscīņas schema

1. (no kreisās) II kavēklis — izlīšanai (sānskatā),
2. — IV kavēklis — baļķis (sānskatā)

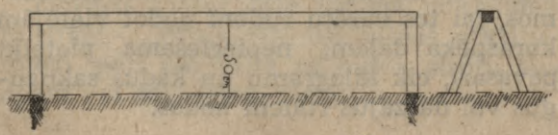

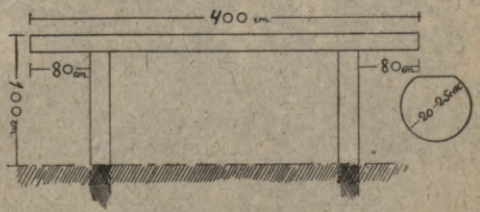

Vairāk vērības sakņkopībai

Agr. O. REZOVSKA

Neaizmirsīsim šogad arī ārstniecības augu kultūras

Pagājušā bargā ziema būs daudz posta nodarījusi augļu dārziem. Šovasar būs jāatsakās no garžīgiem ķiršiem, plūmēm un bumbieriem. Arī gleznākās āboļu šķirnes būs stipri vien cietušas salā. Kā gan šogad izlīdzēties un atvietot vitamīniem bagātos augļus? Mazpulku dalībniekiem jāzina vitamīnu lielā nepieciešamība cilvēku uzturā, jāzina, ka vitamīni veicina pārējo barības vielu labāku izmantošanu, veicina cilvēka augšanas norisi, kā arī ir labākais pretlīdzēklis slimību gadījumos.

Augļiem līdzīgas barības vielas satur arī dārzāji un sakņaugi. Tāpēc šogad, kad augļu raža paredzama ļoti maza, mums jācenšas tos atvietot ar dārzājiem un sakņaugiem.

Pagājušā gadā bija daudz augļu, šogad lai visiem daudz sakņu

Mazpulku dalībniekiem jāraugās, lai viņu lauciņos kā arī vecāku saimniecībās šovasar cik iespējams daudz tiktu audzēti kāposti, gurķi, burkāni, kāļi, tomāti, zirņi u. t. t., ar ko varētu atvietot augļus. Tāpat dalībnieku pienākums ir propogandēt pārējiem lauksaimniekiem dārzāju un sakņaugu audzēšanu. Dārzāji un sakņaugi, cik vien iespējams, izlietojami vasarā svaigā veidā, rudenī pārstrādājami, vai arī uzglabājami svaigā veidā ziemai.

Sevišķa vērība piegriežama burkāniem, ar kuŗiem var atvietot svaigos ābolus, arī kāposti ļoti vērtīgs uztura līdzeklis, skābēti, nevārīti tie satur daudz C vitāmīnu, ieteicami lietot katru dienu uzturam, tāpat arī tomāti un pārējie dārzāji.

Sakarā ar teikto, Mazpulku nodaļa uzaicina visus mazpulku dalībniekus, vienalga, kādā sekcijā tie darbojas, vai arī sacensībai izvēlējušies kādas citas kultūras, šovasar audzēt sakņaugus un dārzājus kā blakus kultūras.

Mazpulku dalībnieki, zinat, ka «tikai veselā miesā mājo vesels gars» — tāpēc rūpējaties par savu, savu tuvinieku un vispārējo veselību, ražodami vitamīniem bagātu barību. Bez tam sakņaugus un dārzājus iespējams arī rudenī nodot tuvākām kaŗaspēka daļām ,par ko var saņemt diezgan prāvu atlīdzību. Sevišķs pieprasījums ir pēc burkāniem, kuŗus var nodot gan kaŗaspēka daļām, gan arī par labu samaksu tirgū. Mazpulku dalībniekiem, kas sakņaugus un dārzājus audzēs lielākos daudzumos, lai tos varētu rudenī nodot vietējām kaŗaspēka daļām, nepieciešams pieteikt pavasarī, cik kilogramu un kādus sakņaugus vai dārzājus rudenī nodos.

Kad esi paēdis, noliec nazi un dakšiņas blakus vienu otram šķīvī ar roktuŗiem uz labo pusi.

Nestiep savu roku pāri blakus sēdētāju šķīvjiem

Uzmani pats sevi

Vēl par izturēšanos pie galda

Piesēžoties pie galda, nav jāsteidzas pirmajam tikt pie ēdamā, bet jāļauj ēdienus paņemt vispirms lielajiem. Tāpat kā vienmēr, arī pie galda mums jāizturas ar cieņību pret vecākiem cilvēkiem. Pats ēdot, neaizmirsti palūkoties, vai taviem blakus sēdētājiem netrūkst maizes, mērces vai cita kā, kas tev viegli sasniedzams. Ja tev trūkst kautkā, ko tu nevari sasniegt — neliecies galdam pāri un nestiep savu roku pāri blakus sēdētāju šķīvjiem, bet palūdz, lai tev vajadzīgo pasniedz.

Zupu ēdot, nesmel kaŗoti par pilnu, lai, līdz mutei ceļot, tā nelītu pāri, nestreb ar troksni un lielā steigā. Kad šķīvis gandrīz tukšs un kaŗoti gŗūti piesmelt, pacel to šķīvja maliņu, kas ir tavā pusē, pagāžot šķīvi uz galda pusi.

Ja galdā likta gaļa, kartupeļi un mērce, tad vispirms paņem gaļu, un tikai tad kartupeļus un mērci. Gaļu ēdot, ikreizes jānogriež tikai tik daudz, cik vienā reizē liek mutē. Ēdot dakšiņa jātur kreisā rokā, nazis labajā. Ēdot nekad uz dakšiņas nesaliec uzreizi gaļu ar visām piedevām, bet gan mutē liec katru kumosu atsevišķi. Kad esi paēdis, noliec nazi un dakšiņas blakus vienu otram šķīvī, ar roktuŗiem uz labo pusi.

Centies ēst tā, lai pēc ēšanas uz galda nepaliktu maizes drupatas, mērces traipi vai c. No galda necelies, iekams neesi norijis pēdējo kumosu, un iekams arī visi citi nav paēduši. Pieceļoties no galda, neaizmirsti pateikt «Paldies!».

Kā pagatavot zviedru kasti?

Zviedru kaste pagatavojama no priedes koka. Kaste sastāv no vairāk posmiem, kuŗi saistās savā starpā ar stūŗos pieskrūvētiem koka spraišļiem. Ieliekot vai izņemot kādu posmu, kastes augstums palielinās vai pazeminās.

Zviedru kastes dēļu virsma noklājama lupatām, jūŗas zāli vai vilnas atkritumiem, pāri pārklājot ar biezu, stipru audeklu vai ādu (skat. zīm.).

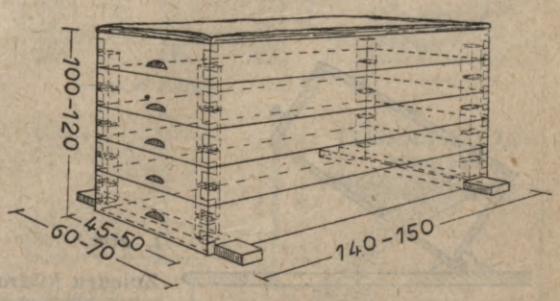

Nepieciešamās labierīcības

A. GRINDULIS

Pareizi mēslots lauciņš dod augstas ražas

Nav daudz tādu labierīcību, par kuŗām tik maz stāstīts un rakstīts, kā par «nepieciešamām labierīcībām» — atejām. Te liela nozīme liekajai kautrībai, kāda gan te ir pilnīgi nevietā, jo, noklusējot ļaunumu, mēs labāku to nepadarīsim.

Bieži šīs labierīcības uzskata par neglītām. Tās bojā skatu, ja nav pareizi novietotas un nekārtīgi izveidotas. Bet ar to vien nepietiek. Atejas var būt slimību izplatītājas. Sevišķi bēdīgs stāvoklis ir, ja ateju nemaz nav, un «zelts», kā to tauta sauc, mētājas apkārt aiz pakšiem un katrā ēnainā stūrītī. Ārsti atzīst, ka galvenais cērmju, spalīšu u. c. zarnu parazītu avots ir cilvēku atkritumi. Šo slimības dīgļu pārnēsātāji ir četrkājainie — cūkas un suņi kas labprāt «pētī» atkritumus un ateju saturu, ja vien tas pieietams. Tāpat tas ir ar mušām, kuŗām nav labākas vairošanās vietas par nevīžīgi apkoptu ateju. Lieki būs vēl minēt šo labierīcību «smaržu», kuŗa dažbrīd, siltā vasaras vakarā, uzpūšot vējiņam, pārspēj pat tuvumā esošā rožu dārza smaržu.

Bet — nepieciešamās labierīcības dod arī vērtīgu mēslojumu. Šis mēslojums gan nav patīkams savu ārējo īpašību dēļ, bet atejas mēslus, pudreti, min katrā zemes mācībā, un it īpaši to cildina vecie, piedzīvojušie dārzkopji kā vispusīgu un ļoti derīgu mēslošanas līdzekli, kur pārsvarā ir slāpeklis. 1 cilvēks gadā dod apmēram 500 kg mēslu, no tiem tīra, viegli šķīstoša slāpekļa 5,2 kg, kalija 1,01 kg un fosforskābes 1,26 kg. Pareizināsim ar šiem skaitļiem mūsu saimes locekļu skaitu, un mēs redzēsim, cik daudz augu barības vielu un vērtīgu organisko vielu šādā ceļā gadā var sakrāt.

Glītā, spodrā sētā visam ir jābūt kārtībā, arī šīm labierīcībām. Te no vienas puses jānovērš viss neglītums, ko tās rada, un no otras puses — jāmācās izmantot vērtības, ko tās dod.

Mēs bieži dzirdam, ka vislabāk būtu ierīkot kanalizāciju ar ūdens skalojamiem klozetiem. Tā ir moderna lieta, bet lauku apstākļos, kā to atzīst pat mūsu universitātes zinātnieki, tā nav sevišķi piemērota. Tā ir dārga, prasa īpatnējus ierīkošanas un noteku ūdeņu novadīšanas apstākļus, ziemā, vadiem aizsalstot, bieži sagādā pārsteigumus, bet svarīgākais, praktiski mazina, pat pilnīgi novērš vērtīgā atejas satura izmantošanas iespēju.

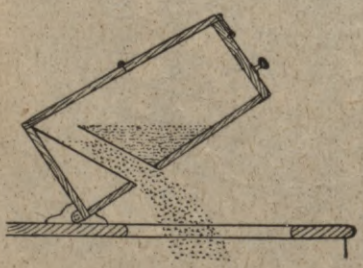

1. zīm.

Zviedru kūdras kaisāmā ierīce

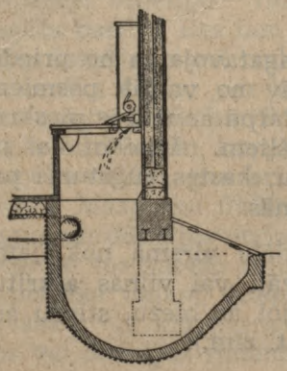

2. zīm. Kūdras kaisītājs - automāts, ar mūrētu kūdras atejas šachtu

Daudz piemērotākas ir kūdras atejas. Vācijas jaunākais lauku būvniecības likums tieši tās ieteic, pat vairāk kā ūdens skalojamos klozetus. Arī Zviedrijā, kur lauku sētās ir teicama spodrība, vairumā sastopam kūdras atejas.

Kūdru atejas lieto to izcilo spēju dēļ — uzsūkt šķidrumus un saistīt smakas. Viens kilograms gaisa sausas pakaišu kūdras spēj saistīt 5—6 kg šķidruma. Ar kūdru kaisītas atejas saturam nav nekādas smakas, nav parastā riebīgā izskata — tās līdzinās dārza zemei, ir irdens un nerada nekādu nepatīkamu sajūtu vai grūtību tā izlietošanā. Sūnu purvos kūdra ir sterīla, skāba, zināmā mērā pat dezinficējoša. Prof. Dr Stucers pat atzīst, ka sausā kūdrā nobeidzoties epidēmiju baciļi. Atejā, amonjaka ietekmē, šīs spējas gan mazinās. Mušu oliņas ar kūdru kaisītā atejas saturā nespēj attīstīties. Tāpēc kūdras atejās mušu nav.

Kūdras atejas ir vienkārši izveidojamas. Šo darbu var veikt katrs brašs mazpulka dalībnieks un ar to sev sagādāt lielas priekšrocības lauku sētas izdaiļošanas sacensībā. Vērtīgais mēslojums, ko iegūst no atejas, zināms, nav lietojams galda sakņu un dārzāju mēslošanai, bet ļoti labi noder košuma dārzā puķēm, ogu krūmiem (nekādā gadījumā zemenēm), un augļu kokiem. Ļoti labus panākumus šis mēslojums dod kaņepju audzēšanā un lietojams visiem lauku augiem.

Pastāvošās, mūrētās ateju šachtās kūdru iekaisa pēc katras atejas lietošanas, vai reizi dienā, bet tad lielāku daudzumu. Šim nolūkam atejā novieto kasti ar sausu kūdru, kuŗu ar lāpstiņu vai vienkārši ar roku iebeŗ atejā. Ērti, ja kasti var novietot virs sēžamās vietas. Tas iespējams, ja tā ir pietiekoši plata. Konstruētas arī dažādas ierīces, kuŗas atļauj kūdras kaisīšanu atejās mēchanizēt. Ieteicamākā no šīm ierīcēm ir tā sauktais zviedru kūdras kaisītājs, kuŗa darbība un iekārta viegli izprotama no 1. zīmējuma. Šai ierīcē iebērtā kūdra, ierīci paceļot, izbirst ārā. Ir arī citas sarežģītākas ierīces, kuŗas izbeŗ kūdru, vāku paceļot un nolaižot, kā tas redzams 2. zīmējumā. Šī ierīce pašu spēkiem nav izveidojama, un pasūtot tā maksā ap Ls 80,—. Tā lietojama ēkas iekšienē, ja atejas lietotāju daudzums dienā ir stipri liels. Praktiska ir šai zīmējumā parādītā mūrētā īpatnēji izveidotā atejas šachta. Tā atļauj ļoti ērtu atejas satura izvākšanu, ko veic ar gaŗā kātā piestiprinātu lāpstu. Parastos apstākļos ateja būtu izgatavojama pēc 3. zīmējuma, bez kādas bedres, uz līdzenas zemes. Šai atejā ir zviedru kūdras kaisāmā ierīce un zem sēžamās vietas izvelkama kaste. To katrs var izgatavot, varbūt drusku pārveidojot, bez kādām grūtībām.

Vēlamākais ir, lai ateja būtu dzīvojamā ēkā. Bieži tomēr gadās, ka te atejai paredzēta tik šaura telpa, ka grūti iekārtot kūdras kaisīšanu. Uz to jāaizrāda projekta sastādītājam, ja paredz būvēt jaunu ēku, un jālūdz to novērst.

Brīvi stāvošās atejas jācenšas tā novietot, lai tās «nekristu acīs», jo nekādā gadījumā tās skatu nepadarīs glītāku, bet tomēr tā, lai tās ērti būtu pieietamas.

Jaunatnei piemērots darbs — kūdras iekraušana vezumā

Kūdru atejās var lietot visādu. Svarīgākais, lai tā būtu sausa. Labākā ir pakaišu kūdras smeltne vai arī pakaiši, ražoti no sūnu kūdras. Tās patēriņš uz 1 cilvēku gadā ir 50—100 kg. Ja lieto tumšāku, vairāk sadalījušos kūdru, tad vajadzīgi lielāki daudzumi — ap 200—300 kg uz katru atejas lietotāju gadā, — bet jāievēro, ka līdz ar to pieaugs arī vērtīgā mēslojuma daudzums.

Būtu ļoti vēlams, lai centīgie mazpulku dalībnieki kūdras lietošanu atejās ierosinātu arī savā skolā, biedrības namā, pagasta namā, nespējnieku patversmē u. t. t.

3. zīm. Parastā kūdras ateja

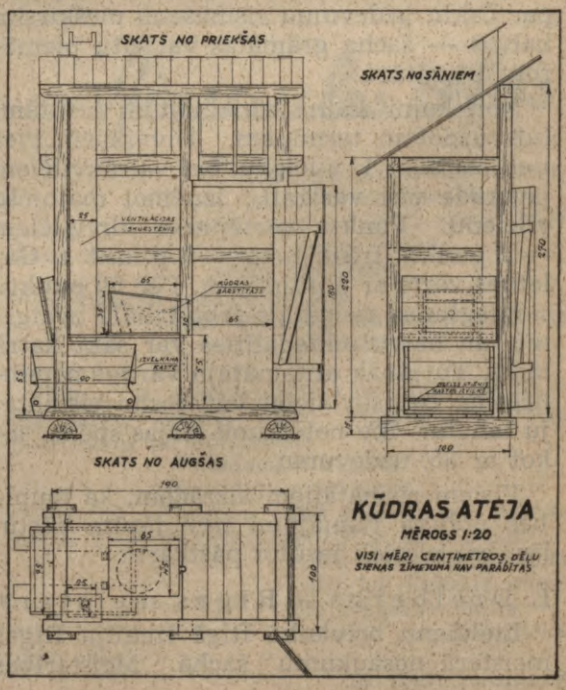

Šachs

R. Švarca vadībā

Uzdevumi

№ 35

E. Jurka — Rīgā

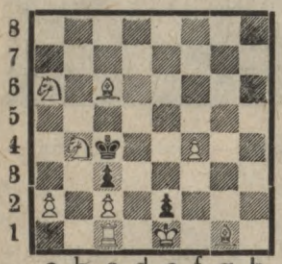

Baltie: Ke1, Tc1, Lc6, Lg1, Za6, Zb4, band.: a2, c2, f4 (9)
Melnie: Kc4, band.: c3, e2 (3)

Mats 3 gājienos

№ 36

P. Kupčs — 335. Elkšņu mazp. dalībnieks

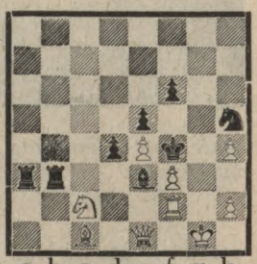

Baltie: Kg1, De1, Tf2, Lc1, Zc2, band.: e4, f3, h2, h4 (9)
Melnie: Kf4, Ta3, Tb3, Le3, Zh5, band.: d4, e5, f6 (8)

Mats 3 gājienos

Atrisinājumi iesūtāmi red. līdz š. g. 20 maijam.

Visiem mazpulku dalībniekiem — uzdevumu risinātājiem paziņojam, ka turpmāk par čaklu uzdevumu risināšanu piešķirsim balvas — šacha grāmatas vai citu piemērotu literātūru.

Noteikumi šādi: atrisinājumi iesūtāmi līdz uzdotam termiņam. Divvilčiem pietiek, uzrādot 1. vilcienu, bet vairākvilčiem jāuzrāda visi varianti, izņemot matojošo vilcienu. Punktu vērtējums: divvilčiem — 2 punkti, trīsvilčiem — 3 p. u. t. t. Galotnes vērtē ar 8 punktiem. Pēc 50 punktu sasniegšanas risinātājs dabū tabulā zvaigznīti un balvu. Piedalīties var sākt katrā laikā. Turpmāk atrisinātāju vārdus nepublicēsim, bet savlaicīgi ievietosim risinātāju tabulu. Šie noteikumi stājas spēkā, sākot ar 35. uzdevumu.

Visiem risinātājiem aizrādām, ka taupības nolūkā risinājumi nav jāsūta vēstulēs, bet pietiek iesūtot pastkarti.

L. Dreibergs — Rīgas meistars

Lieldienu brīvlaikā Rīgā izcīnīja Rīgas meistara nosaukumu šachā. Meistarības izcīņā piedalījās 16 spēlētāji. Pēc spraigām un pārsteigumu pilnām cīņām uzvarēja L. Dreibergs, iegūstot 12½ p. Dreibergs jau sen pazīstams kā spēcīgs spēlētājs, bet šoreiz viņš patiešām guvis ievērojamu panākumu, jo atstājis aiz sevis tādus vecus meistarus kā Apšenieku, Bergu un valsts komandas spēlētāju Endzelinu. Otro vietu ieguva Bergs ar 11½ p. trešo — Koblencs ar 10½ p. un tikai 4., resp. 5., vietā ierindojās Apšenieks un Endzelins ar 9½ punktiem. Sesto un septīto vietu dala jelgavnieks J. Krūzkops un M. Zvirbulis.

Tai pašā laikā izcīnīja arī apgabalu meistarību. Kurzemes meistara nosaukumu ieguvis J. Gertsons (Saldus), Zemgales meistarību — K. Klāsups (Jelgava), Latgales — J. Gusevs (Ludza) un Vidzemes — J. Tomsons (Cēsis).

Rīgas meistarības turnira partijas

49. partija. Baltie: L. Dreibergs.
Melnie: A. Koblencs.

1) e4—c5. 2) Zf3—d6. 3) d4—c:d4. 4) Zd4—Zf6, 5) Zc3—g6, 6) Le2—Lg7. 7) Le3—Zc6. 8) Zb3—0—0. 9) f4—Le6. 10) g4—d5. 11) f5—Lc8. 12) e:d5—Zb4. 13) Lf3—g:f5. 14) g5!—Zg4. 15) Lc5—Za6. 16) Ld4—Ze5. 17) Lg2—f4. 18)L:e5—L:e5. 19) L:e4—f5. 20) g:f6—e:f6. 21) L:h7+!—Kh8. 22) Dh5—L:c3+. 23) Kf1—Lg4. 24) D:g4—Tf7. 25) Lf5—Le5. 26) Dh5+ un melnie padevās.

50. partija. Baltie: Krastiņš.
Melnie: Dreibergs.

1) Zf3—d5. 2) d4—Zf6. 3) e3—g6. 4) Ld3—Lg7. 5) 0—0—0—0. 6) Zbd2—Lf5. 7) L:f5—g:f5. 8) Ze5—Zbd7. 9) f4—e6. 10) Tf3—De8. 11) b3—Kh8. 12) Lb2—Tc8. 13) c4—c6, 14) De2—Tg8. 15) Kh1—Ze4. 16) Z:e4—f:e4. 17) Th3—f5. 18) Tg1—Z:e5. 19) d:e5—Lf8. 20) g4—T:g4. 21) T:g4—f:g4. 22) D:g4—Tc7. 23) f5—Tg7. 24) Df4—d:c4. 25) f6—Tg6. 26) D:e4—c:b3. 27) a:b3—Kg8 28) Dd3—c5. 29) e4—Dc6. 30) Tg3—b5. 31) Df3—Kf7. 32) Tg1—c4. 33) b:c4—Dc4. 34) Tc1—Lc5. 35) h4—Db4. 36) Lc3—Da3. 37) Ta1—Db3. 38) Dd3—Dc4. 39) T:a7+—Kg8. 40) Ta8+—Lf8. 41) T:f8+—K:f8. 42) Dd8+—Kf7. 43) De7+ un melnie padevās.

Šis zaudējums bija arī vienīgais, ko Dreibergs cieta turnirā.

31. uzdevuma atrisinājums: 1) Kc8!

32. uzdevuma atrisinājums: 1) c3—T:c3. 2) e:f6. 1) . . . L:c3. 2) e3.

Atrisinājuši: A. Lagzdiņš — 934. I Rīgas V. ģimn. mazp. (31, 32); R. Šēnfelds — 541. Zantes mazp. (31); A. Ģērmanis — 342. Ukru mazp. (31, 32); L. Upītis — 941. Torņkalna mazp. (31, 32); P. Kupčs — 355. Elkšņu mazp. (31, 32); F Kronbergs — 585. Stendes II mazp. (31); A Freijs — 313. Zaļenieku mazp. (31, 32); G. Bulats — 832. mazp. (31, 32); J. Strazdiņš — 874. Kupravas mazp. (31, 32); K. Licītis — 910. Vilzēnu-Braslavas mazp. (31, 32); J. Krustiņš — 438. Sērenes mazp. (31, 32); H. Rekšāns — 839. Zemitāna mazp. (31, 32); A. Ieviņš — 117. Ļaudonas mazp. (31); H. Birjānis — 838. V. Olava mazp. (31, 32); Ed. Mālbergs un A. Dimze — 874. Kupravas mazp. (31, 32); A. Tupesis — 139. Nīcas mazp. (31, 32); J. Strazdiņš — 422. Viskaļu mazp. (31, 32); E. Vilders —900. Rozulas mazp. (32); O. Minkēvičs — 701. Biržu - Muižgala mazp. (32); M. Skadulis — 363. Biržu - Bērzgala mazp. (31); U. Jambors — 390. Rīgas I mazp. (31, 32); E. Vilders — 900. Rozulas mazp. (31); E. Reiss — 894. Herc. Pētera ģimn. mazp. (31); L. Kalniņš — 126. Nurmuižas mazp. (31); J. Birziņš — 114. Krotes mazp. (31); A. Lējējs — 114. Krotes m. (31, 32); J. Silkalns — 118. Sāvienas m. (31, 32); A. Gulbis — 267. Lazdonas mazp. (31); A. Osis — 945. Gulbenes pils. mazp. (31, 32); V. Ēķis — 38. Alšvangas m. (31); B. Ķikuts —673. Merķeļa m. (31, 32); V. Meiris — 2. Umpārtes m. (31, 32); K. Labsvīrs — 283. Asares m. (30, 31); I. Grūbe — 2. Umpārtes m. (31, 32).

Vēstulnieks

I. S. 422. Viskaļu m. Jūsu uzdevumi par daudz vienkārši, piem., uzdev. Kd2 un KD8 mats tiek forsēts ar 1) Td6 + —c:T, 2) D:d6 mats. Idejas Jums ir, bet vēl jāmācās. Vērojiet un analizējiet citu komponistu darbus.

Šachs mazpulkos

926. Turkalnes mazpulka šacha turnīrā uzvarējis J. Vilde ar 13,5 p., otro un trešo vietu dala A. Meijers un A. Štucers ar 11,5 p. Tālākās vietās L. Zariņš, A. Dinbieris. Nolemts sacensties ar kaimiņu mazpulkiem.

Jautājumi un atbildes

Jautājums. Cik gājienos jāpieteic mats, ja vienam no spēlētājiem palicis tikai karalis.

Atbilde. Sk. «Mazpulks» 1939. g. 1. nr.

Jautājums. Vai ir tiesības ņemt atpakaļ gājienu, ja otrs spēlētājs vēl nav pagājis?

Atbilde. Pēc noteikumiem, aizskarta figura jāvelk. Ja spēlētājs aizskaŗ pretinieka figuru, tad viņam tā jāsit, protams, ja ir iespējams to sist. Kamēr spēlētājam figura vēl rokā, viņš to var vilkt, kur grib, bet ja roka no figuras noņemta, gājienu atpakaļ ņemt nedrīkst. Kā redzams — šacha spēles noteikumi ir bargi, spēlētājiem jāpierod pie stingras disciplīnas un aizbildināšanās ar nezināšanu, sevišķi turnīros, netiek ievērota.

Aizsaules ceļos

1940. g. 7. janvārī mūžīgā mierā aizgāja 446. Meirānu - Kalpaka mazpulka dalībnieks

Jānis Rulle

dzimis 1926. gada 22. janvārī.

Kam tu lūzi, ozoliņ,
Vai nav koku lūzējiņ'?
Kam, brālīti, tu nomiri?
Vai nav ļaužu mirējiņ'?

Viņu mīļā piemiņā paturēs

446. Meirānu - Kalpaka mazpulks.

Negaidat mani vairs birztalu zeltā!
Negaidat mani, es nenākšu vairs.
Negaidot sagŗuva sapņu pils celtā,
Negaidat mani, es nenākšu vairs . . .

1940. gada 22. janvārī, aizgāja mūžībā mūsu bijušais mazpulka priekšnieks

Arvīds Strēlnieks

dzimis 1917. g. 2. novembrī.

Pēc viņa sēro

297. Sēlpils mazpulks.

Klusi, kā brūce, kas slēdzas,
Gaistošas atmiņas sāp.

1940. g. 8. februārī aizgāja mūžībā mūsu mīļā mazpulka dalībniece — valdes locekle

Milda Maķinskis

Viņu vienmēr atmiņā paturēs

1003. Kaltenes mazpulka vadītāja un dalībnieki.

1940. g. 24. februārī šķīrās no mums un tēvijas sargu rindām mūsu bijušais mazpulka priekšnieks un līdumnieks

Voldemārs Pupēns

dzim. 1917. g. 20. maijā.

Izvadīts no Susējas «Straumēm» un guldīts zemes klēpī Vilkupes kapos š. g. 28. februārī.

Klusi še smiltājā baltā
Sairs kā piegāzēs sniegs
Ideju pasaule staltā —
Censoņa vienīgais prieks.

Dziļi sēro

59. Biržu mazpulks.

Mazpulku mazajiem

Spodrības nedēļā

Spodrības nedēļai tuvojoties, arī mazpulka mazajie noturēja sanāksmi, kurā vienbalsīgi nolēma visi piedalīties spodrības nedēļas darbos. Mazajo vadītāja sanāksmē paskaidroja tīrības un kārtības nozīmi cilvēku dzīvē, aizrādīdama, ka bieži vien slimību cēloņi ir nepietiekoša tīrība mājās, ka cilvēki, kuŗu mājās viss tīrs un labi sakārtots, arī paši ir labāki. Pie tīrības un kārtības jāpieron jau no mazotnes, tāpēc maziem draugiem sevišķi nopietni jāstrādā spodrības nedēļā. Norunāja sarīkot spodrības nedēļas darbu sacensību.

Nu tik žigli pie darba, — pienāks drīzi tā diena, kuŗā mazajo vadītāja kopā ar saimju vecākiem apskatīs un vērtēs padarītos darbus. Kuŗš gan no mums gribētu palikt pēdējais? Visās mājās darbi ritēja steigā vien: viss tika uzposts un nospodrināts, ko nevarēja veikt mazie — palūdza lielos cilvēkus palīgos, jo arī viņi visi aicināti piedalīties spodrības nedēļā.

Bet mazpulku mazajiem bija vēl daudz citu pienākumu. Mazais Pēterītis, lai labāk atcerētos visus darbus, palasīja piezīmēs: « . . . Jāsakārto un jānovieto labi visas grāmatas un burtnīcas, lai tās viegli katru dienu var paņemt, jārūpējās, lai uzvalks vienmēr būtu tīrs, lai svārkiem būtu visas pogas iešūtas, lai mētelītis nekad netiktu nosviests, kur pagadās, lai katrs pārzinātu arī savu veļu un zeķes, lai katru vakaru nomazgātos un iztīrītu zobus, lai pirms katras maltītes nomazgātu rokas . . .» Daudz gan esam uzņēmušies, — prātoja Pēterītis, — kā lai visu to atceras un kā gan varēs izpildīt! Nu — grāmatas un burtnīcas man gan nekad apkārt nemētājas, tās es vienmēr labi nolieku, bet ar to citu . . ., tas gan man labi nepatīk. Daudz labāk bija tā, kā līdz šim, kad par visu zināja māmiņa un mums abiem ar tēvu, kā jau vīriešiem, visu pasniedza. Veļu pārzināt — tas tak gan tīri sievietes darbs, — prātoja Pēterītis, — ar to nu gan būs pavisam traki. Gadījās, ka māmiņai nebija vaļas, un, man pašam vajadzēja uzmeklēt tīru kabatas lakatu — un tad gan, kā māmiņa teica, arī viņa vairs neko skapī sameklēt nevarot, tāpēc centās mani tur nekad nelaist.

Tad vēl apģērbs un zābaki . . . par daudz gan esam uzņēmušies; zobi, rokas . . . to nevarēs.

Bet nevar tak palikt pēdējais. Un mazais Pēterītis dienu pēc dienas uzņēmās sev jaunus pienākumus, kuŗus pildīja ļoti akurāti.

Tā tik būs spodrības nedēļa, — prātoja mazā Anniņa, — no šīs dienas es būšu īsta saimniece mājās, tas man ļoti patīk, — māmiņa arī vairs nevarēs liegt, kā to agrāk darīja, teikdama, ka es esot vēl maza.

Tā pagāja daudzas gaŗas darba dienas — mazie smaidot nāca uz skolu un stāstīja viens otram savus piedzīvojumus spodrības nedēļas darbos.

Mazajo vadītāja un saimju vecākie apskatīja visās mājās veiktos darbus. Mazajie paši bija kļuvuši daudz kārtīgāki un akurātāki arī savos skolas darbos. Kopējā sanāksmē pulcējoties, visiem bija spodri zābaciņi, tīri uzvalki un kleitiņas, gludi sasukāti matiņi un tīras rociņas. Ar priekā starojošām acīm vadītāja uzrunāja mazos mazpulka dalībniekus: «Šinīs sacensībās jūs, visi, esat uzvarētāji; jūsu mājās ir kārtība, jūs paši esat pie šīs kārtības sevi pieradinājuši — augat lieli — un balvas šinī sacensībā jūs katrs sev pasniegsiet, kas būs vislabākās atmiņas no mazpulka dzīves — mācības, kas nav par naudu nopērkamas.»

Tā senči dziedāja

Pa zālīti Dieviņš brauca
Akmenoju kumeliņu;
Tas atveda kokiem lapas,
Zemei zaļu āboliņu.

*

Augstāk dzied cīrulīts
Par visiem putniņiem;
Dievam gudris padomiņš
Par šo visu pasaulīt'.

*

Ai, Saulīt, spodraliņ,
Kur pārkāpi jūriņai?
Nij redzēju tiltu grīstu,
Nij laipiņu laipojam.

*

Pieci pirksti vāverei,
Pieci zelta gredzentiņi;
Pieci brāļi māsiņai,
Visi pieci kaŗavīri.

Kā Susuriņi dzīvos

Tā nu viņi visi Kazanču mazpulka Susuriņi bija atkal kopā savā vecajā skolā. Nosvētītas Lieldienas, izcīnītas uzvaras olu kaujās. «Tā tik bija cīņa,» pacilātā balsī stāsta mīlīgais Plekstiņš, «kuŗš tik nāca priekšā, tam — knaukt! un pušu! . . » «Vai tu kādreiz nelielies ar?» ievaicājās mazais Dzīpariņš, «un olu kaujā tev, Plekstiņ, negāja tāpat, kā tiem lielajiem uzbrucējiem tālajā frontē, kur vienīgās pūles kaŗotājiem esot saskaitīt kritušos pretiniekus un skaidrī pierakstīt ienaidniekam nogāztās lidmašīnas? . .» Plekstiņš par olu kaujas uzvarām vairāk nerunāja . . . Apbrīnojami liels gudrinieks pa Lieldienām bija kļuvis Dzīpariņš, un tirgotājs arī. «Redz,» viņš stāsta, «šogad olu bija traki maz, un tāpēc tās dārgas. Bet mana cekule, kodomā, man izdēja veselas 15 olas pirms Lieldienām. Desmit aiznesu uz koppienotavu, un ziniet — cik dabūju: divi lati! Par vienas pašas olas naudu nopirku 2 kartiņas draugiem Lieldienu apsveikumam.» «Ech, tā Lieldienu apsveikumu lieta un visa sveicienu sūtīšana mums,

Susuriņiem, būtu jātaisa citādi,» ierunājās sekretārs Sekste, «es, saņēmu no Lejas malas mazpulka drauga paša zīmētu apsveikuma kartiņu, un man ļoti tā patika! Un iznāk tīri labi, tu pats, cilvēks, ko gribi, uzzīmē un aizsūti, ir lētāk, bet galvenais — zini — otras tādas kartiņas pasaulē nav! . .»

Ņāca saimes vecākais Kārlītis, bet nu pavisam svinīgs un nopietns izskatā. Viņš tikko bijis saimju vecāko apspriedē pie mazpulka vadītāja un tur dzirdējis Susuriņiem ļoti svarīgas lietas. «Vai jūs ziniet ar, puikas, kas mēs esam?» Kārlītis, sanāksmi atklājis saka. «Nu re, nezinat! Mēs esam Kazanču mazpulka gods un lepnums!» «Aho!» iesaucas reizē septiņas Susuriņu mutes, «bet kā, ar ko, kāpēc? . » «Lūk, tā,» stāsta it svinīgi Kārlītis, «jūs tak atceraties, ka Lieldienās mūsu lauksaimniecības biedrības sarīkojumā uz savu pagastu bija atbraucis ziemeļu novada mazpulku inspektora kungs, Baltais.» «Jā, kā tad, atceramies, atceramies! . .» visi Susuriņi kā viens apliecina. «Redz, tas Dzīpariņš toreiz tikko neizdarīja dumji, un, inspektoru sveicinot, gribēja likt roku pie kailas galvas Es laikā atturēju,» stāsta saimes kasieris Pekainis. «Nu jā! Viss tomēr ir iznācis tik labi un glīti, ka inspektors mūs Susuriņus, par priekšzīmīgu sveicināšanu uzteicis mazpulka vadītājam un pieminējis, ka rudenī mēs īpašu balvu par to dabūšot!: «Oho! Redz kā! . .» staro Susuriņi. «Bet nu pie sanāksmes galvenā uzdevuma: mums jāizlemj, ko darīsim tuvajā spodrības nedēļā un mežu dienās,» turpina saimes vecākais Kārlītis, «lai gan skolotājs — mazpulka vadītājs saimes vecākiem norādījumus deva, jūs neaizmirstiet, ka lemšana un lielā teikšana arī mums pašiem. Un tāpēc lūdzu Susuriņus izteikt ierosinājumus.» «Lūdzu vārdu,» roku vai līdz griestiem pacēlis, sauc Dzīpariņš. «Redz, spodrības nedēļā mēs visi spodrināsim nagus, pilsētās ap šīm lietām cilvēki krāmējās mēnešiem ilgi, pat cauru gadu, un mežu dienās brauksim līdz uz mežu malku cirst! . .» «Ho, ho, ho!» vesela smieklu vētra ceļas Susuriņos pēc Dzīpariņa «cēlā» ierosinājuma. «Mieru!» lielos smējējus apsauc Kārlītis. ««Dzīpariņš vēl nav pat gadu laukos nodzīvojis, kā tad viņš arī lai zina citu ko pateikt.» «Taču Dzīpariņa ierosinājums nemaz nav zemē metams,» ņem vārdu saimes sekretārs. «Nagi mums drusku tomēr jāapkopj ir gan, lai arī nedēļu mēs gar viņiem neknibināsimies. To prasa tīrība un kārtība. Bez tam, spodrības nedēļā mēs sakārtosim savus formas tērpus un apņemsimies tos vienmēr kārtībā turēt, viens otram to atgādinot, palīdzot. Ar vārdu sakot,» nobeidz Sekste, «dzīvosim paši glītāk!» «Es gribētu vēl tā kā kautko teikt, ka tik jūs atkal nesmietos,» bailīgi roku paceļ Dzīpariņš. «Mēs varētu pašu māju palīdzēt spodrāku padarīt, palīdzot sievietēm viņu darbos.» «Ak tu, vīrietis tāds, ko tu tur maisīsies,» grib bijušo pilsētnieku nerrot mutīgais Plekstiņš, bet viņam neviens nepiebalso. Kārlītis pa to laiku jau uzrakstījis uzdevumus, kas katram Susuriņam jāveic spodrības nedēļā, un. lūk: jādzīvo pašam tīrīgāk un glītāk, savs formas tērps un visas savas lietas, grāmatas un citas mantas jātur tīras un kārtībā, jāpalīdz māju niekiem mājas apkārtnes, pagalma un telpu spodrināšanā un uzpošanā, jāsavāc vienā vietā vecie nederīgie materiāli — lupatas, dzelzis, papīri, pudeles, kauli, veci zābaki un galošas, lai nodotu tos «Izejvielai» pārstrādāt un telpas varētu iztīrīt. «Bet mežu dienās,ko darīsim mežu dienās?» vaicā Susuriņi. «Stādīsim bērzus, lai izaug žagari, ko Dzīpariņam nocirst sev pērienam!» ierunājas Plekstiņš. «Nu, tos tu pirmais nopelnīsi,» apsauc viņu Kārlītis, bet par koku stādīšanu sarunas ievadītas. Drīz seko Susuriņu lēmums: mežu dienās piedalīsimies visi sabiedrisku vietu, ēku un ceļu apstādīšanā. Kas tas būs par prieku, vienmēr vēlāk redzēt, kā glīti aug paša stādīti koki; palīdzēsim ikvienam Susuriņam atjaunot salā cietušos dārzus, ābelītes, ogulājus; iestādīsim dzīvžogu kaŗa invalīda — lāčplēša Kalniņa jaunsaimniecībā. Stādāmo materiālu dos Plekstiņš, kuŗam ir gan liela mute, bet citādi viņš labs un apzinīgs puika.

Atrisinājumi pag. numurā ievietotiem uzdevumiem

1. uzdevumam:

Uzliec 5 uz 2, 7 uz 10, 3 uz 8, 9 uz 6 un 4 uz 1.

2. uzdevumam:

Pārvieto 2 un 3 pa labi no 6, pēc tam 1 un 4 aiz tikko novietotiem (2 un 3).

Sākumā bija

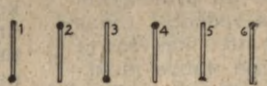

Pārvieto 2 un 3.

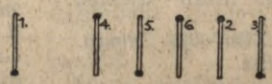

Tad pārvieto 1 un 4.

Beigās pārvieto 6 un 2, tad iznāk:

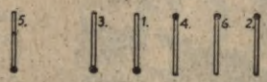

Atjautības uzdevums

Laižas pulciņš vārnu. Viņas pa divas kopā nosēžas uz mietiem. Viens miets paliek neaizņemts. Bet ja viņas nosēstos uz katra mieta pa vienai, tad vienai pietrūktu mieta. Cik bija vārnu un cik mietu?

Pirmie strazdi. Zīm. 407. mazp. dal. A. Lipinskis.

Mežu dienas tuvojas

Laimonis Jepifanovs, 432. Jelgavas valsts skolotāju institūta mazpulka sekretārs

Jau augstāku loku pie debesīm veido saule, virs baltajiem klajumiem jau lido liegā pavasaŗa elpa. Pamazām daba raisās vaļā no sastinguma, kuŗā to ieslēgusi bargā ziema. Tikai pelēkzaļie meži, pavasaŗa dvašās ielīgoti, klusi šalc, padarīdami apkārtni dzīvāku un priecīgāku. Tumšos mežus redzot, rodas pārdomas par to, kas saista mūs ar šo kluso dabas milzi.

Ja šogad visi Latvijas mazpulki vairāk kā jebkad aicināti piedalīties mežu dienās,

Sulu laikā. Zīm. 674. mazp. dal. R. Ziemelis.

tad tā nav tikai vārdu spēle vien, bet aiz šī rīkojuma slēpjas pārdomāta un ar valdības domu saskaņota rīcība.

Šogad mēs vairs nevaram tik lielos apmēros izlietot no ārzemēm ievestās degvielas un kurināmo. Mums jāapmierinās ar mazāku daudzumu šī materiāla, un šo robu aizpildīt nu esam iesākuši ar mūsu pašu mežu bagātībām.

Sākusies pastiprināta mežu izmantošana un reizē ar to arī izciršana, un, lai nenonāktu līdz galīgai mežu izciršanai, tad jau laikus jāuzsāk pastiprināta mežu sēšana, audzēšana un kopšana. Ne jau nedēļās vai mēnešos varam mežu izaudzēt, bet tas izdarāms vairākos gadu desmitos, tomēr, šādu ceļu iedami, būsim nodrošinājušies no mežu izskaušanas.

Te nu mums, mazpulku jaunatnei, paveŗas plašs darbs mežu dienās, paveŗas vērtīgs un noderīgs darba lauks — kopā ar mežu darbiniekiem un pārējo sabiedrību piedalīties mežu sēšanas un kopšanas darbā.

Aukstajā ziemā daudziem kokiem stādījumos šogad apsaluši pumpuri, tie stāvēs kaili, atgādinādami bargo ziemu. Lai vasarā nebūtu jāskata šādi nosaluši koki, tad jāpieliek čaklas rokas un mazliet dabas un darba mīlestības, tad ātri vien būsim atjaunojuši visu, ko niknais sals sapostījis.

Čakli, sirsnīgi tad nu mēs, mazpulku jaunatne, iesim pie šiem darbiem mežu dienās, lai visi redzētu, cik patiesi mīļa mums ir daba un tās jaukumi, lai mēs paši īsti izjustu, cik daudz skaistuma slēpjas tieši tumšajos mežos un saulaini zaļajās birztalās, lai saprastu mūsu mežu patiesās vērtības.

Ejot roku rokā mežu dienu darbos ciešā kopībā, mēs darīsim daudz laba mūsu valsts mežu saimniecībai; ar cītīgu darbu, stādot un apkopjot kociņus un krūmus, sējot mežus un rūpējoties, lai viss tas, ko esam stādījuši un sējuši, arī labi augtu un zaļotu, būsim apliecinājuši, ka mūsu mazpulkos aug jaunatne, kuŗai mīļa dzimtenes daba un kuŗai rūp dabas jaukumi.

Tuvojas šīs dienas, un tāpēc būsim čakli doties darbā, kuŗa izpildīšanu no mums, mazpulku jaunatnes, sagaida visa latviešu sabiedrība, visa tauta.

Jurģu diena

Gunārs Akots, 832. Kr. Barona mazpulka pr-ks.

Vēl nesen Jurģu diena bija viena no svarīgākām dienām laucinieku dzīvē. Jurģi bija laucinieku saimnieciskā gada sākums un arī noslēgums, kad dažā lauku sētā pilnīgi pārmainījās gājēju sastāvs. Agrāk, kad zemnieki vēl atradās muižas varā, mainījās arī saimnieki, tā dažā sētā ienāca jauns saimnieks ar jaunu saimi. Šie vecie likumi izveidojās vēlāk par paražām. No sen izveidota aizlieguma izvest no mājām lopbarību un mēslus, cēlusies paraža Jurģu dienā izlaist lopus pirmo reizi ganībās. — Tīri dabīgi, ka jaunā vietā bez barības atstātie lopi bija jādzen ganībās. Šis likums spieda arī Jurģu naktī izjāt pieguļā. Ar laiku šī izdzīšana ganos un izjāšana pieguļā izvērtās par Jurģu dienas tradiciju.

Radās arī paraža vecā mājā atstāt neizslaucītu istabu, lai līdz ar mēzumiem vecā vietā paliktu arī vecā nelaime. Turpretī labākas dzīves ieraugam jaunajā vietā katrs centās paņemt līdz trīs saujas vecās mājas labākās zemes.

Jaunos gājējus, kā jaunas svētības nesējus, uzņēma laipni, sēdinot uz silta mūrīša, mielojot ar medusmaizi un skābiem kāpostiem, kas nesot mīļu satikšanu un darba sparu.

Mūsu senatnes pētnieki saista Jurģi ar senču Ūsiņu — zirgu un bišu aizstāvi, ku-

ļam ziedojuši gaili, lai tas uzturētu zirgos spēku un čaklumu. Ar Jurģa dienu zirgiem sākās pats grūtākais darba laiks. Bitēm tas ir ziedu cēliena sākums, kad jāsteidz gatavot vaska apcirkņiši saldam ziedu nektaram.

«Uz talkas malku»

J. B-ris, 152. Mārcienas mazpulkā

Saulains un spirgta vēja pilns aust rīts. Pāri koku robotajām smailēm lec saule. Auksts vējš dzen sejā asu sniegu, bet sirds jautra prieka pilna. Braucam. Kur? Lielajā valsts malkas vešanas talkā. Vadonis aicina, un mēs braucam. Nevaram, nedrīkstam un negribam atteikties. Braucam ar prieku.

Gabalu braucam pa lielceļu, tad nogriežamies mežā. Kur nu? Bet tepat jau arī sniegā iesprausts mežsarga uzraksta dēlītis: «Uz talkas malku», un bulta norāda virzienu. Ceļš bieži jāpagriež pretī braucējiem pajūgiem, kas jau malku iekrāvuši. Sliecēm smagi gaudojot, vezums aiz vezuma aizslīd saulainajā rītā. Uz staciju! Drīzi arī mēs esam pie malkas iekraušanas vietas. Nu tik nost kažokus un pie darba. Talkā latvietis nemēdz slinkot.

Drīz arī vezumi piekrauti, un nu varam braukt. Pilns mežs pieskan talcinieku jautrās sasaukšanās, zirgu zviedzieniem un arī dziesmām. Mārcienieši ir lieli dziedātāji. Pie stacijas liela drūzmēšanās. Garas grēdas tur aizstiepjas ar baltajām bērza šķilām. Būs siltums! Kad vezumi izkrauti, braucam vēl. Diena raujas, bet līdz ar to aug malkas grēdu skaits. Gandrīz jau grūti saskaitīt. Rokas un kājas nogurušas, bet sirdī prieks un labsajūta.

Pelni

A. Zeps, 520. Daugavpils mazp. dal.

Karš Eiropā ir apgrūtinājis preču un izejvielu piegādi no ārvalstīm, un ir labi, ja pašu zemē atrodamas vielas, kas var pa daļai vai pilnīgi aizvietot līdz šim ievestās preces. Arī mākslīgo mēslu piegāde ir stipri traucēta, tāpēc pelniem kā mākslīgo mēslu aiz vietotājiem piešķirama liela nozīme. Augiem sadegot, pāri paliek pelni. Pelnos atrodas tās barības vielas, kas augā bijušas, tikai slāpeklis pie degšanas zūd. Galvenās vielas, kas pelnos sastopamas, ir: kalijs, fosforskābe un kalcijs.

Visbagātākie ar barības vielām ir salmu pelni, arī bērza koka pelnos barības vielu % ir diezgan augsts. Skuju koku pelni ir mazvērtīgāki, vismazvērtīgākie ir kūdras pelni, jo to vērtīgākā sastāvdaļa — slāpeklis — pie degšanas zūd. Kalijs un fosforskābe pelnos ir diezgan viegli šķīstošos savienojumos. Pelnu reakcija ir stipri sārmaina, tāpēc tos ar labiem panākumiem var lietot skābās, t. i. kaļķu nabagās augsnās. Ja pelnus lielākos vairumos uzkaisa uz zemes, tad pēc lietus var rasties t. s. zemes garoza. Lai tas nenotiktu, pelnus ieteicams ne visai dziļi iestrādāt. Pelnus var lietot arī pie komposta kaudžu sagatavošanas. Laikrakstos lasām, ka šogad paredzēts izcirst ap 6 milj. steru malkas. Ja tikai 2% pelnu iegūtu no šī malkas daudzuma, tad kopā iznāktu ap 40.000 tonnu pelnu, kas varētu atvietot ievērojamus daudzumus līdz šim ievesto mākslīgo mēslu. Jaundibinātā paju sab. «Izejviela» Rīgā iekārto pelnu tvertnes. Par kg sausu pelnu maksās no 2—4 sant. Par izsijātiem, tīriem pelniem — attiecīgi vairāk. Pelnus var vākt kastēs, mucās, skārda traukos un visos kaut cik šim nolūkam derīgos traukos. Lai izsargātos no tvertņu aizdegšanās gadījumiem, pelnus koka tvertnēs var bērt tikai pilnīgi atdzisušus. Pelni jāsarga no mitruma, citādi tie zaudē savas ķīmiskās īpašības. Ieteicams pelnus pirms novietošanas tvertnē izsijāt, lai attīrītu dažādus nevēlamus piemaisījumus, kā, piem.: naglas, stiklus un citus taml. priekšmetus.

Labi palīgi pelnu vākšanas darbā var būt mazpulku dalībnieki. Lai veicinātu pelnu vākšanu, mazpulki savu dalībnieku vidū var rīkot sacensības. Godalgas piešķirot, jāraugās: 1) uz savākto pelnu daudzumu, 2) augu barības vielu %, 3) pelnu tīrību un 4) mitruma pakāpi. Savāktos pelnus ikkatrs mazpulka dalībnieks var izlietot sava lauciņa augsnas uzlabošanai, ar ļoti labiem panākumiem zāļāju un sakņaugu mēslošanai; mazpulka kopējā lauciņā, t. i., ja tāds būtu, vai pārdot paju sab. «Izejviela» noteiktās savākšanas vietās. Ar to mazpulku dalībnieki aiztaupīs nevien liekus santimus un latus sev un saviem vecākiem, bet arī izdarīs ievērojamu pakalpojumu mūsu tautsaimniecībai. Mazpulku dalībnieki — tuvu un tālumā — būsim centīgi — vāksim pelnus!

Mūsu mazpulka dalībnieki š. g. 18. februāŗa sanāksmē nolēma rīkot mazpulkā pelnu vākšanas sacensību.

Pie sava mājokļa. Zīm. 762. mazp. dal. P. Šembels

Pavasarī. Zīm. 180. mazp. dal. J. Cingleris

Mazpulku dzīve

Veselības kopšanas kursi.

Lai mazpulku dalībnieki spētu sagatavoties par mazpulku veselības sargiem, ar laipnu Liepājas aizsargu pulka pretimnākšanu, no 4.—16. martam Liepājā tika sarīkoti kopā ar aizsargiem pirmās palīdzības un veselības kopšanas kursi. Šos kursus apmeklēja 36 Liepājas un Liepājas apkārtnes mazpulku dalībnieki, kuŗi visi arī sekmīgi izturēja teorētiskos pārbaudījumus kursus noslēdzot. Noslēguma aktā Liepājas novada vecākais ārsts Dr. K. Ķepars deva ierosinājumus turpmākam darbam, uzsveŗot, lai kursanti neapmierinās tikai ar nupat iegūtām zināšanām, bet mēģina tās vēl papildināt. Liepājas mazpulku vārdā, ārstiem un aizsargu pulka komandierim kapteinleitnantam Bekmanim pateicās Liepājas novada inspektors O. Baltiņš. Pēc tam sekoja apliecību izsniegšana kursantiem.

Mazpulku Virsvadoņa balva 198. Vanagu mazpulka dalībniekam.

Par apķērību un attapību, atrodot pareizo ceļu uz mājām, pēc nomaldīšanās braucot meža darbos, mazpulku Virsvadonis Prezidents Kārlis Ulmanis apbalvoja 198. Vanagu mazpulka dalībnieku Pēteri Stari ar krājgrāmatiņu par Ls 50,—.

Līvānu pagasta vecākais A. Grugulis, piesūtot pateicības rakstu Valsts Prezidentam Kārlim Ulmanim, starp citu, raksta:

«Vēsts par Jūsu, kungs Valsts Prezident, cēlo un priekšzīmīgo soli zibeņātrumā izplatījās pa visu pagastu. Šinī sakarībā Lieldienu svētkos notika pie baznīcām, sanāksmēs un starp kaimiņiem dzīvas pārrunas, kuŗu vienprātīgs slēdziens ir — mūsu Zemes saimnieka gādība, uzmanība pat visās sīkās, bet cēlās un labās lietās, ir tiešām apbrīnojama un nav ne ar ko salīdzināma; mums atliek tikai pazemībā noliekt galvas un vēl jo vairāk sekot šādai priekšzīmīgai rīcībai.

Mazā Pēterīša jaunā sirsniņa lido laimē, viņš ir visa pagasta uzmanības centrs, jo viņam ir tā retā laime saņemt sava Virsvadoņa Valsts Prezidenta balvu. Sirds degsmē viņš apsolās vēl jo vairāk censties uz visu, kas dzīvē ir labs, cēls un krietns, bet par visām lietām — mīlēt un cienīt savu Valsts Prezidentu, savu Virsvadoni, jo Pēteris ir arī 198. Vanagu mazpulka dalībnieks jau divus gadus.

Atļaujos, kungs Valsts Prezident, mazā Pēteriša, pagasta iedzīvotāju un savā vārdā izteikt Jums vissirsnīgāko pateicību par to atsaucību, kādu Jums ir labpaticis vēlēt šim samērā sīkam, bet ierosinošam notikumam mūsu pagasta dzīvē.»

Apbalvoti mazpulki.

Ievērojot mazpulku aktivitāti, piedaloties sanāksmēs, sacīkstēs un darbu apskatēs, kā arī katra mazpulka īpatnējos saimnieciskos apstākļus un iespējamības, mazpulku Virsvadoņa Valsts Prezidenta **Kārļa Ulmaņa** balvas (plauktus-galdus) par roşību 1939. gadā LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa piešķīrusi šādiem mazpulkiem:

792. Priekuļu pag., 15. Veselavas, 803. Jērcēnu, 902. Smiltenes - Mežoles, 538. Kalsnavas, 511. Dzelzavas, 233. Bārkavas, 477. Nautrēnu, 849. Baltezera, 520. Daugavpils I, 767. Vaboles, 455. Vārkavas, 722. Sēlpils, 363. Biržu - Bērzgales, 748. Sūnu, 703. Dzimtmisas, 78. Mežotnes, 704. Vecmuižas, 61. Kazdangas lauksaimniecības vidusskolas, 42. Kalētu, 1014. Liepājas komercskolas, 595. Liepājas Draudzīgā aicinājuma, 584. Kaļķu, 91. Irlavas, 625. Kandavas, 145. Zūru - Ventas, 1067. Talsu ģimnazijas, 527. Ķesterciema, 808. Puzes II, 647. Ārlavas - Pūņu, 953. Vendavas, 802. Salaspils, 793. Babītes-Mazcenas, 659. Sausnējas, 926. Turkalnes, 619. Vecbebru, 246. Lēdmanes, 40. Vārmes, 156. Kabiles, 66. Skrundas-Kalpaka, 1071. Baltinavas-Pilskalna, 765. Kacēnu pag. J. Cimzes, 1088. Galvāru, 283. Asares, 368. Raudas, 726. Jelgavas Annas, 967. Dārtas, 128. Vidrižu, 1093. Puikules, 60. Krustpils, 461. Lauberes, 483. Pleskodāles, 678. Ziemeļblāzmas, 487. Saulsanu un 16. Praulienas.

Meža talkā.

2. Umpārtes mazpulks 12. martā piedalījās Vecumnieku virsmežniecības Birzgales novada Vilciņu apgaitas meža talkā, skaitā 20 dalīb-

Rīgas pilsētas mazpulku krāsoto olu skate

nieki, Bārbeles rajona mazpulku vecākā M. Timermaņa vadībā. Nenogurstoši strādājot, mazie talcinieki izcirta 46,5 sterus malkas un 10 baļķus. Nopelnīto naudu — Ls 65,— mazpulks ziedoja Valsts aizsardzības fondam.

10 gadu jubileja.

Lieldienu svētkos **2. Umpārtes** mazpulks atskatījās uz 10 darba gadiem.

Svinības notika Vecumnieku pagasta Viestura pamatskolā. Aktu ievadīja ar svētrunu Vecumnieku draudzes mācītājs. pēc kuŗa Bārbeles rajona vecākais un Umpārtes mazpulka vadītājs M. Timermanis sniedza pārskatu par veikto darbu. Par mazpulka turpmākiem mērķiem un uzdevumiem runāja LLK Jelgavas novada mazpulku inspektors agr. K. Pelēķis, nododot sveicienus no Latvijas mazpulku pārziņa agr K. Ķirša. Vecumnieku pag. vecākais Lejnieks, sveicot mazpulku, nodeva balvu — Ls 50,—. Atceres svinībās bija ieradušies visi mazpulka dibinātāji un labvēļi, jo kuplā skaitā.

191. Ungura mazpulks rīkoja vakarēšanu un reizē atvadīšanos mazpulka diženajam J. Strazdiņam, kas aiziet kaŗa dienestā. Vakarēšana notika pamatskolā un tanī piedalījās pagasta vecākais T. Kalniņš, skolotāji un mazpulka dalībnieki. Vakarēšanu ievadīja mazpulka vad. L. Kalniņš. Pagasta vecākais savā runā norādīja, ka tagadējais laiks prasa katra pilsoņa vislielāko gatavību. Pēc tam mazpulka dalībnieki kuplināja vakaru priekšnesumiem un dejām. Nolēma, ka šādas vakarēšanas jāsarīko arī turpmāk.

215. Rundēnu mazpulks Rundēnu valsts pamatskolā rīkoja savu tradicionālo Lieldienu vakaru ar mākslinieku piedalīšanos. Sarīkojumu ievadīja dalībnieces referāts par senajiem Lieldienu svētkiem. Koncerta programu izpildīja dziedātāja Vēra Vilks - Večeroks, vijolnieks Jānis Kalējs un pian. F. Maizīte. Sarīkojums bija ļoti kupli apmeklēts un deva mazpulkam 223 latus ienākuma. Pašlaik mazpulks rosīgi gatavo dažādus rokdarbus mantu loterijai, kuŗu rīkos 29. jūnijā, Rundānos, aizsargu namā.

297. Līvānu II mazpulka mazajo meiteņu saime «Bitītes» sarīkoja savu pirmo vakarēšanu 30. martā Līvānu 6-kl. pamatskolas telpās. Vakarēšanā piedalījās visi mazpulka dalībnieki, pamatskolas skolotāji ar Līvānu rajona mazpulku vecāko P. Kāpostiņu, kā arī daudzi viesi.

Referātam par vakarēšanas nozīmi senatnē un tagadnē sekoja teātŗa izrāde ar latviskām dejām, deklamācijām un citiem priekšnesumiem.

390. Rīgas pirmais mazpulks 3. martā vakarēja mazpulka krusttēvu, armijas 21. noliktavas virsnieku, klubā. Vakarēšanu atklāja vadītājs Ozoliņš. Sekoja dalībnieku referāti par Blaumaņa «Indrāniem», cukurbiešu audzēšanu un buŗu lidošanas nozīmi. Pēc tam deklamācijas, dziesmas, klaviešu priekšnesumi. Pēc vakarēšanas oficiālās daļas notika šaušanas sacensības.

432. Jelgavas valsts skolotāju institūta mazpulks rīkoja 2. martā savu gadskārtējo vakaru ar muzikāliem un sporta priekšnesumiem. Vakara pirmajā daļā apmeklētāji dzirdēja koŗa

Amatniecības sekciju vadītāju kursos, Rīgā Baznīcas ielā 4a

dziesmas, ko atskaņoja koris diriģenta Jēk. Mediņa vadībā, kompozīcijas klavierēm, vijolei un solo balsij mazp. dalībnieku izpildījumā.

Otrajā daļā bija sporta priekšnesumi. Dejotāji demonstrēja tautisko deju «Jautrā vītne» Pēc priekšnesumiem viesi un dalībnieki kavējās dejās un sirsnīgās pārrunās.

525. Mazsalacas mazpulks 10. martā vietējā kopmītnē vakarēja. Vakarēšanā piedalījās arī dalībnieku vecāki un to ar uzrunu atklāja vad. O. Zupāns. Vadītājs sniedza arī pārskatu par mazpulka saimēm, kas noslēdzās ar triju jaunu saimju «kristībām». Pēc tam dal. J. Šmite referēja par mazpulku mērķiem un uzdevumiem. Sekoja pens. skol. Oša pakavēšanās atmiņās par savu jaunību un skolas gaitām.

Turpinājumā agr. A. Kalniņš referēja par pļavu mēslošanu, bet dārzk. instr. A. Vanaga par sezonas dārzkopības jautājumiem.

Sekojot aicinājumam . . .

614. Jelgavas ģimnazijas mazpulka dalībnieces, sekojot Valsts Prezidenta **K. Ulmaņa** aicinājumam, pagatavojušas 6 kreklus, 6 bikses un noadījušas 6 pāŗus zeķu un 6 pāŗus cimdu. Darbā dalībnieces uzrādījušas labas sekmes, un visi darbi veikti priekšzīmīgi.

660. Spilves mazpulks 26. martā atskatījās uz 5 darbības gadiem. Referātus par dzīvi mazpulkā nolasīja vairāki mazpulka dalībnieki. Notika arī krāsoto olu sacensības, kuŗās dalībnieki izcīnīja 3 pirmās, 3 otrās un 3 trešās godalgas. Kā atmiņu no svinīgās sanāksmes, mazpulka vadītājam J. Grundulim dalībnieki pasniedza mazpulka standartu un skolas priekšniekam P. Turjānim albumu ar skatiem no mazpulka dzīves. Sanāksmi kuplināja koris un teātŗa izrāde.

Drīz varēsim šaušanas apmācības izdarīt laukā

Paziņojumi

● **Visiem mazpulku vadītājiem kopā ar dalībniekiem jāpiedalās š. g. 15. maija svētkos, sarīkojumos, gājienos u. t. t.**

Visās mazpulku dalībnieku sētās jāuzvelk valsts karogi mastos. 15. maija vakarā katram mazpulkam jākurina ugunskurs kādā augstākā kalnā

● Par jaundibinātā Ilūkstes novada mazpulku inspektora v. i. ir iecelts līdzšinējais Daugavpils novada mazpulku inspektora palīgs Arnolds **Šteinhards**, kurš, sākot ar š. g. 1. aprīli, runājams katru ceturtdienu Ilūkstē, Tirgus lauk. 1 no plkst. 8.30—15.30, tālr. Ilūkste 20.

● **Jaunu mazpulku reģistrēšana šogad pārtraukta no 15. maija līdz 15. oktobrim.**

● **Mazpulki un mazpulku dalībnieki arī šogad var piedalīties mežaudzētāju sacensībās,** kuras ilgs līdz 1943. g., un notiks ar tiem pašiem noteikumiem kā 1938. g. (skat. žurnāla „Mazpulks" 1938. g. 4. nr-u). Mazpulkiem jāpieteicas vai jāiesūta mazpulka dalībnieku pieteikumi sava novada mazpulku inspektoram līdz š. g. 1. jūnijam.

● **Mazpulku dalībnieku grāmatvedības atzīmju pārbaudīšanai** noder sekošas darbu normas: Uzart var 100 m^2 — 15 min., noecēt vienu kārtu — 100 m^2 — 2 min.; ar atsperu ecēšu var apstrādāt 100 m^2 — 6 min; kūtsmēslus var izvest $\frac{1}{2}$ km attālumā 10 stundās — 15 vezumus; mēslus var izārdīt 100 m^2 — 15 min.; izsēt mēslus vai labību var 100 m^2 — 3 min Kartupeļus var izstādīt 1 stundā — 60 kg; kāpostus un lopbarības biešus 100 stādus var iestādīt 10—15 min.; cukurbietes var izretināt 100 m^2 — $1\frac{1}{2}$ stundās; ar rušinātāju var apstrādāt 100 m^2 — 5 min.; ar kapli var izkaplēt 1 stundā — 60 tekošus metrus (ja stādu rindas 50 cm attālumā).

● Mazpulku vadītājus lūdzam ieteikt mazpulku dalībnieku vecākiem, **pieņemt savās saimniecībās pa vasaru trūcīgos pilsētnieku bērnus,** kuriem uz laukiem novieto Tautas labklājības ministrija un slimo kases. Vecākiem, kas vēlētos bērnus pieņemt savās ģimenēs, jāpiesakās pagastu valdēs, izpildot īpašas veidlapas un atzīmējot, ka saimniecībā ir mazpulka dalībnieks-ce. Pilsētnieku bērni jāuztur ģimenē līdzīgi ģimenes locekļiem, par ko T. L. M. maksā līdz Ls 20,— mēnesī.

● Paziņojam, ka visi mazpulki, kas līdz š. g. 1. aprīlim ir pieteikuši LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai **ārstniecības augu** vākšanu un audzēšanu, varēs visus pieteiktos augus nodot a/s „Farmacija" Rīgā, Marstaļu ielā 7, dz. 11 par „Mazpulka" š. g. aprīļa numurā izsludinātām cenām.

● Š. g. 30. aprīlī izbeidzas **mazpulku sacensība veco šūnu vākšanā.** Līdz šim laikam vēl var savākt un nosūtīt pārstrādāšanai arī tās šūnas, kas ievāktas pavasarī bišu stropus tīrot un samazinot saimēm telpas. Pēc 30. aprīļa mazpulka vadītājam jāapstiprina katra dalībnieka savākšanas veidlapa. Veidlapas līdz š. g. 6. maijam **jāiesūta LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai Jelgavā, Viestura piemiņas pilī.**

● Aizrādām mazpulku dalībniekiem, kas šogad nodomājuši audzēt **sīpoles pukes, vai kumelītes,** ka paskaidrojumi par saulgriežu audzēšanu, mēslošanu un sēklas daudzumu uz 100 m^2 atrodami 1939. gada „Mazpulka" 5. nr. rakstā: „Kā audzēt saulgriezes" un par kumelīšu audzēšanu 1939. gada „Mazpulka" 3. nr. rakstā „Smaržīgās kumelītes" un 6. nr. rakstā „Kumelīšu ziedu ievākšana".

● Mazpulkos, kur ķīmikāliju trūkuma dēļ meitenēm paredzētās sacensības krāsošanā ar augu un ķīmiskajām krāsām nav iespējams noturēt, **sarīkojamas sacensības apģērbu lāpīšanā.** Tuvāki norādījumi šajā „Mazpulka" n-rā un š. g. „Vadītāja" 2. numurā.

● **Latviešu folkloras krātuve** piešķīrusi balvas čaklākiem tautas tradiciju krājējiem: 1. **V. Beņģelim** 742. Liepnas mazpulkā (300 var.) grāmatu Karaša „Vēlaviņa". 2. **J. Anerandam** 402. Ziemera mazpulkā grāmatu Karaša „Vēlaviņa". 3. **T. Greidānei,** 519. Maltas mazpulkā P. Tilta „Rotātā un vienkāršā veļa". 4. **A. Danovskai,** 519. Maltas

mazpulkā, P. Tilta „Tamborējumi un adījumi". 5. **A. Skudrai,** 519. Maltas mazpulkā A. Rūķītis „Latvju raksti izšuvumiem".

Latviešu folkloras krātuve līdz visu mazpulku dalībniekus arī uz priekšu piegriezt vēribu tautas tradiciju krašanai. Čaklākos tradiciju krājējus sagaida daudz un jaukas balvas — grāmatas, kuŗas piešķirs tiem sacensības dalībniekiem, kuŗi ievēros visus noteikumus, kādi agrāk jau publicēti žurnālā „Mazpulks" un savāks lielāko tautas tradiciju variantu skaitu.

● Atgādinām, ka vēl visi mazpulku dalībnieki nav pasūtījuši mēnešrakstu „Mazpulks" 1940. gadam. **Pasūtīšanu var izdarīt līdz š. g. 15. maijam,** jo vēl visus 1940. gada numurus iespējams saņemt.

● Mazpulkiem, kas saņēmuši **atkāpurošanas piederumus,** jāiesūta ziņas par to lietošanu **līdz š. g. 15. maijam.** (Ziņās jāuzdod, cik dalībnieki, cik saimniecības un cik govslopu atkāpurojuši.)

● 55 Mūrmuižas mazpulks pārdēvēts par **55 Kauguru Kārļa Vtola mazpulku,** 288 Nurmuižas mazpulks par **288 Lauces mazpulku,** 311. Mežmuižas mazpulks par **311. Augstkalnes mazpulku,** 431. Baltmuižas mazpulks par **431 Baltrastu mazpulku,** 491. Bukmuižas mazpulks par **491. Ezerniecu mazpulku,** 707. Bērzmuižas-Mežmieku mazpulks par **707. Bērzes Mežmieku mazpulku,** 946. Andzejmuižas mazpulks par **946 Ežezera mazpulku,** 1094. Mežotnes lauksaimniecības vidusskolas mazpulks „Viesturs" par **1094. Mežotnes jaunā Bisenieku mazpulku** un 1105. Kuldigas ģimnazijas mazpulks par **1105. Vija Paūdoņa ģimnazijas mazpulku.**

● Pēdējā mēnesī apstiprināti un ieskaitīti pagaidreģistrā šādi jauni mazpulki: **1162. Livānu Mežanciņu, 1163. Tirumu, 1164. M. Beķeres ģimnazijas, 1165. Daugavpils tehnikas, 1166. Pļaviņu ģimnazijas un 1167. Vecstāķu mazpulks.**

● **Ārstniecības augu cenu saraksts** izsludināts V. V. 54. nr. š. g. 6. martā. Pamatojoties uz Likuma par ārstniecības augu un garšaugu audzēšanu, vākšanu un tirdzniecību (Lik. kr. 1936. g. 171.) 2. pantu, Tautas labklājības ministrija paziņo, ka minētam likumam padoto augu 1940. g. ražu iepirks no ražotājiem par še uzrādītām cenām, latos par kg:

Drogu nosaukumi

Buļļu rieksts, zemes rieksts (Boletus Cervinus) 1,70—1,80, Bārbeļu stumbru miza (Cortex Berberidis ligni) 0,70—0,75, Bārbeļu sakņu miza (Cortex Berberidis e rad.) 1,20—1,40, Krūkļa, kazenāja miza (Cortex Frangulae) 0,35—0,40, Ozola miza (Cortex Quercus) 0,40—0,45, Kokrožu ziedi, altejas, ar kausiņiem (Flores Althaea c. calyc.) 2,00—2,30, Kliņģerīšu ziedi — bez kausiņiem (Flores Calendulae s. calyc.) 3,00—3,50, Maijpuķīšu ziedi, žāvēti (Flores Convallar. maj. sicc.) 3,00—3,50, Kumelīšu ziedi — galviņas (Flores Chamomillae vulg.) 2,50—3,40, Rudzu puķu ziedi, bez kausiņiem (Flores Cyani s. calyc.) 3,50—4,00, Zirgkastaņu ziedi (Flores Hippocastani) — bez čemuru kātiem 0,80—1,00, Balto panātru ziedi (Flores Lamii alb.) 10,00—11,00. Pelašķu ziedi (Flores Millefolii) 0,65—0,75, Gailenīšu ziedi (Flores Primulae s. calyc. — bez kausiņiem 5,50—6,50, Kaulrožu, malvas ziedi bez kausiņiem (Flores Malvae arborea s. cal.) 3,00—3,50, Plūšu ziedi (Flores Sambuci) 2,00—2,50, Vīgriezes ziedi (Flores Spirae ulmariae) — bez čemuru kātiem 0,70—0,80, Biškrēsliņu ziedi (Flores Tanaceti) — bez čemuru kātiem 0,90—1,00, Liepu ziedi ar pieziedlapu (Flores Tiliae c. bract. un s. bracteis) — 2,30—2,80, Baltie kalnābolīņu ziedi (Flores Trifolii albi) 1,00—1,20, Deviņvīru spēka ziedi (Flores Verbasci) 5,50—6,00, Atraitnīšu ziedi (Flores Violae tricolor) — tikai trīskrāsainie, lauku 8,00—9,00, Kokrožu alteja lapas (Folia Althaeae) 0,60—0,65, Vilkogu lapas (Folia Belladonnae) 2,30—2,50, Bērzu lapas (Folia Betulae) 0,30—0,40, Gurķenes lapas (Folia Borraginis) 0,70—0,75, Uzpirkstenes lapas (Folia Digitalis) 1,50—1,60, Māllēpeņu lapas (Folia Farfarae) 0,50—0,55, Driģeņu lapas (Folia Hyoscyami) 1,60—1,80, Kaulrožu, malvas lapas (Folia Malvae) 0,90—1,00, Bišmētru lapas (Folia Melissae) 1,80—2,20, Krūzmētru lapas (Folia Menthae crisp.) 2,30—2,50, Piparmētru lapas (Folia Menthae pip.) 3,00—3,80, Melleņu lapas (Folia Myrtilli) 0,90—1,00, Aveņu lapas (meža) (Folia Rubi idaei) 0,25—0,35, Kazeņu, cūceņu (Vidz.) lapas (Folia Rubi fructicosi) 0,25—0,30, Salvijas lapas (Folia Salviae) 1,40—1,50, Velnābolu lapas (Folia Stramonii) 1,00—1,20, Pūšļfuku, trejlapiņu lapas (Folia Trifolii fibr.) 0,90—1,00, Milteņu, smilteņu lapas (Folia Uvae ursi) 0,80—1,00, Anīss, sēklas (Fructus Anisi vulg.) 2,50—3,00, Bārbeļu ogas, žāvētas (Fructus Berberidis sicc.) 1,90—2,00, Turkpipari, pākstis (Fructus Capsici) 3,80—4,30, Ķimeņu sēklas (Fructus Carvi) 1,25—1,50, Koriandra sēklas (Fructus Coriandri) 0,70—0,75, Meža rožu augļi, bez sēklām (Fructus Cynosbati s. sem.) 4,00—4,50, Fenchels - venkels, sēklas (Fructus Foeniculi) 2,50—3,00, Paegļu ogas (Fructus Juniperi) — žāvētas 0,80—0,90, Melleņu ogas (Fructus Myrtilli sicc.) — tikai

žāvētas 2,40—2,60, Meža aveņu ogas, tikai žāvētas (Fructus Rubi idaei sicc.) 4,30—4,50, Pūšļfuks (Fucus Vesiculosus) 1,00—1,20, Bērzu pumpuri (Gemmae Betulae) — neizplaukuši 2,00—2,20, Priežu pumpuri (Gemmae Pini) 0,90—1,00, Papeļu pumpuri (Gemmae Populi) — neizplaukuši 1,20—1,30, Dievkociņu laksti (Herba Abrotani) 0,60—0,80, Vērmeļu laksti ar ziedu galotnēm (Herba Absinthii c. fl.) 0,65—0,80, Kurpīšu laksti (Herba Aconiti Napelli) 0,50—0,60, Ancīšu laksti (Herba Agrimoniae) 0,90—1,00, Rasas podiņu laksti (Herba Alchemillae) 0,80—1,00, Puplakšķu, platkājiņu laksti (Herba Anserinae) 0,90—1,00, Parasto vībotņu laksti (Herba Artemisiae) 0,15—0,20, Basiliku laksti (Herba Basilici) 0,90—1,00, Nokarus sunīšu laksti (Herba Bidentis tripart.) 0,70—0,80, Plikstiņu laksti (Herba Bursae pastoris) 0,45—0,50, Benedikta dadža laksti (Herba Cardui benedicti) 0,40—0,50, Augstiņu sirdszāles laksti (Herba Centaurii minoris) 2,30—2,50, Struteņu laksti (Herba Chelidonii) — tikai žāvēti 0,90—1,00, Smaržīgo balanžu laksti (Herba Chenopodii) 1,20—1,40, Estragona laksti (Herba Dracunculi) 1,30—1,40, Raseņu laksti (Herba Droserae rot.) 8,00—9,00, Lauku skostu laksti (Herba Equiseti arvens.) 0,60—0,70, Ziemas skostu laksti (Herba Equiseti major) 0,45—0,50, Mātzāles laksti (Herba Fumariae) 1,10—1,25, Ūdreņu, sētložņu laksti (Herba Hederae terrestris) 0,50—0,60, Zilo vizbulīšu laksti (Herba Hepaticae) 0,45—0,50, Kailās trūkumzāles laksti (Herba Herniareae) 1,20—1,40, Caurumoto asinszāļu laksti (Herba Hyperici) 0,40—0,50, Izapeņu laksti (Herba Hyssopi) 0,50—0,60, Dzelteno atraitnīšu laksti (Herba Jaceae) 1,00—1,20, Māteru laksti (Herba Leonuri) 0,80—2,00, Lupstāju laksti (Herba Levistici) 0,20—0,25, Parasto virceļu, liniņu laksti (Herba Linariae) 0,70—0,80, Majorāns, žāvēts (Herba Majoranae sicc.) — tikai lapiņas ar ziediem 1,50—1,60, Majorāns, svaigs (Herba Majoranae rec.) 0,40—0,50, Marubiju laksti (Herba Marubii) 1,40—1,50, Dzeltenā ceļamoliņa laksti (Herba Meliloti offic.) 0,90—0,95, Zaļā sierāboliņa laksti (Herba Melioti cser.) 2,00—2,20, Pelašķu lapiņas (Herba Milefolii in fol.) 0,60—0,65, Pelašķu laksti ar ziediem (Herba Millefolii c. flor.) — ziedēšanas sākumā 0,30—0,35, Raudeņu laksti (Herba Origani) 0,60—0,70, Atāleņu laksti (Herba Parnassiae) 1,00—1,20, Lielo ceļmalīšu laksti (Herba Plantaginis major.) 0,65—0,75, Smailo ceļmalīšu laksti (Herba Plantaginis lanc.) 1,00—1,10, Ziepenītes laksti (Herba Polygalae amar.) 2,80—3,20, Mauriņsūreņu laksti (Herba Polygoni avic.) 0,45—0,50, Sūreņu laksti (Herba Polygoni hydropip.) 0,70—0,80, Saldās papardes laksti (Herba Polypodii) 1,10—1,20, Parasto lakāču laksti (Herba Pulmonariae) 1,80—2,00, Salakpuķes laksti (Herba Pulsatillae) 0,90—1,00, Rūtas lapas (Herba Rutae) 1,60—1,70, Cūkpiparu laksti (Herba Saxifragae) 1,50—1,60, Cūknātru laksti (Herba Scrophulariae) 1,40—1,50, Vecvīrbārdiņas, mārsiļa laksti (Herba Serpylli) 1,00—1,10, Vīgriezes laksti, lapas (Herba Spiraeae ulmar) 0,50—0,60, Biškrēsliņu laksti (Herba Tanaceti) 0,20—0,30, Timiana laksti, bez resniem kātiem (Herba Thymi (vulg.) 1,60—1,70, Nātras laksti (Herba Urticae) — lapas 0,40—0,45, Aptiekas verbēnu laksti (Herba Verbenae) 1,40—1,50, Aptiekas Veronikas laksti (Herba Veroniae) 1,50—1,60, Atraitnīšu laksti (Herba Violae tricolor.) 1,00—1,20, Parastās zeltgalvītes laksti (Herba Virgaureae) 0,30—0,40, Islandes sūnas (Lichen Islandicus) 0,55—0,65, Staipekļu sporas (Lycopodium) 8,00—9,00, Kokrozes, alteja mizotas saknes (Radix Althaeae mundat.) 2,50—2,80, Zirdzenes šautru saknes (Radix Angelicae) 1,80—2,00, Parasto vībotņu saknes (Radix Artemisiae) 0,60—0,70, Līpdadžu saknes (Radx Bardanae)) 1,00—1,10, Zalšu sūreņu saknes (Radix Bistortae) 0,55—0,60, Tauksakņu saknes (Radix Consolidae) 1,00—1,30, Alanta saknes (Radix Enulae) 1,90—2,00, Lupstāju saknes (Radix Levistici) 1,20—1,30, Blaktenes, vēršāboliņa saknes (Radix Ononidis) 1,70—1,80, Noragu saknes (Radix Pimpinellae) 2,80—3,00, Ziepenīšu saknes (Radix Polygalae amarae) 4,00—4,50, Plūšu saknes (Radix Sambuci nigr.) 0,90—1,10, Dārza ziepeņu saknes (Radix Saponariae) 2,30—2,50, Cūknātru saknes (Radix Scrophulariae) 1,10—1,20, Cūkpieņu saknes (Radix Taraxaci) 0,90—1,10, Baldriāna saknes (Radix Valerianae) — nesukātas 1,40—1,70, Veratru saknes (Radix Veratri) 2,30—2,50, Kalmju apakšzemes stumbri, nemizoti (Rhizoma Calami crud.) 0,50—0,60, Kalmju apakšzemes stumbri, mizoti (Rhizoma Calami mundat) 0,80—0,90, Cērmjpapardes apakšzemes stumbri (Rhizoma Filicis maris) 0,40—0,45, Vārpatu apakšzemes stumbri (Rhizoma Graminis) 1,00—1,20, Saldās papardes apakšzemes stumbri (Rhizoma Polypodii) 2,30—2,40, Aptiekas rabarbera apakšzemes stumbri (Rhizoma Rhei) 4,50—5,00, Retēju apakšzemes stumbri (Rhizoma Tormentillae) 0,90—1,00, Melnie rudzu graudi (Secale cornutum) 6,00—7,00, Govjķimeņu sēklas (Semen Foenugraeci) 1,05—1,25, Magoņu sēklas, zilās (Semen Papaveris coer.) 0,80—0,95, Magoņu sēklas, baltās (Semen Papaveris alb.) 0,80—0,95, Magoņu sēklas, melnās (Semen Papaveris nigr.) 0,80—0,95, Sinepju sēklas, baltās (Semen Sinapis alb.) 0,65—0,80, Sinepju sēklas, melnās (Semen Sinapis nigr. —Brassica Juncea) 0,85—1,00, Sinepju sēklas, melnās (Semen Sinapis nigr. — Brassica nigra) 0,95—1,00, Velnābolu sēklas (Semen Stramonii) 0,30—0,35, Saldūdens sūkļi (Spongiae fluviatilis) 4,00—4,50, Bebrkārkliņu kātiņi (Stipites Dulcamarae) 0,40—0,50, Kurpīšu gumi (Tubera Aconiti) 1,50—1,80, Dzegužpuķes gumi (Tubera Salep) 10,00—11,00, Āmuļi (Viscum alb.) 1,80—2,00.

Tuvākus paskaidrojumus par katru atsevišķu ārstniecības augu var atrast 19. nr. mazpulku literātūrā «Veseļošanās augi», kas par Ls 0,60 dabūjama LLK Rakstu apgādā Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, tālr. Jelgava 1000—47, tek. rēķ. pastā 6056 un Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, 5. dzīv. Ziņas par tām drogām, kuŗas patērē lielākos vairumos un par kuŗām brošūrā «Veseļošanās augi» tuvāku norādījumu nav, iespiedīsim turpmākos «Mazpulka» numuros.

LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa

Izkapti bruc not, darbu nekavē

Jancis kokus, stiklus graiza,
pārklājus un logus taisa.
Viņa paša lecekļos
Salāti drīz uzzaļos.

Ābolā pēc lielā sala
akmeņiem vairs nava gala.
Jancis uzņemas labprāt
savākt tos pie ceļa klāt.

Pļavu kurmji sarakuši,
vietām krūmi izauguši.
Kārkli šķīst un ciņi jūk,
Kad tiem Jancis virsū brūk.

Čipus prāto

Viss esot pīšļi un putekļi, bet kāpēc tad visu nevajā: nepurina pa logu laukā, neklapē, nesukā, un neslauka ar lupatām no drēbām un projām no acu priekšas?

Nepateicība ir pasaules alga cilvēku starpā. Paši viņi izkar nesmukas papīra strēmeles mušu ķeršanai, bet tikko zirneklīts tam pašam nolūkam noauž tīkliņu, to tramda ar slotām un vajā ar lupatām.

Traips vienmēr nav traips. Kādreiz viņš ir musturs, reklama vai mākslas darbs.

Jo biezāks kažoks, jo siltāka gulēšana, bet lopiņiem rīvē ar skrāpjiem un berž ar sukām visus biezumus nost. Kāpēc gan viņi neprotestē?

Ko vienā vietā var, otrā nevar vis. Kūtī daudzreiz govīm piesietas astes, bet piesien tu ganos viņu astēm akmeni, lai tās dunduru laikā gaisā neceltos, un tad tik paklausies, ko saimniece sacīs.

Var sameklēt dakšiņu un tad ēst, var izģērbties un tad iet gulēt, bet var jau arī ēst ar pirkstiem un gulēt ar visām drēbēm.

Viegli pateikt: veic priekšdarbus, tad darbs vieglāki veiksies. Varbūt darbs pašam nemaz nebūs jāveic.

Zeme vispirms jāirdina, tad jāsēj. Zirgs vispirms jājūdz, tad jābrauc. Vista vispirms jādēdina, tad jāliek perēt. Cūka vispirms jābaro, tad jākauj. Darbs, liekas, arī vispirms jāpārdomā, tad jāstrādā, bet dažiem var patikt arī ačgārnības.

Varētu jau neatlikt uz rītu, ko šodien var padarīt, bet ja nu rītu to padarītu kāds cits. Ja nē — vai to nevarētu atlikt uz parītu.

Mūslaikos naudu var notērēt pirms nopelnīšanas, dzīvot var apnikt pirms dzīvošanas, tikai darbu vēl nevar pabeigt pirms strādāšanas.

Augļu dārzā sausie zari
maitā kokus, sūna arī.
Laikā ja to dabūs nost,
netrūks āboļu ko kost.

Lopi dārzus neizbradās,
ja tiem apkārt sētu gādās.
Jancim divreiz nav ko teikt:
Šādus darbus mīl viņš veikt.

Mikum salna kodīs stādus,
vispār, ja viņš audzēs tādus.
Dārzs priekš lopu pastaigām,
pļava vienos ciņos tam.

Čipus.

Ārstniecības un garžaugu sēklas jaiegādājas laikus

A/S. «Farmacija» ieteic ārstniecības garžaugu audzētājiem nekavēties ar vajadzīgā sēklas materiāla iegādi un aizrāda, ka ārstniecības augu uzņēmumā (Rīgā, Mārstaļu ielā 7, dz. 11) dabūjamas šādas sēklas un par šādām cenām:

Sinepes, baltās Ls 1,— par kg — izsējas daudzums 15—18 kg/ha.
Sinepes, meln. Sareptas Ls 1,20 par kg — izsējas daudzums 12—15 kg/ha.
Sinepes, īstās, melnās Ls 1,40 par kg, — izsējas daudzums 8—12 kg/ha.
Ķimenes Ls 1,60 par kg — izsējas daudzums 8—12 kg/ha.
Koriandrs Ls 1,50 par kg — izsējas daudzums 8—12 kg/ha.
Anīss Ls 4,50 par kg — izsējas daudzums 12—15 kg/ha.
Magones Ls 1,80 par kg — izsējas daudzums 3—5 kg/ha.

Sēklas izsūta uz pieprasījumu pēc samaksas saņemšanas. Mazākus daudzumus par 1 kg nepārdod. Speciālo ārstniecības augu sēklas p. p. baldrijāņu, kumelīšu u. t. t. pieprasāmas lielākos sēklu veikalos.

A/S. «Farmacijas» ārstniecības augu uzņēmumā var vēl pieteikties melno Sareptas sinepju, baldrijāņu, kumelīšu un ķimeņu audzētāji. **A/S. «Farmacija».**

Saturs

	Lpp
Maize un vīns. Andrejs Eglītis	145
Aprīļa mēnesī... R. Dzērve	146
Jaunais arājs dzied. Elvīra Vankina	147
Ģen. Krišjānis Berķis — jaunais Kaŗa ministrs	148
Augsim Latvijai	149
Vairāk atbildības un darba. E. Āboliņš	150
Kas jauns mūsu zemē un valstī	151
Jaunais varonis. Rūtas Skujiņas stāsts	152
Pērkoņa laikā. Alfreds Veids	157
Putnu mājokļi. A. S.	158
Pabalstīsim zaļo vārnu. K. Vilks	160
Pavasaŗa darbi mežkopībā. E. Bakūzis	161
Kādus kokus stādīsim? K. L.	162
Tas jāzina mazpulku dalībniecēm. L. Liepiņa	164
Spodrība veicina taupību. L. L.	165
1.040 kilogramu. Fr. Būmanis	166
Tā ievācami priežu pumpuri. L. Sigate	167
Ai tu, mana brāļa sēta! Tālivaldis Dikelsons	168
Mani piedzīvojumi sinepju audzēšanā. R. Kudis	170
Kas jāzina lidmodeļu gatavotājiem aerodinamikā. (Turpinājums) E. Smildziņš	171
Silta gaisa lidbalona izgatavošana. M. Kalve	172
Tas jāievēro saimju vecākiem un dalībniekiem. K. Pelēķis	174
Mazpulku trīscīņa	175
Vairāk vērības sakņkopībai. O. Rezovska	176
Uzmani pats sevi	177
Kā pagatavot zviedru kasti?	177
Nepieciešamās labierīcības. A. Grindulis	178
Šachs. R. Švarcs	180
Mazpulku mazājiem	182
Pašu darbs	184
Mazpulku dzīve	186
Paziņojumi	189
Izkapti brucinot, laiku nekavē	191

«Mazpulka» š. g. 3. numurā ievietotā raksta «Latvju jūrniecības šūpulis — Ainaži» autors nav vis G. Āboliņš, bet gan Raimonds Skrābans.

Izdev.: **Latvijas Lauksaimniecības kamera.** Atbildīgais redaktors: **RŪDOLFS DZĒRVE.**
Grāmatsp. a. s. «ROTA» Jelgavā, Poruka ielā 5, tālr. 519. 3344. Šis numurs iespiests 36.000 eks.

Piedāvājumu no krājuma

medību bises

dažādos izstradājumos, ka arī uz speciālpasūtījumu

L. GRANDOVSKIS

Rīgā, Kungu ielā Nr. 24, tālrunis 23313

Kā MAUSER un WALTHER ieroču fabriku vienīgais pārstāvis Latvijā tur arvien krājumā šo fabriku ieročus un rezerves daļas. Cenas ārpus katras konkurences

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rīgā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227

NOLIKTAVA:

Tērbatas ielā 24, tālr. 27629

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rīgā, Kr. Barona ielā 15

A. KAULIŅŠ

Bērnu apģērbu nams

Rīgā, Gaisiņa ielā 4, pie Centrāltirgus, t. 29722
Privatdziv. Lāčplēša ielā 70, dz. 1, tālr. 21541
Pastā tekošs rēķins № 11217

Lolpni piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus

Jaunos vidussk., mazpulku un tautas tērpus, veļu, galantērijas preces u. t. t

Laipna apkalpošana Glīts darbs
Skolām un palīdz. sab-bām viszemākās cenas

IMPORTS

K. A. Bušs

Pārtikas preču, garšvielu un augļu lieltirgotava

Rīgā, Kungu ielā 23. Tālr. 20829
Tek. rēķ.: Latvijas bankā 3210, pastā 1650

Dārzāju un puķu **SĒKLAS**

augļu koki un ogulāji

Dažādi meženi

ROZES **zemās un augstās**
Greznuma stādi

Iggadīgās ziemciešu puķes, puķu sīpoli
lielā izvēlē

Sabiedrības

A. Rudzits un T. Fogels

sēklu tirgotavā

Rīgā, 13. janvara ielā, pretī prefekturai
Latgales (agr. L. Maskavas) ielā pie dzelzs tilta
Cenu rādītāji par brīvu

Meža dienās

Ik mājā augļu dārzu —
lauka galā malkas birzi!

Augļu dārzu gārdumam,
Malkas birzi siltumam

Mežu departaments

Vispārējā

LAUKSAIMNIECĪBAS BANKA

Rīgā, Jēkaba ielā Nr. 2

Tel. 26222, 29318, 26970, 29566

Pamatkapitals Ls 15.700.000.— **Valsts garantija**

Noguldījumi. **Kapitala uzkrāšana specialiem mērķiem**
Tekoši rēķini
Lauku un pilsētu īpašumu nomas **starpniecība**
Lauku īpašumu **pirkšana un pārdošana**
Mantojumu lietu kārtošana un testamentu izpildīšana

Banka strādā vispārības labā

VĒRTĪGAS GRĀMATAS JAUNATNEI:

Anneles grāmata. Annas Brigaderes «Dievs, Daba, Darbs» saīsināti stāstiņi Sakārtojusi M. Kuple. **O. Norīša** krāsainas liela formāta ilustrācijas . . Ls 4,—
Dzīves pavasaris. Dzeju antoloģija skolu jaunatnei. Sakārtojušas **E. Rapa** un **M. Kuple.** Saturā 328 dzejoļi, autoru biograf. un 7. krās. gleznu repr. Brošēts „ 4,80
J. Ģirupnieks, Ekspedīcija zemes dziļumos. Zinātniski - fantastisks romāns jaunatnei. Ilustr. U. Skulme . . . . . „ „ 3,—
A. Dziļums. Ražena audze. Stāsts. Ilustr. **A. Štrāls.** Jaun. Sark. Kr. godalg „ „ 2,20
L. Perlbacha, Priekšpilsētas noslēpums. Stāsts jaunatnei. Ilustr. O. Norītis . „ „ 2,50
K. Spilva, Zēns ar kaķi. Stāsts. Ilustr. **M. Briede** . . . . . „ „ 1,50
Mežnoru sēta. Jaunatnes romāns Ilustr **I. Zeberiņš,** I d. brošēts Ls 2,—, II d. Ls 2,40
I d. Jaunatnes Sarkanā Krusta godalgota
O. Bonina, Balstā truša raibās gaitas. Tulk. **A. Zaļā** ilustr. **I. Zeberiņš** . Brošēts „ 1,70
Klāra Klukste No angļu val. tulk. **A. Zaļā.** Ar oriģ. ilustr. . . . . „ „ 2,50
M. Ā. Pīrija, Sniega bērns. Ziemeļpola atklājēja polārpētnieka R. E. Pīrija meitas atmiņas par Grenlandi. No angļu val. tulk. **A. Tīlmane.** Ilustr. . „ „ 2,—
O. Jems - Selmere, Mēs tālajos ziemeļos. No norvēģu val. tulk **Ieva Celmiņa.** V. Lindes vāks un zīmējumi. . . . . „ „ 2,50
K. Grēms, Vējš vītolos. Interesanti dzīvnieku stāsti. No angļu valodas tulkojusi **A. Zaļā.** Ilustr. E. Šeperds . . . . . „ „ 2,—
R. Kiplings, Jūras varoņi. Lielo sēkļu stāsts No angļu valodas tulk. **E. Ādamsons.** Ar ilustrācijām . . . . . „ „ 2,50
J. Lennoks - Kerrs, Jaunais tvaikoņa virsnieks No angļu val. tulk. **Ed. Ogriņš.** Kr. Valdemāra jūrskolas inspektors Ar Dz. Berča u. c. ilustr. Pielikumā — krāsains starptautisks signālu kods . . . . . „ „ 3,50
Jaunais Zinātnieks, populāri zinātnisku rakstu serija:
Nr. 63. K. Rijnieks, Sengrieķu dzīves gudrība. Ar 20 ilustr. Jaunatnes Sarkanā Krusta godalgota . . . . . „ 1,—
Nr. 64. K. Kaufmanis, Pasaules telpā. Ar 45 ilustr. un zvaigžņu karti . . . . „ 1,—
Nr. 65. Ang. Gailīte, Žanna d'Arka. Ar 23 ilustr. Jaunatnes Sark. Kr. godalgota . „ 1,—

Akc. sab. VALTERS un RAPA